

UCHWAŁA Nr BRM.0007.36.2016

Rady Miejskiej w Ornecie

z dnia 29 czerwca 2016 r.

w sprawie zatwierdzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 446) Rada Miejska w Ornecie uchwala, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ornety.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Józef Uzar

Załącznik
do Uchwały Nr BRM.0007.36.2016
Rady Miejskiej w Ornecie
z dnia 29 czerwca 2016 r.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ORNETA NA LATA 2016-2021

*Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie
Maj 2016 r.*

Spis treści

Słowniczek pojęć.....	4
Wstęp	6
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy ...	9
2. Charakterystyka i diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Orneta.....	13
2.1. <i>Ogólne informacje o gminie Orneta</i>	13
2.1.1. Położenie, powierzchnia	13
2.1.2. Historia	19
2.2. <i>Sfera społeczna</i>	22
2.2.1. Demografia	22
2.2.2. Struktura wykształcenia społeczeństwa.....	26
2.2.3. Bezrobocie.....	30
2.2.4. Pomoc społeczna.....	33
2.2.5. Bezpieczeństwo.....	39
2.2.6. Uczestnictwo w życiu publicznym.....	41
2.2.7. Wnioski z analizy w strefie społecznej.....	46
2.3. <i>Sfera gospodarcza</i>	47
2.3.1. Rolnictwo	47
2.3.2. Leśnictwo.....	48
2.3.3. Działalność gospodarcza.....	49
2.3.4. Turystyka	55
2.3.5. Wnioski z analizy w strefie gospodarczej.....	59
2.4. <i>Sfera środowiskowa</i>	59
2.4.1. Środowisko przyrodnicze	59
2.4.2. Zanieczyszczenie środowiska	64
2.4.3. Wnioski z analizy w strefie środowiskowej.....	66
2.5. <i>Strefa techniczna</i>	66
2.5.1. Gospodarka wodna	66
2.5.2. Kanalizacja sanitarna.....	68
2.5.3. Gospodarka ściekowa	70
2.5.4. Gospodarka odpadami	71
2.5.5. Kanalizacja deszczowa.....	72
2.5.6. Gospodarka ciepła	72
2.5.7. Gospodarka gazowa.....	72
2.5.8. Elektroenergetyka.....	73
2.5.9. Telekomunikacja	73
2.5.10. Budownictwo	74
2.5.10. Wnioski z analizy w strefie technicznej.....	76
2.6. <i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</i>	76
2.6.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna	76
2.6.2. Charakterystyka przestrzeni publicznej miasta.....	80
2.6.3. Układ komunikacyjny i kolejnictwo.....	87
2.6.4. Wnioski z analizy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	88
2.7. <i>Analiza SWOT</i>	89

3. Delimitacja obszaru zdegradowanego	95
4. Delimitacja i uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizowanego	98
5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji i cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021.....	110
6. Wykaz projektów rewitalizacyjnych.....	113
6.1. Wykaz podstawowych przedsięwzięć	113
6.2. Wykaz uzupełniających przedsięwzięć	127
7. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	141
8. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji.....	144
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	151
10. System wdrażania programu rewitalizacji	154
11. System monitorowania Programu	158
Spis tabel	162
Spis wykresów.....	163
Spis rysunków	164
Spis schematów	164
Spis fotografii	164

Słowniczek pojęć

Rewitalizacja - wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji;¹

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska);²

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszary te wyznacza się za pomocą analizy wskaźnikowej, w której wartości wskaźników dla obszaru porównuje się z wartościami wskaźników dla całej gminy.

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację;³

¹ Krajowa Polityka Miejska

² Wytuczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

³ j.w.

Program rewitalizacji - oznacza opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę wieloletni program działań w sferze społeczeństwa, gospodarki, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej zmierzający do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do dalszego rozwoju obszaru;

Projekt rewitalizacyjny – zaplanowane działanie w programie rewitalizacji i ukierunkowane na osiągnięcie jego celów oraz zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE w ramach programu operacyjnego.

Wstęp

Przemiany społeczno-gospodarcze, które nastąpiły po transformacji ustrojowej w 1989 r. przyczyniły się znacznie do degradacji terenów miejskich. Efektem tego jest powstawanie niekorzystnych zjawisk i procesów społecznych, gospodarczych, demograficznych i przestrzennych. Sytuacja ta wymaga przeciwdziałania postępującym negatywnym procesom. Odpowiedzią na te wyzwania jest rewitalizacja rozumiana jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.⁴

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta (LPR) na lata 2016-2021 przedstawia zagadnienia związane z przygotowaniem i realizacją udanego procesu rewitalizacji. Warunkiem skutecznej rewitalizacji jest całościowe uwzględnienie czynników społecznych, gospodarczych, infrastrukturalnych i środowiskowych, które doprowadzą do trwałego wyprowadzenia obszarów kryzysowych i ich mieszkańców ze stanu degradacji i wykluczenia.

Dzięki zaangażowaniu w proces tworzenia poniższego dokumentu wszystkich grup społecznych w Orniecie, LPR odzwierciedla interes publiczny z poziomu lokalnego. Prezentowany dokument jest kompromisem wypracowanym pomiędzy różnymi grupami społecznymi. Przeprowadzone konsultacje społeczne miały na celu wyznaczenie wizji, obszarów rewitalizacji oraz projektów rewitalizacyjnych, jakie Gmina powinna realizować w najbliższych latach. Poniższy dokument został przewidziany jako wieloletni, strategiczny program odnowy społecznej, ekonomicznej i przestrzennej zdegradowanych obszarów gminy.

Spójność działań wymusza uspoźnienie programowania rewitalizacji z planowaniem przestrzennym, gminną polityką społeczną, z zadaniami z zakresu edukacji oraz polityką kulturalną gminy.

Okres programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta obejmuje lata 2016-2021. Dokument opracowano przy założeniu, że cele i zadania będą realizowane na przestrzeni kolejnych 5 lat. Należy zaznaczyć, iż horyzont czasowy wskazany w poniższym dokumencie obejmuje w całości nową perspektywę finansową Unii Europejskiej oraz pokrywa się z horyzontem strategicznych dokumentów regionalnych i krajowych.

Należy podkreślić fakt, że Lokalny Program Rewitalizacji będzie stanowił również formalno-prawną podstawę ubiegania się o dofinansowanie projektów z funduszy unijnych

⁴ Ustawa o rewitalizacji

w nowym okresie programowania na lata 2014-2020. W związku z tym, należy położyć szczególny nacisk na wykorzystanie szans płynących z możliwości aplikowania o środki unijne na szczeblu nie tylko regionalnym, ale również i krajowym.

Niniejszy dokument stanowi szczegółowy opis rewitalizacji gminy Orneta i sporządzony został zgodnie z **Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020**.

Metodologia prac

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021 powstał w wyniku kilkumiesięcznej pracy grupy złożonej z przedstawicieli różnych grup środowiskowych Ornety i zewnętrznych ekspertów Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie. Ankiety, spotkania i warsztaty z grupami społecznymi, uwagi i komentarze do projektu LPR pozwoliły wypracować wspólne wnioski i wyznaczyć obszary zdegradowane i działania rewitalizacji, które będą odpowiedzią na potrzeby mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz władz publicznych.

Proces powstawania poniższego dokumentu obejmował cztery główne etapy:

1. Opracowanie aktualnej diagnozy społeczno-gospodarczej gminy Orneta:
 - zapoznanie się z aktualnymi dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, kraju, regionu, powiatu i gminy w celu przedstawienia powiązania między dokumentami lokalnymi a dokumentami strategicznymi wyższego rzędu,
 - zgromadzenie aktualnych danych i informacji obrazujących charakterystykę regionu oraz identyfikacja problemów.
2. Przeprowadzenie konsultacji społecznych mających na celu wyznaczenie obszarów wymagających rewitalizacji oraz przedstawienie niezbędnych działań – projektów rewitalizacyjnych:
 - przygotowanie ankiety skierowanej do różnych przedstawicieli grup środowiskowych celem zbadania stanu obszarów zdegradowanych (20.10-29.11.2015 r.),
 - przeprowadzenie warsztatów z grupami społecznymi:
 - wyznaczenie obszarów (13.10.2015 r.),
 - wyznaczenie projektów (03.12.2015 r.),
 - weryfikacja obszarów i projektów (01 i 04.2016 r.).
 - przygotowanie Raportu z badań ankietowych i warsztatów,
 - weryfikacja kluczowych problemów interesariuszy i wyznaczenie obszarów wymagających rewitalizacji oraz przedstawienie projektów rewitalizacyjnych.
3. Konsultacja społeczna wypracowanego dokumentu strategicznego:

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

- zweryfikowanie projektu LPR przez organy Ornety (05.2016 r.),
 - konsultacje projektu LPR ze środowiskami lokalnymi (05.2016 r.),
 - uzupełnienie projektu LPR o uwagi podczas konsultacji społecznych (05.2016 r.).
4. Uchwała o przyjęciu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021.

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

W ramach programu rewitalizacji będą realizowane cele strategiczne i operacyjne wpisujące się w strategiczne dokumenty o zasięgu europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Wykaz najważniejszych dokumentów strategicznych wraz z ich celami, do których nawiązuje poniższy dokument, zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Nazwa dokumentu strategicznego lub planistycznego	Cel/Priorytet/Obszar strategiczny dokumentów strategicznych lub planistycznych
Zasięg europejski	
Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	Priorytet 3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.
Zasięg krajowy	
Umowa Partnerstwa	Priorytet I. Otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom Priorytet II. Spójność społeczna i aktywność zawodowa Priorytet III - Infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu zatrudnienia Priorytet IV. Środowisko i efektywne zarządzanie zasobami
Narodowy Plan Rewitalizacji	Głównym celem jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym
Krajowa Polityka Miejska	Cel 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji (miasto zwarte i zrównoważone)
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego Cel III.1. Integracja społeczna Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego

	wykorzystania potencjałów regionalnych
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”), Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych („spójność”), Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Cel 1. Wzrost zatrudnienia Cel 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej Cel 5. Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski Cel 6. Przywrócenie i utwalenie ładu przestrzennego
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020	Priorytet I. Oddziaływanie na poprawę jakości kapitału ludzkiego Priorytet III. Wspieranie gospodarki, wspieranie funkcjonowania MSP
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	Cele tematyczne Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020	Cel główny: Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej
Zasięg regionalny	
Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do	Cel szczegółowy 1. Konkurencyjna gospodarka Cel szczegółowy 2. Wzrost aktywności społecznej Cel szczegółowy 4. Nowoczesna infrastruktura

roku 2025	rozwoju
Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020	<p>Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach</p> <p>Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami</p> <p>Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników</p> <p>Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją</p> <p>Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie</p>
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego	<p>Cel 1. Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju.</p> <p>Cel 2. Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich</p>
Zasięg lokalny	
Strategia Rozwoju Gminy Orneta na lata 2015-2023	<p>Cel I. Wysoka jakość zamieszkania poprzez rozwój infrastruktury publicznej, usług publicznych oraz optymalne wykorzystanie potencjału przestrzeni Gminy do jej rozwoju</p> <p>Cel II. Budowanie więzi społecznych i podnoszenie jakości życia mieszkańców z wykorzystaniem potencjału wewnętrznego, w tym wspieranie ekonomii społecznej</p> <p>Cel III. Rozwój przedsiębiorczości i rolnictwa ekologicznego</p>
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Orneta	<ul style="list-style-type: none"> - Ochrona walorów i warunków funkcjonowania oraz ciągłości przestrzennej systemów ekologicznych w celu zwiększenia atrakcyjności obszaru miasta i gminy do rozwoju funkcji turystycznej; - Tworzenie nowych miejsc pracy w celu zminimalizowania bezrobocia oraz podniesienia poziomu życia mieszkańców miasta i gminy; - Zaspokojenie potrzeb ludności w mieście i gminie poprzez dostarczanie odpowiedniej ilości i jakości infrastruktury technicznej; - Poprawa warunków technicznych układu komunikacyjnego zewnętrznego i wewnętrznego w celu zwiększenia atrakcyjności dla inwestorów oraz polepszenia dostępności do usług mieszkańcom
Strategia rozwiązywania problemów społecznych w	1.2 Poprawa zdolności mieszkańców do zatrudnienia lub podejmowania działalności

Gminie Orneta na lata 2016-2025	gospodarczej; 3.1. Zwiększenie uczestnictwa osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących w życiu Społecznym; 5.1. Wzmocnienie potencjału mieszkańców w działaniach na rzecz lokalnej społeczności; 5.2 Rozwój oddolnej aktywności w obszarze rozwiązywania problemów społecznych 5.3. Zwiększenie świadomości i partycypacji obywatelskiej mieszkańców.
---------------------------------	--

Źródło: opracowanie własne

2. Charakterystyka i diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Orneta

Dla właściwego zidentyfikowania obszaru do rewitalizacji, potrzebna jest analiza problemów w skali całej gminy. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Orneta dokonana została zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* w sześciu podstawowych kryteriach takich jak ogólne informacje o gminie, strefy: społeczna, gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna techniczna.

Diagnozę Gminy sporządzono na podstawie najbardziej aktualnych danych statystycznych, przedstawiając zjawiska i procesy zachodzące na przestrzeni kilku lat (2008-2015 r.). Badany okres wpisuje się w horyzont czasowy poprzedniego dokumentu rewitalizacji - Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orneta na lata 2008-2015 r.

Ze względu na brak niektórych danych statystycznych dotyczących gminy Orneta, w opracowaniu przedstawiono dane dotyczące powiatu lidzbarskiego.

2.1. Ogólne informacje o gminie Orneta

2.1.1. Położenie, powierzchnia

Gmina Orneta położona jest w północno-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie lidzbarskim.

Rysunek 1. Mapa województwa warmińsko-mazurskiego z zaznaczeniem Ornety

Źródło: zasoby internetowe

Dodatkowo miasto Orneta pełni funkcję siedziby gminy miejsko-wiejskiej Orneta, która graniczy z gminami: Lidzbark Warmiński i Lubomino (powiat lidzbarski), Miłakowo (powiat ostródzki), Godkowo (powiat elbląski), Wilczęta, Płoskinia, Pieniężno (powiat braniewski).

Rysunek 2. Mapa powiatu lidzbarskiego

Źródło: zasoby internetowe

Odległości od innych ośrodków województwa i kraju:

- Lidzbark Warmiński – 36 km,
- Olsztyn – 55 km,
- Ostróda – 57 km,
- Elbląg – 53 km,
- Bezledy (przejście graniczne) – 53 km,
- Gdańsk – 125 km.

Rysunek 3. Mapa Gminy Orneta

Źródło: www.orneta.pl

Zgodnie z informacjami na stronie Banku Danych Lokalnych, powierzchnia ogólna gminy Orneta wynosi 24 423 ha, w tym 54,24% to użytki rolne a 37,23% to grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane w 2014 r. wyniosły 3,86%.

Tabela 2. Powierzchnia geodezyjna gminy Orneta wg kierunków wykorzystania w mieście Orneta (stan na 31.12.2014 r.)

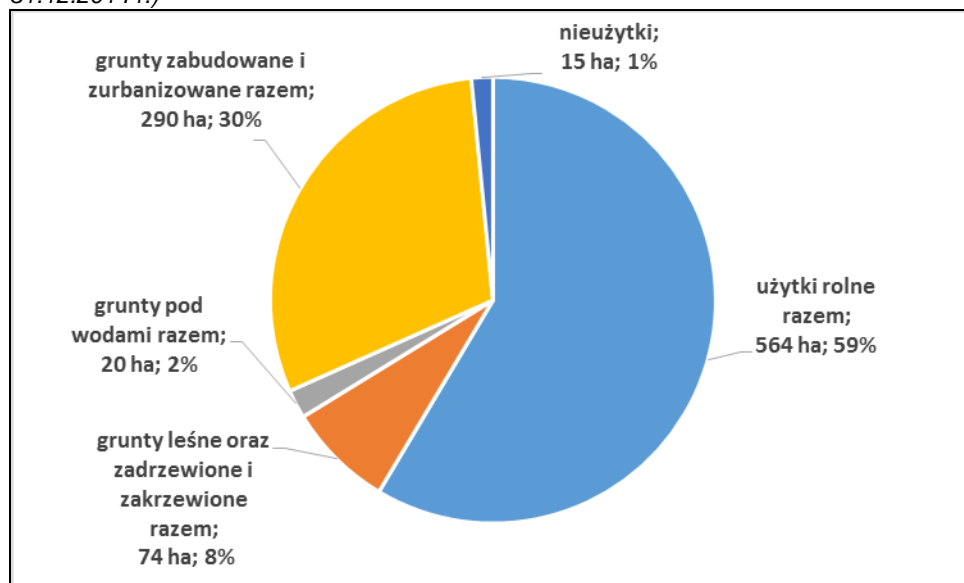
Jednostka terytorialna	powierzchnia ogółem	powierzchnia łądowa	użytki rolne razem	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	grunty pod wodami razem	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	nieużytki	tereny różne
Gmina Orneta	24 423	24 157	13 248	9 093	266	943	826	47
Orneta - miasto	963	943	564	74	20	290	15	0
Orneta - obszar wiejski	23 460	23 214	12 684	9 019	246	653	811	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl, 19.11.2015 r.

Gmina Orneta dzieli się na 20 jednostek pomocniczych – sołectwa: Augustyny, Bażyny, Biały Dwór, Chwałęcín, Dąbrówka, Drwęczno, Henrykowo, Karbowo, Karkajmy, Klusajny, Krosno, Krzykały, Kumajny, Miłkowo, Mingajny, Nowy Dwór, Opín, Osetnik, Wojciechowo, Wola Lipecka.

Zgodnie z poniższym wykresem powierzchnia ogólna Ornety wynosi 963 ha, w tym 59% to użytki rolne a 30% to grunty zabudowane i zurbanizowane.

Wykres 1. Powierzchnia geodezyjna miasta Orneta wg kierunków wykorzystania w mieście Orneta (stan na 31.12.2014 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (17.09.2015 r.)

Miasto Orneta dzieli się na 4 jednostki pomocnicze (osiedla), których zadaniami są:

1. Rozpatrywanie spraw socjalno-bytowych, opieki zdrowotnej, kulturalnych, sportu, wypoczynku i innych związanych z obszarem Osiedla,
2. Prowadzenie gospodarki finansowej w ramach budżetu miasta i gminy w oparciu o uprawnienia określone w Statucie Gminy Orneta,
3. Wykonywanie zadań z zakresu administracji publicznej na mocy upoważnienia Rady Miejskiej w Ornece lub przepisów prawa,
4. Kształtowanie zasad współżycia społecznego,
5. Organizowanie wspólnych prac społecznie użytecznych na rzecz mieszkańców Osiedla.⁵

⁵ Internet, www.orneta-umig.bip-wm.pl, 16.09.2015 r.

Tabela 3. Podział Ornety na osiedla

L.p.	Osiedle	Ulice wchodzące w skład osiedla
1	Osiedle nr 1	Bażyńskiego, 1-go Maja, Dworcowa, Przemysłowa, Podleśna, Zielona
2	Osiedle nr 2	Kopernika, Kościuszki, Mickiewicza, Pionierów, Sportowa, Sienkiewicza, Wodna, Zaulek Klasztorny
3	Osiedle nr 3	Browarna, Dolna, Drzymały, Krzywa, Kościelna, Mostowa, Młynarska, Morąska, Olsztyńska, Plac Wolności, Św. Jana, Rozjazdowa, Wspólna, Zamkowa, Zaulek Ciasny, Żelazna, Popieluszki
4	Osiedle nr 4	Aleja Wojska Polskiego, Bartscha, Braniewska, Cicha, Elbląska, Dąbrowskiego, Gdańska, Jana Pawła II, Kwiatowa, mjr H. Sucharskiego, Morska, Osiedle Dąbrowskiego, Ogrodowa, Pieniężnego, Polna, Piaskowa, Podgórna, Słoneczna, Sadowa, Warmińska, Zarzeczna

Źródło: Załącznik nr 5 do Statutu Gminy Orneta

Orneta położona jest nad małą rzeką Drwęcą Warmińską na Równinie Orneckiej – polodowcowym sandrowym obniżeniu pomiędzy Wzniesieniem Górowskim, a Pojezierzem Olsztyńskim.

Zgodnie ze **Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025** gmina Orneta ze względu na występowanie różnorodnych problemów społeczno-gospodarczych w obszarze przygranicznym została „przypisana” do **Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) – Obszary przygraniczne**. Oczekiwane efekty interwencji: intensyfikacja współpracy międzynarodowej; wykorzystanie szans wynikających z małego ruchu przygranicznego (aktywizacja społeczna i gospodarcza); wzrost przedsiębiorczości; poprawa powiązań komunikacyjnych w pasie przygranicznym; utworzenie i wypromowanie produktów turystycznych.⁶

Dodatkowo gmina Orneta należy do **strefy przygranicznej**, objętą zasadami **małego ruchu granicznego** polegającą na regularnych przekraczaniach wspólnej granicy Polski i Rosji (Obwód Kaliningradzki) w celu przebywania w strefie przygranicznej ze względów społecznych, kulturalnych lub rodzinnych oraz z uzasadnionych powodów ekonomicznych. Do głównych korzyści z wprowadzenia umowy o MRG można zaliczyć: ożywienie ruchu turystycznego, ożywienie wymiany kulturalnej, wzrost przedsiębiorczości, zwiększenie obrotów handlowych.

Ponadto gmina Orneta została również „przypisana” we wspomnianej Strategii do **Obszarów Strategicznej Interwencji – Obszary wymagające restrukturyzacji**

⁶ Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025,

i rewitalizacji. Do oczekiwanych efektów interwencji należy: wzrost kapitału społecznego; podniesienie jakości edukacji; wzrost przedsiębiorczości; rewitalizacja miast; wzrost jakości życia; wzrost współpracy międzygminnej; poprawa połączeń komunikacyjnych z otoczeniem (rynki pracy); specjalizacja miast i miasteczek i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej terenu.⁷

Orneta jest członkiem **Lokalne Grupy Działania „Warmiński Zakątek”**, której wizją jest *„Warmiński Zakątek – piękna, przyjazna kraina pośród lasów, jezior i rzek, gdzie dobrze się żyje, pracuje i wypoczywa. Tu w harmonii z przyrodą i tradycją rozwija się przedsiębiorczość. To jest dobre miejsce ...”*. Celem Lokalnej Grupy Działania „Warmiński Zakątek” jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszaru działania, szczególnie obszarów wiejskich poprzez realizację strategii rozwoju opracowanej przez LGD, animację ku aktywności społecznej i kreowanie postaw przedsiębiorczości i kreatywności działań wśród mieszkańców wsi, podtrzymywanie tradycji i tożsamości kulturowej, ochronę dziedzictwa przyrodniczego, wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości i potencjału sektora pozarządowego, wspomaganie rozwoju turystyki, rekreacji na obszarze działania.⁸

Ponadto na początku listopada 2015 r. Orneta dołączyła do **Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast Cittaslow**. Celem Stowarzyszenia jest promowanie i rozpowszechnianie kultury dobrego życia, zarządzanie miastem zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju. W miastach sieci Cittaslow:

- realizowana jest polityka środowiskowa dążąca do utrzymania i rozwoju charakterystycznych cech obszaru i zabudowy miejskiej,
- realizowana jest polityka mająca na względzie ustanowienie funkcjonalnej infrastruktury i podejmowane są działania nad poprawą jakości życia ich społeczności,
- promuje się technologie skierowane na poprawę wartości środowiska naturalnego i zabudowy miejskiej,
- stymuluje się produkcję i wykorzystanie produktów żywnościowych otrzymanych drogą naturalnych technik nieszkodliwych dla środowiska, z wyłączeniem produktów modyfikowanych genetycznie.
- chroni się lokalne produkcje mające korzenie w kulturze i tradycjach, które przyczyniają się do utrzymania specyficznego charakteru terytorium, zachowując miejsce i style, promując okazje i miejsca uprzywilejowane z uwagi na bezpośredni kontakt między konsumentami a producentami towarów wysokiej jakości,

⁷ j.w.

⁸ Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Warmiński Zakątek” na lata 2009-2015,

- promuje się gościnność jako moment pierwszego kontaktu ze społecznością i jej specyfiką, usuwając przeszkody natury fizycznej i kulturowej, które mogą przeszkodzić w pełnym i powszechnym wykorzystaniu zasobów miasta,
- wśród mieszkańców wspierana jest świadomość życia w jednym z miast Slow City, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska młodzieży i szkoły, poprzez systematyczne informowanie o korzyściach członkostwa w sieci miast.⁹

2.1.2. Historia

W miejscu obecnej Ornety znajdowała się pruska osada Warmedith, wzmiankowana w 1308 roku. W 1313 r. miejscowość uzyskała prawa miejskie pod nazwą Wormditt. W latach 1340–1349 była siedzibą biskupów warmińskich; otrzymała zamek i mury obronne. W 1359 r. odnowiono przywileje miejskie na prawie chełmińskim.

Od 1440 r. miasto było członkiem Związku Pruskiego. 21 stycznia 1454 r. odbył się tutaj zjazd miast warmińskich, który poparł Krzyżaków. Po wojnie trzynastoletniej (1454–1466) Orneta została przyłączona do Polski jako część Prus Królewskich.

W 1627 r. miasto zniszczyli Szwedzi. Podczas potopu szwedzkiego (1655–1660) zabudowa została w ogromnym stopniu zrujnowana. Miary zniszczeń dopełnił wielki pożar z 1676 roku.

W 1772 r. Orneta znalazła się w zaborze pruskim. W 1781 r. miasto zniszczył kolejny pożar. W 1800 r. istniała tu samodzielna gmina żydowska. W 1886 r. liczyła 149 osób, co stanowiło 3% ogółu mieszkańców miasta. Napływała też ludność ewangelicka, dysponująca od 1830 r. własnym kościołem.

Rozwój miasta nastąpił w drugiej połowie XIX w., a zwłaszcza w jego ostatniej ćwierci. W 1867 r. wybudowano gimnazjum, w 1875 r. otwarto nowoczesny szpital miejski pod wezwaniem św. Elżbiety. Rozwinął się węzeł kolejowy, dzięki liniom do Olsztyna (1884), Melzaka (Pieniężna) (1885), Morąga (1894) i Lidzbarka Warmińskiego (1905). W 1901 r. miasto zostało zelektryfikowane, w 1911 r. – skanalizowane i zaopatrzone w sieć wodociągową. W 1902 r. powstało gimnazjum żeńskie, od 1925 r. ulokowane we wspólnym nowym gmachu z gimnazjum męskim.

Armia Czerwona weszła tutaj 17 lutego 1945 roku. W lipcu 1945 r. miasto przekazano władzom polskim. Odtąd zaczęła się jego kolonizacja przez osadników i przesiedleńców z Kresów Wschodnich. Okres PRL był czasem rozwoju, powstały nowe bloki mieszkalne i obiekty przemysłowe. W 1975 r. miasto znalazło się w województwie

⁹ Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow

elbąskim. Od 1999 r. należy do powiatu lidzbarskiego w województwie warmińsko-mazurskim.¹⁰

Fot. 1. Zabytkowy Ratusz w Orniecie (1893 r.)

Źródło: www.ciekawemazury.pl

Najważniejsze daty w historii Ornety:

12 sierpnia 1308 – na ten dzień datowana jest pierwsza wzmianka o osadzie Ornety. Była ona lokowana na staropruskim polu osadniczym *Wurmedyten* lub *Wormedythin*.

26 marca 1313 – początek miasta Ornety - potwierdzenie praw miejskich, pojawiło się w dokumentach miejskich słowo "civitas".

1340 – Ornetą na 9 lat (do 1349) stała się siedzibą biskupów warmińskich. W tymże roku powstały mury obronne i rozbudowany został zamek.

1350 – rozpoczęto budowę kościoła farnego.

14 sierpnia 1359 – zostały odnowione przywileje miejskie Ornety na prawie chełmińskim. Miasto otrzymało ratusz.

1406 – wzmianka o szpitalu św. Ducha - średniowiecznym szpitalu orneckim.

21 stycznia 1454 – Zjazd w Orniecie, podczas którego miasta warmińskie stanęły po stronie Prus w wojnie trzynastoletniej.

1466 – II pokój toruński, w wyniku którego Warmia wraz z Ornetą weszły w skład Korony Polskiej.

¹⁰ Internet, www.sztetl.org.pl, 15.09.2015 r.

24 listopada 1520 – ciężkie, 8-dniowe oblężenie Ornety, które skończyło się oddaniem miasta Albrechtowi Hohenzollernowi

1538 – Mikołaj Kopernik podczas pobytu w Ornecie asystował biskupowi Janowi Dantyszkowi przy odbiorze przysięgi składanej komornictwu biskupiemu.

1586 – osadzenie klasztoru katarzynek z inicjatywy biskupa Marcina Kromera.

17 lipca 1626 – Orneta została zajęta przez wojska szwedzkie.

1655-1660 – w wyniku drugiej wojny szwedzkiej miasto zostało całkowicie zrujnowane.

1703-1788 – Hans Wulff syn organmistrza z Ornety zbudował organy oliwskie.

1772 – Orneta w zaborze Pruskim.

1829-1830 – budowa kościoła ewangelickiego.

1867 – pierwsze gimnazjum w Ornecie.

1872-1875 – powstał nowoczesny szpital miejski - szpital św. Elżbiety.

1884 – Orneta otrzymała połączenie kolejowe z Olsztynem - budowa dworca kolejowego.

1885 – miasto otrzymało kolejne połączenie kolejowe, tym razem z Pieniężnem.

1894 – kolejne połączenie kolejowe z Morągiem.

1901 – powszechna elektryfikacja Ornety.

1902 – utworzenie gimnazjum żeńskiego.

1905 – połączenie kolejowe Ornety z Lidzbarkiem Warmińskim.

1911 – Orneta została skanalizowana i otrzymała wodociągi.

1925 – nowy budynek gimnazjów żeńskiego i męskiego.

1945 – zajęcie Ornety przez wojska II i III frontu białoruskiego.

23 lipca 1945 – przekazanie Ornety administracji polskiej.

Od 1945 roku okres rozwoju, rozbudowy miasta - nowe zakłady przemysłowe, budynki mieszkalne i użyteczności publicznej.

1975 – w wyniku przeprowadzonej reformy administracyjnej Orneta weszła w skład województwa elbląskiego.

1999 – Orneta w nowo powstałym województwie warmińsko-mazurskim w powiecie lidzbarskim.¹¹

2013 - powstanie strefy przedsiębiorczości i „małej obwodnicy Ornety”.

¹¹ Internet, www.pl.wikipedia.org, 16.09.2015 r.

Rysunek 4. Herb Ornety

Źródło: www.biblioteka.orneta.eu

Od XIV wieku Orneta posiada swój herb - w polu srebrnym smoka stojącego czarnego, z zakręconym ogonem i podniesionym skrzydłem, na murawie zielonej i jest nawiązaniem do legendy: „wieki temu żył w Ornecie smok. Był to potwór pożerający nie tylko zwierzęta. Ofiarą padały również kobiety i dzieci. Wielu rycerzy, którzy próbowali uwolnić miasto od tej klęski, padało w walce, aż wreszcie jednemu z nich udało się zabić smoka.” Najstarszy wizerunek herbu Ornety znany jest z pieczęci na dokumencie z 1388 r.

2.2. Sfera społeczna

2.2.1. Demografia

Na dzień 31 grudnia 2014 r. liczba osób posiadających stałe miejsce zamieszkania w gminie Orneta wynosiła 12 397 (w tym 9 057 w mieście Orneta). Na przestrzeni ostatnich 7 lat można zauważyć coroczny spadek ludności, wyjątek stanowi rok 2010. Spadek ludności gminy wynosi 1,3% (2,2% w Ornecie) w stosunku do 2008 r. Gęstość zaludnienia w gminie jest stała i wynosi 51 osób/km, natomiast spadkowi liczby ludności w Ornecie towarzyszy spadek gęstości zaludnienia, która w 2008 r. wynosiła 962 osób/km², a w 2014 r. 940 osób/km². Wskaźnik feminizacji jest stosunkowo stały i wynosi 104-105 w gminie oraz 109-110 kobiet na 100 mężczyzn w Ornecie.

Dane dotyczące liczby ludności w gminie Orneta w latach 2008-2014 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 4. Liczba ludności gminy i miasta Orneta z podziałem na płeć w latach 2008-2014

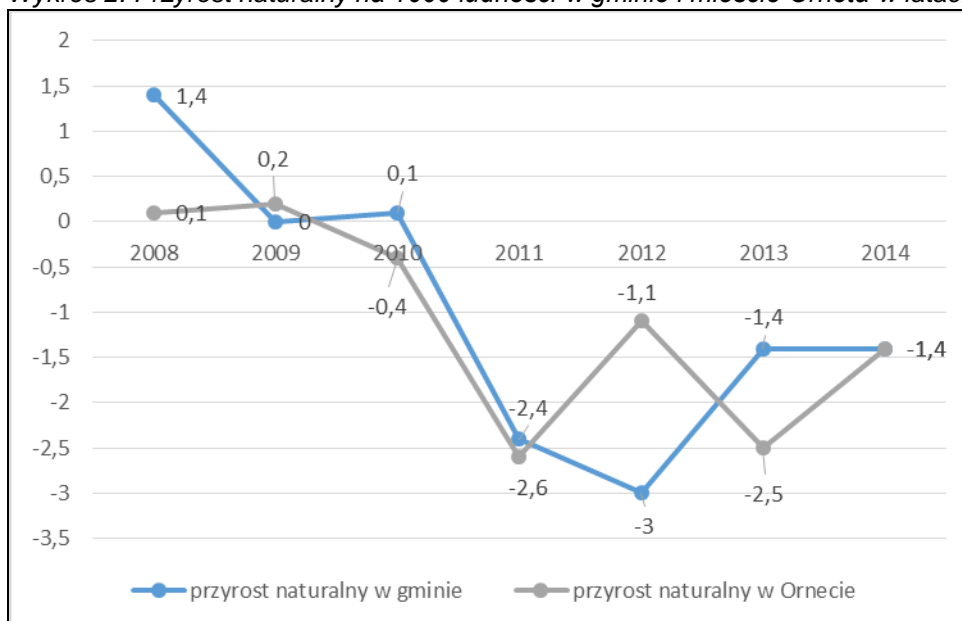
Wyszczególnienie	Jednostka miary	Rok						
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina - ogółem	osoba	12 561	12 492	12 682	12 600	12 546	12 409	12 397
Kobiety	osoba	6 429	6 398	6 477	6 457	6 420	6 346	6 359
Mężczyźni	osoba	6 132	6 094	6 205	6 143	6 126	6 063	6 038
Orneta - ogółem	osoba	9 260	9 215	9 255	9 185	9 169	9 046	9 057
Kobiety	osoba	4 826	4 802	4 820	4 802	4 779	4 723	4 748
Mężczyźni	osoba	4 434	4 413	4 435	4 383	4 390	4 323	4 309

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (17.09.2015 r.)

Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym, do których można zaliczyć: migracje, zawieranie małżeństw, urodzenia i zgony wpływają na zmiany liczebności oraz struktury ludności według wieku związane są z przemianami, jakie zachodzą w sferze społeczno-ekonomicznej. W głównej mierze jest to związane z rynkiem pracy.

Analizując tendencję spadkową liczby ludności należy zwrócić uwagę na dwa podstawowe czynniki związane z tym procesem: przyrost naturalny oraz saldo migracji. Oba te zjawiska przyjmują wartości ujemne.

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie i mieście Orneta w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (17.09.2015 r.)

Ludność Ornety migruje przede wszystkim z powodów ekonomicznych, w poszukiwaniu pracy. Z poniższej tabeli wynika, że zdecydowana większość osób decyduje się na zmianę miejsca zamieszkania, wybierając inną miejscowość na terenie kraju. Dodatkowo saldo migracji zagranicznych wskazuje, że w latach 2008-2011 więcej osób wróciło z zagranicy do Ornety niż ją opuściło. Od 2012 r. zauważalny jest proces odwrotny.

Tabela 5. Saldo migracji na pobyt stały w gminie i m. Orneta w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Rok						
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
gmina - saldo migracji								
saldo migracji gminnych wewnętrznych	osoba	-41	-77	-62	-56	-20	-77	-72
saldo migracji zagranicznych	osoba	0	5	1	4	-2	-2	-3
m. Orneta - saldo migracji								
saldo migracji gminnych wewnętrznych	osoba	-43	-70	-67	-50	-9	-65	-37
saldo migracji zagranicznych	osoba	0	4	1	4	-2	-2	-1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (17.09.2015 r.)

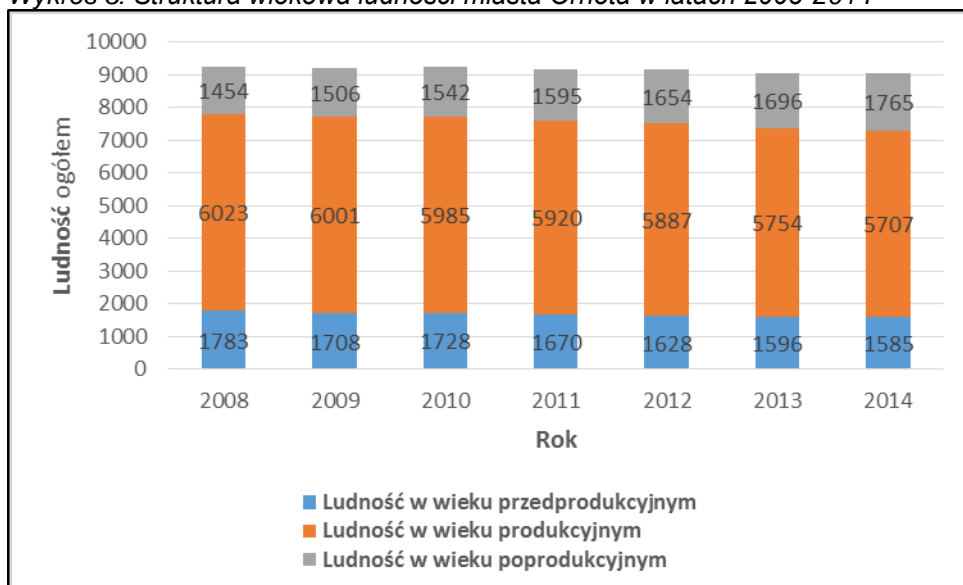
Na skutek zmian, jakie zachodzą w strukturze urodzeń oraz wydłużonej długości życia nastąpiły również zmiany w strukturze ludności według wieku (Tabela 6 i Wykres 3).

Tabela 6. Struktura wiekowa ludności gminy Orneta w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Rok						
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	osoba	2 542	2 431	2 468	2 395	2 323	2 299	2 258
Ludność w wieku produkcyjnym	osoba	8 058	8 061	8 158	8 110	8 077	7 915	7 890
Ludność w wieku poprodukcyjnym	osoba	1 961	2 000	2 056	2 095	2 146	2 195	2 249

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (17.09.2015 r.)

Wykres 3. Struktura wiekowa ludności miasta Orneta w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (17.09.2015 r.)

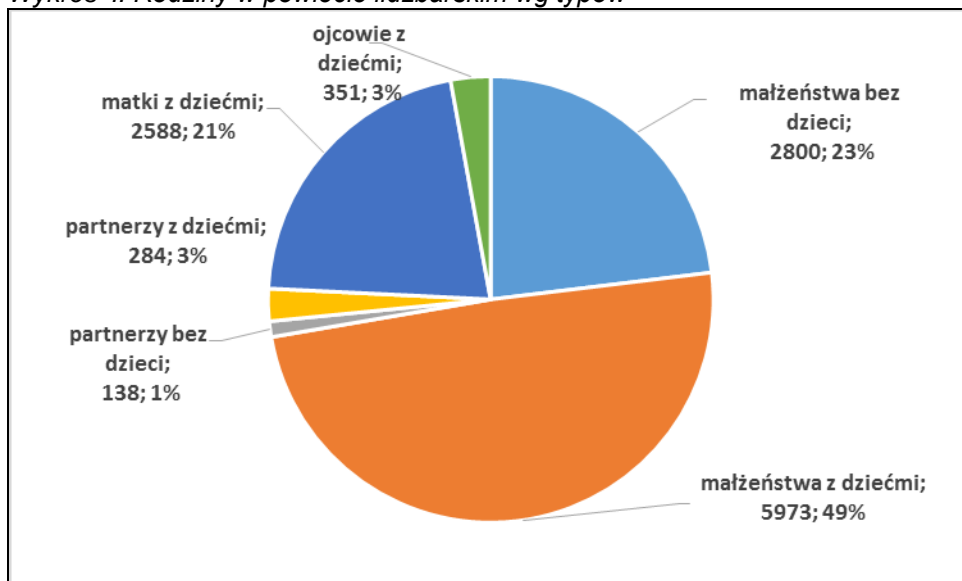
Ponadto zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym – z 2 542 osób w 2008 r. do 2 258 w 2014 r. (w tym m. Orneta: z 1 783 osób w 2008 r. do 1 585 osób w 2014 r.). Powyższe zmiany związane są z malejącą liczbą zawierania małżeństw – z 99 w 2008 r. do 55 w 2014 r. (w tym m. Orneta 69 w 2008 r. do 40 w 2014 r.). Wynika to przede wszystkim z przemian zachodzących w sferze społeczno-ekonomicznej, nie tylko na omawianym terenie, ale również w całym kraju. Młodzi ludzie myślą najpierw o skończeniu studiów, zdobyciu zawodu i pracy oraz o stabilnej sytuacji życiowej. Odłożenie decyzji o małżeństwie wynika także z niesprzyjających warunków życia. Na plany małżeńskie wpływa: trudność w znalezieniu pracy, obniżony standard życia czy wysokie ceny mieszkań. Skutkiem powyższych procesów jest odłożenie decyzji matrymonialnych i prokreacyjnych, a konsekwencją tego jest tzw. „depresja urodzeniowa”. W gminie Orneta nastąpił spadek liczby urodzeń – ze 160 w 2008 r. do 120 w 2014 r. (w tym w m. Orneta 110 w 2008 r. do 85 w 2014 r.).

Kolejnym procesem zachodzącym na terenie Ornety jest wydłużanie się przeciętnej długości życia. Przy malejącej liczbie urodzeń powoduje to wzrost ludności i udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji – 1 961 osób w 2008 r. do 2 249 w 2014 r. (w tym m. Orneta z 1 454 osób w 2008 r. do 1 765 w 2014 r.). Utrzymująca się taka struktura ludności doprowadzić może w przyszłości do zmniejszającego się wzrostu lub spadku zasobów pracy na terenie gminy. Konsekwencje procesu starzenia się mieszkańców gminy Orneta będą występować w obszarze polityki społecznej i edukacji. Ponadto spowoduje to wzrost świadczeń zdrowotnych oraz pomocy społecznej. Ze względu na malejącą liczbę członków rodziny oraz na zwiększone obowiązki zawodowe związane przede wszystkim z chęcią poprawy warunków i jakości życia, przewiduje się zwiększenie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze nad ludźmi starszymi.

Ze względu na brak aktualnych, szczegółowych danych dotyczących gospodarstw domowych w mieście Orneta, wykorzystano do analizy dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego 2011 dla powiatu lidzbarskiego.

Analizując Wykres 4 najwięcej rodzin w powiecie lidzbarskim to małżeństwa z dziećmi (49%) i ponad połowę mniej małżeństwa bez dzieci (23%). Na terenie badanego obszaru występują również niepełne rodziny – aż 21% to matki samotnie wychowujące dzieci, a tylko 3% rodzin to ojcowie samotnie wychowujący dzieci. Ponadto 3% społeczności orneckiej rodzin to partnerzy z dziećmi, a tylko 1% partnerzy bez dzieci.

Wykres 4. Rodziny w powiecie lidzbarskim wg typów

Zródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011

Wymienione powyżej procesy demograficzne będą wpływały w przyszłości na liczbę osób zamieszkujących gminę Orneta oraz strukturę jej ludności. Konsekwencją tego będą również dalsze zmiany zachodzące w sferze społeczno-ekonomicznej. Należy też podkreślić, że negatywne zjawiska zachodzące w sferze demograficznej mogą stać się również problemem m.in. dla finansów publicznych gminy poprzez traciwanie dochodów z podatków, co wpłynie również na brak rozwoju gospodarczego Ornety oraz na jakość życia przyszłych pokoleń.

2.2.2. Struktura wykształcenia społeczeństwa

W gminie Orneta funkcjonuje dobrze rozwinięta sieć placówek oświatowo-wychowawczych. Dowodem na to są następujące placówki edukacyjne:

- 2 przedszkola,
- 2 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych,
- 4 szkoły podstawowe,
- 2 szkoły gimnazjalne,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących,
- Zespół Szkół Zawodowych (Centrum Kształcenia Ustawicznego-CKU, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Technikum, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, szkoła Policealna dla Dorosłych).

Tabela 7. Wybrane dane statystyczne dotyczące edukacji w gminie Orneta w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Rok						
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przedszkola								
przedszkola	ob.	2	2	2	2	2	2	2
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	ob.	2	2	2	2	2	2	2
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego								
przedszkola	osoba	260	261	263	270	275	326	289
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	osoba	24	31	28	40	42	47	35
Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego								
przedszkola	msc.	250	250	250	225	225	275	275
Szkoły podstawowe								
szkoły podstawowe ogółem	ob.	4	4	4	4	4	4	4
Szkoły gimnazjalne								
gimnazja ogółem	ob.	2	2	2	2	2	2	2
gimnazja dla dzieci i młodzieży	ob.	2	2	2	2	2	2	2
gimnazja ogółem - uczniowie	osoba	508	475	429	417	386	370	371
Szkoły zasadnicze								
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży	ob.	1	1	1	1	1	1	1
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży - uczniowie	osoba	145	148	125	106	90	98	102
Licea ogólnokształcące								
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży	ob.	1	1	1	1	1	1	1
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży - uczniowie	osoba	242	249	226	180	179	149	129
licea ogólnokształcące ponadpodstawowe dla dorosłych	ob.	0	0	0	0	1	1	0
licea ogólnokształcące ponadpodstawowe dla dorosłych - uczniowie	osoba	0	0	0	0	38	71	0
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych	ob.	1	0	1	1	1	0	-
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych - uczniowie	osoba	61	0	46	77	30	0	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (18.11.2015 r.)

Zgodnie z podanymi wynikami przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Łomży w gminie Orneta w 2015 r. do sprawdzianu przystąpiło 110 uczniów klas szóstych. Średnia z języka polskiego i matematyki ogółem wyniosła 62% (14 uczniów z wynikiem wysokim, 63 ze średnim, 33 z niskim). I jest to wynik gorszy od wyniku dla województwa warmińsko-mazurskiego (65%).

Natomiast wynik z języka angielskiego wyniósł 68% (6 osób w wyniku wysokim, 66 ze średnim, 38 z niskim).

Poniżej przedstawiono wyniki z egzaminów w szkołach gimnazjalnych w gminie Orneta.

Tabela 8. Wyniki egzaminów gimnazjalnych w gminie Orneta w porównaniu z wynikami w woj. warmińsko-mazurskim

Lp.	Przedmiot	Liczba przystępujących do egzaminu	Średni wynik	Liczba uczniów z wynikiem			Średni wynik woj. w-m.
				niskim	średnim	wysokim	
1	Język polski	115	54%	42	63	10	60%
2	Historia i wiedza o społeczeństwie	115	56%	45	64	6	63%
3	Matematyka	115	41%	30	75	10	46%
4	Przedmioty przyrodnicze	115	42%	50	75	10	49%
5	Język angielski – poziom podstawowy	79	59%	50	56	9	63%
6	Język angielski – poziom rozszerzony	74	38%	23	44	7	46%
7	Język niemiecki – poziom podstawowy	22	56%	3	16	3	54%
8	Język rosyjski – poziom podstawowy	14	46%	4	10	0	46%

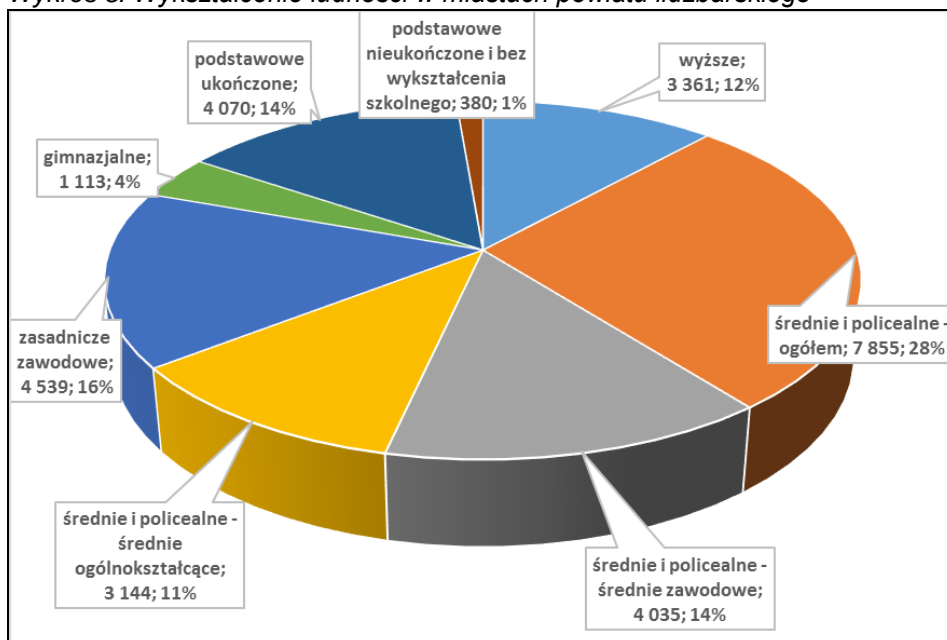
Źródło: Okręgowa Komisja Wyborcza w Łomży

Współczynnik skolaryzacji brutto szkół podstawowych wynosił w 2014 r. 89,97%, natomiast szkół gimnazjalnych 92,29%¹².

¹² Relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania- wg: www.stat.gov.pl GUS 2014;

W związku z brakiem aktualnych informacji dotyczących wykształcenia mieszkańców gminy Orneta, poniżej przedstawione zostały dane z Narodowego Spisu Powszechnego 2011 dla miast powiatu lidzbarskiego (Ornety i Lidzbarka Warmińskiego).

Wykres 5. Wykształcenie ludności w miastach powiatu lidzbarskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011

Najwięcej mieszkańców miast powiatu lidzbarskiego (Ornety i Lidzbark Warmiński) posiada wykształcenie średnie i policealne (28%), natomiast 12% - wykształcenie wyższe.

„Strategia wyrównywania szans edukacyjnych w gminie Orneta na lata 2013 – 2018” wypracowana w ramach projektu „Rozwój postaw obywatelskich na terenach wiejskich” przedstawia m.in. diagnozę sytuacji w kontekście nierówności edukacyjnych występujących na terenie gminy. Z przeprowadzonych badań zidentyfikowano problemy:

- mała oferta bezpłatnych zajęć dla dzieci do 3 lat i ich rodziców/opiekunów, szczególnie na wsiach,
- niewystarczająca infrastruktura edukacyjna, np. place zabaw, sale gimnastyczne, świetlice w niektórych sołectwach,
- zbyt małe zaangażowanie rodziców i lokalnych liderów w działania na rzecz edukacji. niewystarczająco w wychowaniu zwraca się uwagę na kształtowanie samodzielności i aktywności wychowanków,
- oferta edukacyjna w zbyt małym stopniu uwzględnia potrzeby indywidualne uczniów i sytuację na rynku pracy.

Misją „Strategii wyrównywania szans edukacyjnych w gminie Orneta na lata 2013-2018” jest wspieranie realizacji potrzeb życiowych, edukacyjnych i integracyjnych partnerów

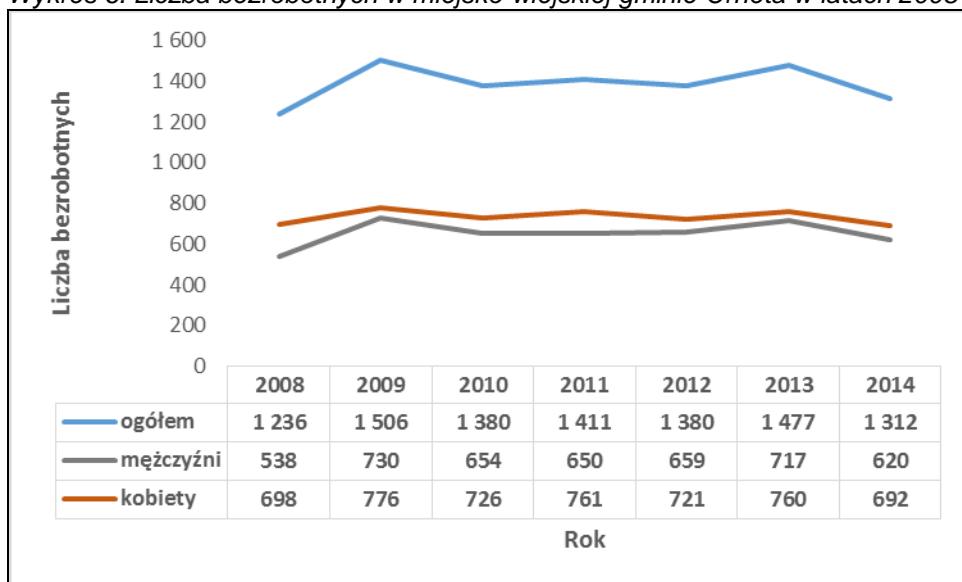
procesu szeroko rozumianej edukacji, szczególnie poprzez wyznaczanie priorytetów edukacyjnych gminy i wspieranie instytucjonalne i finansowe.¹³

2.2.3. Bezrobocie

Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lidzbarku Warmińskim na koniec 2014r. w gminie Orneta zarejestrowanych było 1312 bezrobotnych, w tym 692 kobiet (52,7%). Bezrobotni stanowili w 2014 r. 36% ogółu bezrobotnych powiatu lidzbarskiego (3 646 osób) i 2,6% bezrobotnych województwa warmińsko-mazurskiego (50 985 osób).

Bezrobocie w gminie Orneta wynosiło w 2014 r. 30,8% (34,7% wśród kobiet 27,4% wśród mężczyzn). Bezrobocie ukazuje stopień niewykorzystanego potencjału ludzkiego, który mógłby być źródłem dochodu gminnych finansów publicznych. Natomiast osoby posiadające status osoby bezrobotnej obciążają budżet gminny, gdyż często wypłacane są im zasiłki dla bezrobotnych oraz wymagają pomocy społecznej.

Wykres 6. Liczba bezrobotnych w miejsko-wiejskiej gminie Orneta w latach 2008-2014

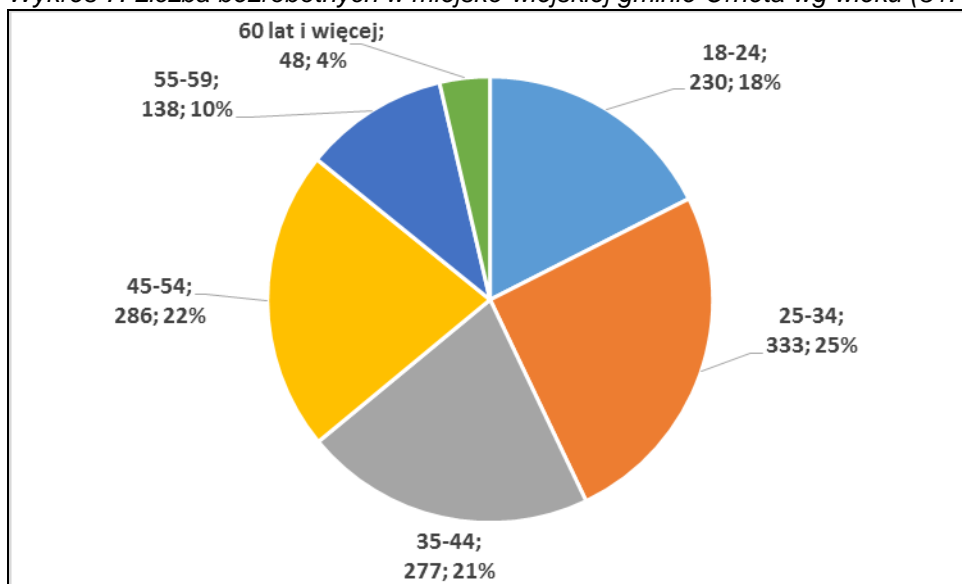
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (05.10.2015 r.)

Analizując dane z okresu 2008-2014 przedstawione na Wykresie 6 należy zwrócić uwagę, że bezrobocie w gminie ulegało znacznym wahaniom. Przez cały badany okres liczba bezrobotnych kobiet była wyższa niż mężczyzn. Jednakże bezrobocie rosło szybciej wśród mężczyzn – szczególnie w roku 2009, gdy wzrosło o 35,7%, w następnym roku spadło o 10,4% i utrzymywało się przez kolejne trzy lata w granicach 654-659 bezrobotnych mężczyzn. W 2013 r. bezrobocie wśród mężczyzn wzrosło o 8,8% do poziomu 717 osób, a w 2014 r. spadło o 13,5%. Natomiast dynamika zmian bezrobocia wśród kobiet przedstawiała się następująco w poszczególnych latach: 11,1%, -6,5%, 4,8%, -5,2%, 5,4%, -8,9%.

¹³ „Strategia wyrównywania szans edukacyjnych w gminie Orneta na lata 2013-2018”

W 2014 r. największą grupę bezrobotnych w gminie Orneta stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lat (333 osoby – 25% ogółu bezrobotnych), które przeważnie były bez pracy 6-12 miesięcy (20,7% - 69 osób), a najmniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby powyżej 60 roku życia, które przeważnie pozostawały bez pracy powyżej 24 miesięcy. Szczegółowe dane dotyczące bezrobocia wg wieku przedstawia Wykres 7.

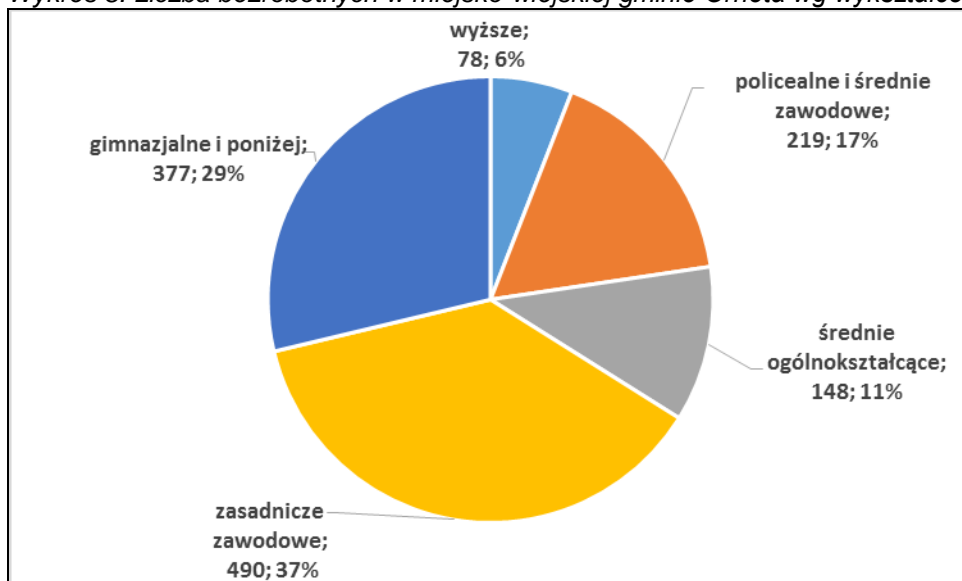
Wykres 7. Liczba bezrobotnych w miejsko-wiejskiej gminie Orneta wg wieku (31.12.2014r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 1 do Sprawozdania dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sporządzanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim

Jednym z czynników determinujących konkurencyjność zasobów ludzkich na rynku pracy są kwalifikacje. Analizując strukturę bezrobocia według wykształcenia w gminie Orneta można zauważyć, że największą grupą osób bezrobotnych były to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (37% ogółu bezrobotnych – 490 osób) i przeważnie były to osoby długotrwale bezrobotne (26,3% - 129 osób). Natomiast najmniejsze bezrobocie występowało w grupie osób z wykształceniem wyższym (6%) i przeważnie czas pozostawania bez pracy wynosił 6-24 miesięcy.

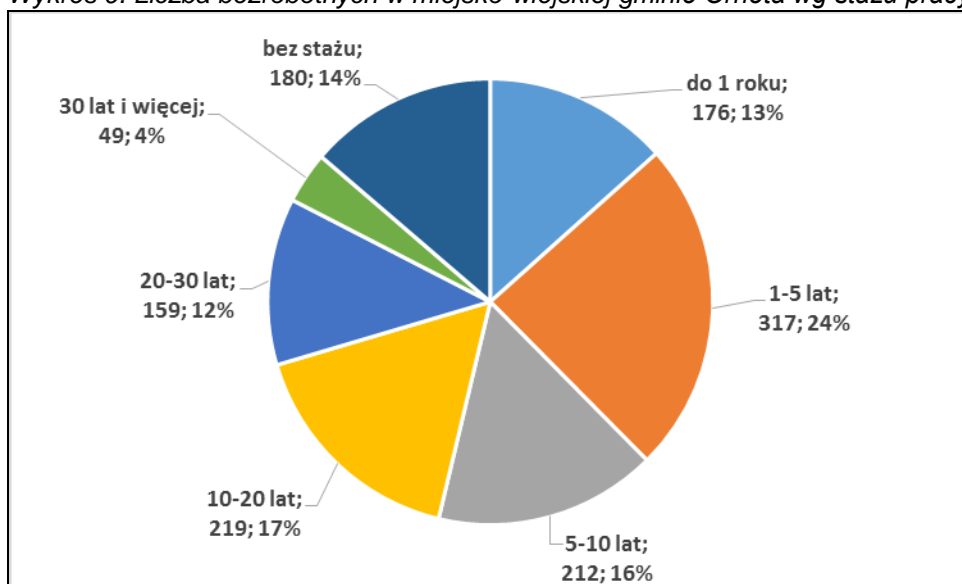
Wykres 8. Liczba bezrobotnych w miejsko-wiejskiej gminie Orneta wg wykształcenia (31.12.2014 r.)

Zródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 1 do Sprawozdania dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sporządzanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim

W 2014 r. największą grupę bezrobotnych w gminie Orneta stanowiły osoby ze stażem 1-5 lat (317 osoby – 24% ogółu bezrobotnych), a najmniejszą osoby ze stażem powyżej 30 lat. Szczegółowe dane dotyczące bezrobocia wg stażu przedstawia Wykres 9.

Wykres 9. Liczba bezrobotnych w miejsko-wiejskiej gminie Orneta wg stażu pracy (31.12.2014 r.)

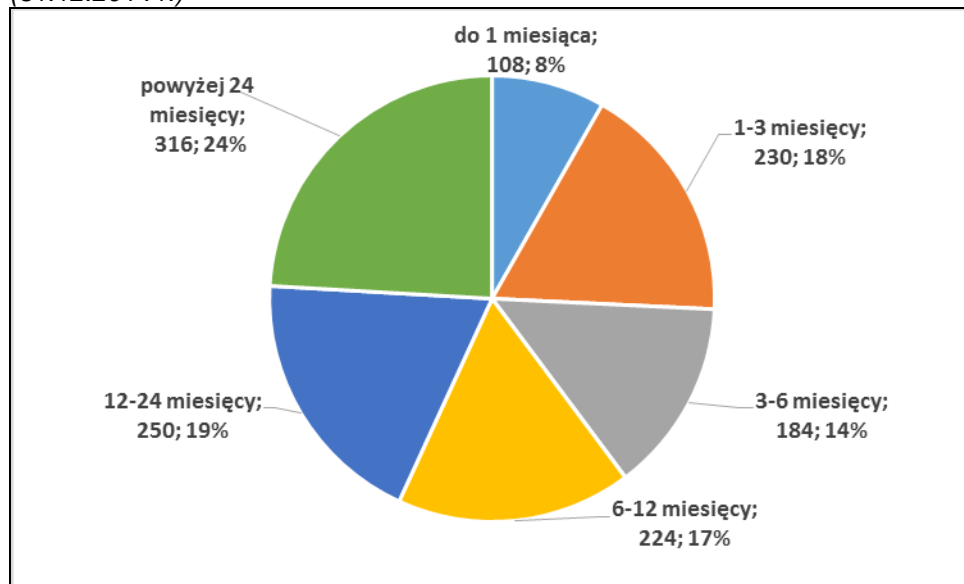

Zródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 1 do Sprawozdania dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sporządzanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim

Najliczniejszą grupą bezrobotnych w gminie Orneta pod względem pozostawania bez pracy były osoby bez pracy powyżej 24 miesięcy - 24% bezrobotnych (316 osób). Dodatkowo najwięcej osób długotrwale bezrobotnych nie posiadało stażu pracy (13% - 41 osób), posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (40,1% - 129 osób) oraz były w wieku 45-54 lata (30,7% - 97 osób).

Najmniejsza grupa bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy, to osoby bez pracy do 1 miesiąca (8%- 108 osób), które charakteryzowały się stażem pracy do 1 roku (21,3% - 23 osoby), posiadały wykształcenie zasadnicze zawodowe (35,2% - 38 osób) oraz były w wieku 25-34 lata (27,8% - 30 osób).

Wykres 10. Liczba bezrobotnych w miejsko-wiejskiej gminie Orneta wg czasu pozostawania bez pracy (31.12.2014 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 1 do Sprawozdania dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sporządzanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim

Skutkiem bezrobocia w wieku produkcyjnym są negatywne zjawiska zachodzące w sferze demografii m.in. migracje, ujemny przyrost naturalny jak również zjawisko wykluczenia społecznego.

Instytucją rynku pracy, która obsługuje i pomaga bezrobotnym w powiecie lidzbarskim jest Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim.

2.2.4. Pomoc społeczna

Do zadań własnych gminy należy realizacja działań zgodnych z Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. nr 64, poz. 593), która określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej osobom zgodnie z art. 2.1 na „przewyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.”

Gmina Orneta realizowała w poprzednich latach **Strategię rozwiązywania problemów społecznych**. Dokument został opracowany na lata 2005-2015. Wizja zapisana w Strategii to: „*Miasto i Gmina Orneta jest miejscem przyjaznym dla mieszkańców i turystów, umożliwiającym:*

- *wysoki poziom życia poprzez zrównoważony rozwój gospodarczy (usługowo – turystyczno – ekologiczny) ,*
- *profesjonalną pomoc społeczną,*
- *nowoczesną edukację,*
- *dobrą opiekę medyczną i socjalną,*
- *integrację społeczności lokalnej.”*

Gmina realizowała zadania w następujących obszarach wskazanych we wspomnianym dokumencie:

- budownictwo socjalne,
- ochrona zdrowia,
- edukacja publiczna,
- pomoc społeczna,
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Gmina Orneta opracowała nową **Strategię rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Orneta na lata 2016-2025**, której głównym celem jest *Wzmocnienie potencjału osób i rodzin zamieszkujących Gminę Orneta oraz dostępności usług społecznych w Gminie służące poprawie funkcjonowania mieszkańców w środowisku rodzinnym, zawodowym i społecznym*. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów strategicznych w 5 obszarach:

1. Zaradność życiowa i aktywność zawodowa mieszkańców.
2. Funkcjonowanie rodzin, rozwój dzieci i młodzieży.
3. Włączenie społeczne osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących.
4. Uzależnienia, przemoc i inne dysfunkcje społeczne.
5. Aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców.

Ponadto Gmina Orneta podejmuje różne działania w zakresie bezpieczeństwa swoich mieszkańców m.in. przyjmując co roku uchwałę **Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii**, który jest lokalną strategią w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych wynikających z zażywania narkotyków, jak również innych środków psychoaktywnych. Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2015 było „Przeciwdziałanie zjawisku narkomanii oraz problemom jej towarzyszącym na terenie Miasta i Gminy Orneta.”

Kolejnym uchwalonym dokumentem, który stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Orneta jest **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, który wyznacza cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych oraz związanych z tą sferą życia

problemów rodzinnych i społecznych na terenie miasta i gminy Orneta. Celem głównym ww. Programu jest „Ograniczanie rozmiaru szkód związanych z nadużywaniem alkoholu oraz działania zapobiegawcze i prewencyjne w celu zmniejszenia skutków negatywnych zjawisk społecznych.”

W ramach powyższych programów Gmina Orneta realizuje działania m.in.:

1. Punkt Konsultacyjno – Informacyjny dla Osób Uzależnionych oraz Członków ich Rodzin dla dzieci z problemami natury wychowawczej jak i dla młodzieży eksperymentującej ze środkami psychoaktywnymi, rodziców oraz nauczycieli.

W roku 2014 (do 31.11.14r.) pomoc i wsparcie otrzymało 21 osób. 60% z tych osób korzysta z systematycznie z indywidualnych konsultacji.

2. Od 2010 prowadzone są systemowo programy profilaktyczne. W roku 2014 realizowano:

a) w szkołach podstawowych:

- Program Profilaktyczny „Przyjaciele Zippiego”, - dla uczniów kl. I łącznie – 50 uczniów,
- Program Profilaktyczny „Cukierki” – dla uczniów kl. I, II - III łącznie 106 uczniów,
- Program Profilaktyczny „Domowi Detektywi” – dla uczniów kl. IV - łącznie 68 uczniów,
- Program Profilaktyczny „Fantastyczne Możliwości” – dla uczniów kl. VI – 98 uczniów.

b) w gimnazjum:

- Program Profilaktyczny „Debata” – uczniowie kl. I, II i III – rok 2014; w roku 2013 udział w programie brało łącznie – 146 uczniów.

c) w szkole ponadgimnazjalnej:

- Program Profilaktyczny „Korekta” - uczniowie kl. III - rok 2014; w roku 2013 udział w programie brało łącznie – 27 uczniów.

3. Od marca 2011 działa Szkoła Wsparcia dla Rodziców. Zakres zadań szkoły wsparcia to m.in.:

- konsultacje indywidualne,
- prowadzenie zajęć i warsztatów z grupą rodziców; w tym warsztatów socjoterapeutycznych,
- prowadzenie zajęć edukacyjnych, doskonalenie umiejętności wychowawczych rodziców, komunikacji bez przemocy, nauka umiejętności konstruktywnego rozwiązywania problemów szkolnych dzieci i problemów w rodzinie.

4. Prenumerata czasopism specjalistycznych, zakup pomocy naukowych, dydaktycznych dla szkół: miesięcznik nauczycieli i wychowawców „Wychowawca” – dla czterech szkół podstawowych SP Nr 1, SP Nr 4, SP w Mingajnach i SP w Bażynach, miesięcznik „Remedium” poświęcony profilaktyce i promocji zdrowego stylu życia dla dwóch szkół gimnazjalnych; Gimnazjum Nr 1 i Gimnazjum Nr 2 w Orniecie.

5. Zajęcia edukacyjno- warsztatowe; z zakresu profilaktyki narkomanii dla młodzieży „Narkotykowe Dylematy” – w roku 2014 dla uczniów Zespołu Szkół Zawodowych oraz Liceum Ogólnokształcącego.
6. Szkolenia dla nauczycieli realizatorów w szkołach Programu Profilaktycznego „Cukierki”. Udział w szkoleniu wzięło 11 nauczycieli. W poprzednich latach szkolenie przeszli nauczyciele szkół orneckich, obecnie w większości nauczyciele ze szkoły w Mingajnach i w Bażynach. Grono Pedagogiczne Zespołu Szkół Zawodowych w Ornece brało udział w szkoleniu pn. „Depresja i zachowania samobójcze – sposoby postępowania i metody pracy”.

Na terenie gminy Orneta funkcjonuje kilka instytucji i organizacji społecznych zajmujących się działaniami z zakresu pomocy społecznej. Główną instytucją, która w swoim zakresie działalności udziela kilka form świadczeń mieszkańcom gminy jest **Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornece**, który realizuje poniższe zadania: udziela pomocy finansowej i rzeczowej, organizuje usługi opiekuńcze dla osób starszych i chorych, organizuje usługi opiekuńcze specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzi interwencję kryzysową, pokrywa wydatki na świadczenia zdrowotne, organizuje poradnictwo prawne i psychologiczne, kieruje do domu pomocy społecznej, kieruje do Środowiskowego Domu Samopomocy w Henrykowie, udziela schronienia i posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, organizuje dożywianie dzieci, prowadzi pracę socjalną, prowadzi świetlicę socjoterapeutyczną dla dzieci, prowadzi mieszkanie chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzi noclegownię dla osób bezdomnych, prowadzi Klub Integracji Społecznej.¹⁴

Obszarem działania Ośrodka Pomocy Społecznej jest teren miasta i gminy Orneta. W roku 2014 z pomocy ośrodka skorzystało 1 088 osób z 776 rodzin (w tym na wsi 228), co stanowi 8,71 % ogółu mieszkańców gminy. W porównaniu w roku 2013 – 1133 osoby z 794 rodzin tj. 9,04 % mieszkańców gminy.

W 2014 r. ogólną liczbę klientów Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiły rodziny otrzymujące wsparcie przyznane decyzją administracyjną – 774 oraz pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej dla 306 rodzin w tym 40 kontraktów socjalnych.¹⁵

Analizując dane ze sprawozdania Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ze świadczeń w 2014 r. najwięcej rodzin z dziećmi (w sumie 299), które uzyskały świadczenia, to rodziny z jednym dzieckiem (120). Wśród kategorii rodzin niepełnych (115), które uzyskały najwięcej świadczeń to rodziny z jednym dzieckiem (55). Z pomocy

¹⁴ Internet, www.orneta.naszops.pl, 06.10.2015 r.

¹⁵ Sprawozdanie z działalności Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornece za rok 2014

społecznej skorzystało 166 rodzin emerytów i rencistów, w tym najwięcej osoby samotne (105).

W 2014 r. dominującym powodem przyznawania świadczeń pomocy społecznej, podobnie jak w latach poprzednich, pozostawało bezrobocie. 519 rodzin (w tym 349 w mieście) zostało objętych wsparciem z tej właśnie przyczyny. Kolejnymi najczęściej występującymi w 2014 r. powodami udzielania świadczeń były: ubóstwo 404 rodzin (w tym 255 rodzin w Ornece), niepełnosprawność 242 rodziny (w tym 180 rodzin w Ornece) długotrwała lub ciężka choroba 200 rodzin (165 rodzin w Ornece).

Tabela 9. Powody przyznawania pomocy mieszkańcom gminy Orneta przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2014 r.

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	ogółem	w tym w mieście Orneta	
Ubóstwo	404	255	1 016
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	4	3	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	33	19	148
w tym wielodzietność	11	5	68
Bezrobocie	519	349	1 424
Niepełnosprawność	242	180	449
Długotrwała lub ciężka choroba	200	165	332
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	80	56	324
rodziny niepełne	57	47	191
rodziny wielodzietne	24	11	136
Przemoc w rodzinie	32	21	124
Alkoholizm	61	32	87
Narkomania	1	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	10	9	13
Zdarzenie losowe	1	1	1
Sytuacja kryzysowa	46	32	155

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornece za rok 2014

W porównaniu z 2013 r. odnotowano nieznaczny spadek liczby świadczeniobiorców w grupie ryzyka socjalnego, a mianowicie było to ubóstwo – o 10 rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w rodzinach wielodzietnych o 4 rodziny, o 11 zmalała liczba rodzin, której powodem przyznania pomocy była przemoc w rodzinie. Natomiast o 45 nastąpił spadek liczby korzystających z pomocy społecznej w grupie ryzyka – alkoholizm. Nieznaczny wzrost, o 4 rodziny, nastąpił w grupie ryzyka socjalnego, jakim jest niepełnosprawność. Powodem zmniejszenia w 2014

roku świadczeniobiorców w grupie ryzyka socjalnego może być mniejsza o 45 liczba osób objęta pomocą ogółem.

Klub Integracji Społecznej istniejący przy M-GOPS jest ośrodkiem wsparcia, którego podstawowym celem jest świadczenie takich usług, które wpisują się w pojęcie reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Usługi te są zrealizowane poprzez kompleksowe działania zmierzające do zapewnienia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym pomocy w uzyskaniu bezpieczeństwa socjalnego, rozumianego jako szeroko pojęta profilaktyka, aktywizacja zawodowa i pomoc w osobistym rozwoju. W roku 2014 prowadził aktywizację społeczno - zawodową dla 36 osób.

Ponadto dzieci z rodzin zagrożonych niedostosowaniem społecznym otrzymują pomoc w **światlicy socjoterapeutycznej** prowadzonej przez M-GOPS. Światlica prowadzi działalność profilaktyczną dla dzieci od 7 do 16 roku życia z rodzin patologicznych lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, w związku z tym kładzie się duży nacisk na warsztaty rodziców z psychologiem.

Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne, na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku lub choroby. W roku 2014 w domach pomocy społecznej przebywało 17 mieszkańców Ornety (2013 -16, 2012-16).

Środowiskowy Dom Samopomocy w Henrykowie – jego prowadzenie zleciła Gminie Caritas Archidiecezji Przemysko Warszawskiej w wyniku konkursu. Umowa Nr 20/OP/2013 na realizację zadania została zawarta w dniu 20.12.2013r. na okres 5 lat. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornece z upoważnienia Burmistrza Ornety sprawuje nadzór merytoryczny i finansowy.

Celem działalności Domu jest utrzymanie tych osób w ich naturalnym środowisku oraz rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. Cel główny Domu realizowany był poprzez:

- zapewnienie uczestnikom dziennego pobytu i opieki oraz zaspokojenie ich niezbędnych potrzeb bytowych i zdrowotnych;
- zapewnienie oparcia społecznego;
- prowadzenie zajęć wspierająco - aktywizujących, a w szczególności treningów funkcjonowania w codziennym życiu oraz treningów umiejętności interpersonalnych;
- rozwijanie zainteresowań, umożliwienie rozwoju kulturalnego uczestników;
- prowadzenie poradnictwa specjalistycznego;
- zabezpieczenie posiłków uczestnikom w ramach treningu kulinarnego;
- działania służące integracji ze społeczeństwem;

- korzystanie z treningów samoobsługi i umiejętności społecznych;
- terapię ruchową;
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;
- terapię zajęciową dostosowaną do indywidualnych możliwości, potrzeb oraz zainteresowań.

Dom przeznaczony jest dla 35 (od 01 grudnia 2014 r. 40) dorosłych osób.¹⁶

W Ornece funkcjonuje „**Mój dom**” **ośrodek opiekuńczo-wychowawczy**, którego organem prowadzącym jest Powiat Lidzbarski. Placówka zapewnia całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej, dla których nie znaleziono żadnej opieki zastępczej, realizując zadania przewidziane dla placówki opiekuńczo – wychowawczej wsparcia dziennego, typu interwencyjnego i socjalizacyjnego, a także łączyienne i całodobowe działania, terapeutyczne, interwencyjne i socjalizacyjne skierowane na dziecko i rodzinę dziecka. Placówka przeznaczona jest dla nie więcej niż 30 wychowanków w wieku od 6 do 18 lat oraz nie więcej niż 20 dzieci w świetlicy specjalistycznej wsparcia dziennego w wieku od 6 do 18 lat.¹⁷

System pomocy i wsparcia mieszkańców Gminy Orneta w istotnej mierze opiera się na współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej, dzięki której wsparcie może mieć charakter komplementarny. Wśród podmiotów, z którymi MGOPS w Ornece współpracuje w ramach swojej działalności należy wymienić Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim, Pełnomocnika Burmistrza ds. Koordynacji i Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Zespół Kuratorski przy Sądzie Rejonowym, Towarzystwo Budownictwa Społecznego Administrator Sp. z o.o. w Ornece, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Ornece „PWIK”, Bank Żywności w Olsztynie, Spółdzielnię Socjalną „Arka”, Stowarzyszenie Joannici Dzieło Pomocy, Kuratorium Oświaty i Wychowania w Olsztynie, szkoły, lokalne media, policję, straż miejską, prokuraturę, placówki opiekuńcze, placówki opieki zdrowotnej i leczenia uzależnień itp.¹⁸

2.2.5. Bezpieczeństwo

Zgodnie z art. 7 ustawy z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gmina ma obowiązek zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty w tym: ładu przestrzennego, ochrony zdrowia, porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej.

¹⁶ Sprawozdanie z działalności Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornece za rok 2014

¹⁷ Statut Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Mój Dom” w Ornece

¹⁸ Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Orneta na lata 2016-2025

Dbając o bezpieczeństwo mieszkańców gminy Orneta zawarto porozumienie pomiędzy Burmistrzem Ornety a Komendantem Powiatowym Policji w Lidzbarku Warmińskim o współpracy. Do najważniejszych zadań **Komisariatu Policji w Ornece** wynikających z art. 1 ust. 2 ustawy z dn. 6 kwietnia 1990 r. o Policji, jest inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym.

W Tabeli 10 przedstawiono statystykę przestępstw i wykroczeń całego rejonu działania Komisariatu Policji Orneta, tj. wraz z gminą Lubomino.

Tabela 10. Liczba przestępstw i wykroczeń

WYBRANE KATEGORIE PRZESTĘPSTW	wszczęto postępowań w tym rejestrowe 2014 r.	wszczęto postępowań w tym rejestrowe 2015 r. (stan na 10.2015 r)	Wskaźnik Dynamiki w %	WYKRYWALNOŚĆ	
				2014 r.	2015 r.
Kradzież rzeczy cudzej	34	35	102,9	28,1	18,2
Kradzież z włamaniem	43	32	77,4	22,5	26,7
Kradzież rozbójnicza, rozbój, wymuszenie rozbójnicze	1	2	200	0	100
Udział w bójce lub pobiciu	2	11	550	80	71,4
Kradzież pojazdów	0	2	200	0	0
Zniszczenie mienia	10	14	140	72,7	44
Uszkodzenie ciała	14	9	64,3	90	90,9
Narkotyki	3	8	266,7	4	9
Zabezpieczenia majątkowe	23	11	47,8	30 900	11 700
Suma w 7 kategoriach	104	103	99	38,3	38

Źródło: Komisariat Policji w Ornece

Najwięcej włamań, kradzieży, zniszczeń mienia ma miejsce w centrum Ornety, a w szczególności na obrzeżach centrum (ul. Kościuszki - garaże, Żelazna, Browarna – parking). Ponadto zagospodarowanie terenu tych obrzeży uniemożliwiają skuteczne zapobieganie i zwalczanie przestępczości w tym rejonie. Główną przyczyną jest niedostateczne oświetlenie i brak monitoringu.

Dodatkowo nad bezpieczeństwem publicznym w Gminie Orneta czuwa **Straż Miejska**, do zadań której należy m.in. ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych; czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego w określonym ustawowo zakresie; współdziałanie w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli oraz zabezpieczanie miejsc przestępstw.

Dodatkowo, jednostką, która czuwa nad bezpieczeństwem jest **Ochotnicza Straż Pożarna w Ornece**, która jest zarejestrowana w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. OSP w Ornece została założona w 1947 r., której zadaniem jest walka z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami. Jednostka jest wyposażona w specjalistyczny sprzęt. W 2014 r. była wzywana do zdarzeń w mieście i gminie Orneta ok. 190 razy. Ponadto w gminie funkcjonują **OSP w: Bażynach, Henrykowie, Mingajnach**.

2.2.6. Uczestnictwo w życiu publicznym

Frekwencja

Jedną z podstawowych form uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest głosowanie w wyborach. Poniżej przedstawiono frekwencję w wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polski 2015.

Tabela 11. Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2015

Numer obwodu	Granice obwodu	Frekwencja wyborcza
1	Ulice: Akacyjowa, gen. Franciszka Barstcha, Dąbrowskiego, Jaśminowa, Klonowa, Leśna, Mjr Henryka Sucharskiego, Parkowa, Polna, Słoneczna, Sosnowa, Świerkowa, Zarzeczna, Mickiewicza, Kopernika, Wodna, 1 Maja od nr 7 do 95, Krośnieńska,	37,86%
2	Ulice: Podleśna, Zielona, Przemysłowa (nr nieparzyste) od 3 do 13 i 21c, Bażyńskiego, Dworcowa, Sportowa, Przemysłowa (nr parzyste od 6 do 12, 26,	44,19%
3	Ulice: Browarna, Fryzjerska, Kościelna, Ks. Jerzego Popiełuszki, Litewska, Rybna, Sienkiewicza, Zamkowa, Zaulek Klasztorny, Zaulek Św. Andrzeja, Kościuszki, Mostowa, Pionierów, Plac Wolności, Rycerska, Św. Jana, Zaulek Ciasny, Żelazna,	32,61%
4	Ulice: Aleja Wojska Polskiego, Elbląska, Osiedle Dąbrowskiego, Podgórna, Braniewska, Gdańska, Kwiatowa, Ogrodowa, Owocowa, Piaskowa, Pieniężnego, Sadowa, Warmińska	37,43%

5	Ulice: Cicha, Dolna, Drzymały, Jana Pawła II, Krzywa, Młynarska, Morąska, Olsztyńska, Pogodna, Rozjazdowa, Wspólna, Miodowa, Spokojna, Miejscowości: Biały Dwór, Bogatyńskie, Karbowo, Karkajmy, Opin, Wojciechowo	35,07%
6	Miejscowości: Augustyny, Bażyny, Chwałęcín, Dąbrówka, Drwęczno, Klusajny, Osetnik	30,91%
7	Miejscowości: Gieduty, Henrykowo, Kumajny, Krzykały, Lejławki Małe, Lejławki Wielkie, Nowy Dwr, Ostry Kamień	39,81%
8	Miejscowości: Krosno, Miłkowo, Mingajny, Wola Lipecka	24,74%

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza

Dla porównania, frekwencja dla gminy wynosiła 36,71% i była znacznie niższa od frekwencji wyborczej dla województwa warmińsko-mazurskiego (42,32%) i Polski (50,92%).

Natomiast frekwencja w wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015 wyniosła w gminie Orneta 44,04%, natomiast w województwie warmińsko-mazurskim 48,09%, a w Polsce 55,34%.

Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe są elementem demokracji oraz społeczeństwa obywatelskiego i w celu lepszego zarządzania miastem, Gmina podjęła współpracę z organizacjami pozarządowymi. Przedmiotem współpracy jest wspólna realizacja zadań Gminy w sferze pożytku publicznego.

Zgodnie z Uchwałą Nr III/7/14 Rady Miejskiej w Ornece z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie uchwalenia **Rocznego programu współpracy gminy Orneta z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami określonymi w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2015** celami szczegółowymi są:

- 1) poprawa jakości życia, poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców miasta i gminy Orneta,
- 2) umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie i lokalną wspólnotę,
- 3) integracja społeczeństwa lokalnego,
- 4) integracja podmiotów realizujących zadania publiczne,
- 5) wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
- 6) prezentacje dorobku sektora i promowanie jego osiągnięć.

Na terenie gminy Orneta funkcjonują m.in. następujące organizacje pozarządowe:

Tabela 12. Organizacje pozarządowe w gminie Orneta

L.p.	Nazwa organizacji	Adres	Zakres działania
1	Hufiec ZHP Chorągiew Warmińsko-Mazurska	ul. Mickiewicza 1 11-130 Orneta	Umacnianie wśród harcerzy takich wartości jak: sprawiedliwość, demokracja i patriotyzm
2	Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Ornece	ul. Zamkowa 12 11-130 Orneta	Działanie na rzecz wyrównania szans osób niepełnosprawnych: prowadzenie zajęć terapeutycznych (plastycznotechnicznych), muzykoterapii, logopedii, ćwiczeń rehabilitacyjnych
3	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych Koło Miejsko-Gminne w Ornece	ul. Mickiewicza 1 11-100 Orneta	Pomoc socjalna i zdrowotna członkom stowarzyszenia, reprezentacja wobec władz państwowych
4	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Ornece	ul. 1-go Maja 18/1 11-130 Orneta	Integracja osób starszych, udzielanie pomocy osobom starszym
5	Polski Związek Wędkarski Koło w Ornece	Plac Wolności 26 11-130 Orneta	Organizacja zawodów wędkarskich, promowanie wędkarstwa, kontrola i ochrona wód w rejonie Ornety
6	Ochotnicza Straż Pożarna w Ornece	ul. Mickiewicza 18 11-130 Orneta	Zapobieganie pożarom, przygotowanie ludności do udziału w ochronie przeciwpożarowej, udział w akcjach ratowniczych
7	Ochotnicza Straż Pożarna w Henrykowie	Henrykowo 27 11-130 Orneta	Zapobieganie pożarom, przygotowanie ludności do udziału w ochronie przeciwpożarowej, udział w akcjach ratowniczych
8	Ochotnicza Straż Pożarna w Bażynach	Bażyny 48 11-130 Orneta	Zapobieganie pożarom, przygotowanie ludności do udziału w ochronie przeciwpożarowej, udział w akcjach ratowniczych
9	Ochotnicza Straż Pożarna w Mingajnach	Mingajny 62 11-130 Orneta	Zapobieganie pożarom, przygotowanie ludności do udziału w ochronie przeciwpożarowej, udział w akcjach ratowniczych
10	Stowarzyszenie Klub Abstynenta	ul. 1-go Maja 6 11-130 Orneta	Propagowanie życia w trzeźwości, cykliczne szkolenia z zakresu samodoskonalenia, organizacja wypoczynku dzieci.
11	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski	ul. 1-go Maja 6 11-130 Orneta	Działanie na rzecz rozwoju rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z Ornety i okolic
12	Stowarzyszenie Orneckich Przedsiębiorców i Pracodawców	ul. Kościuszki 33/35 11-130 Orneta	Jednoczenie środowiska kupieckiego, udzielanie pomocy członkom w organizacji i prowadzeniu działalności gospodarczej.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

13	Stowarzyszenie Orneckie „Agrorelaks”	ul. 1-go Maja 48A 11-130 Orneta	Aktywizacja gminy w zakresie rozwoju turystyki i kultury. Tworzenie nowych i poprawa jakości istniejących gospodarstw oraz usług agroturystycznych
14	Stowarzyszenie Pomocy Bezrobotnym i Ich Rodzinom „Samarytanie”	ul. Plac Wolności 26 11-130 Orneta	Działanie na rzecz bezrobotnych i ich rodzin w sytuacjach kryzysowych. Udzielanie rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej, prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej.
15	Orneckie Stowarzyszenie Wspierania Osób Niepełnosprawnych	ul. Przemysłowa 12/34 11-130 Orneta	Koordinowanie działań stowarzyszenia i osób niepełnosprawnych, tworzenie warunków do pełnego i aktywnego udziału niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz integrowanie ich ze społeczeństwem
16	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Zespołu Szkół Zawodowych „Przyszłość”	ul. 1-go Maja 20 11-130 Orneta	Wspieranie rozwoju bazy szkolnej oraz działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkoły – Zespołu Szkół Zawodowych w Orniecie
17	Stowarzyszenie Ratowania Miasta Orneta i jej Zabytków	Plac Wolności 21 11-130 Orneta	Działanie na rzecz renowacji miasta
18	Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Wierzbickiej „Wierzbica”	Ostry Kamień 1 11-130 Orneta	Popularyzacja dorobku społeczno - kulturalnego mieszkańców wsi Wierzbica, kultywowanie tradycji kulturowych wśród polskiego i ukraińskiego społeczeństwa
19	Stowarzyszenie ARKADIA z siedzibą w Dąbrówce	Dąbrówka 7a/1 11-130 Orneta	Rozwój edukacyjny, kulturalny dzieci, młodzieży wiejskiej, edukacja ekologiczna, promocja wsi i okolic; przeciwdziałanie przemocy w środowisku wiejskim.
20	Stowarzyszenie Rozwoju Miasta i Gminy Orneta „Ornecianie”	ul. 1-go Maja 41 11-130 Orneta	Podjęcie i wspieranie inicjatyw oświatowych, sportowych, społecznych i gospodarczych na rzecz rozwoju miasta i gminy
21	Stowarzyszenie Miłośników Warmii	ul. Ogrodowa 33 11-130 Orneta	Działania na rzecz integracji środowiska lokalnego poprzez podejmowanie działań zmierzających do poprawy warunków zdrowotnych, edukacyjnych gospodarczych. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
22	Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Rozwoju Wsi, Szkoły i Punktu Przedszkolnego w Bażynach „Dogonić Marzenia”	Bażyny 45 11-130 Orneta	Wspieranie wszechstronnego rozwoju społecznego, kulturowego i edukacyjnego społeczności wiejskiej. Działanie na rzecz promocji wsi, szkoły, świetlicy i punktu przedszkolnego.
23	Związek Sybiraków Koło w Orniecie	ul. Przemysłowa 8 11-130 Orneta	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, propagowanie i utrwalanie polskiej tradycji
24	Uniwersytet Trzeciego Wieku	Plac Wolności 26 11-130 Orneta	Włączenie osób starszych i niepełnosprawnych do systemu kształcenia ustawicznego w różnych formach edukacyjnych oraz prowadzenie działalności w zakresie turystyki, rehabilitacji i rekreacji

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

25	Stowarzyszenie MIASTOWIEŚ	ul. Mickiewicza 1 11-130 Orneta	Działanie wspierające rozwój społeczności lokalnej. Przeciwdziałanie patologii społecznej, ochrona i promocja zdrowia. Wspieranie inicjatyw edukacyjnokulturalnych i artystycznych, aktywizacja społeczna i zawodowa środowiska wiejskiego
26	Stowarzyszenie „Open”	Świetlica wiejska w Opinie 11-130 Orneta	Rozwój edukacyjny i materialny mieszkańców wsi Opin. Promocja aktywnego trybu życia, sportu, turystyki, ochrony środowiska
27	Stowarzyszenie „Lepsze Jutro”	ul. Warmińska 11 11-130 Orneta	Działania na rzecz wyrównywania szans dzieci i młodzieży, opieka nad dziećmi i młodzieżą wybitnie zdolną, tworzenie warunków do rozwoju twórczości i zainteresowań dzieci, inicjowanie działań na rzecz turystyki, ochrony środowiska, kultury i historii. Wspieranie działań związanych z modernizacją szkoły.
28	Stowarzyszenie „Nowe Drwęczno”	Drwęczno 24 11-130 Orneta	Działanie na rzecz ochrony miejscowości Drwęczno w zakresie kultury, ochrony zdrowia, propagowanie dostępu do Internetu, wymiany informacji
29	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Karbowo	Karbowo 7/3 11-130 Orneta	Promowanie kultury ludowej, lokalnej tradycji; przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu; działania na rzecz zdrowego trybu życia, ochrony środowiska; wspieranie inicjatyw gospodarczych związanych z budową i modernizacją dróg i sieci telekomunikacyjnej
30	Stowarzyszenie Przyjaciół i Mieszkańców Ornety	ul. Braniewska 12/12 11-130 Orneta	Propagowanie kultury regionalnej związanej z Ornetą, organizowanie imprez kulturalnych i sportowych. Pomoc dzieciom i młodzieży w trudnej sytuacji życiowej. Wspieranie przedsiębiorczości na terenie gminy i miasta Ornety. Działania na rzecz wzmocnienia więzi społecznych i aktywności obywatelskiej
31	Stowarzyszenie „Warmińska Inicjatywa”	ul. Kwiatowa 7/19 11-130 Orneta	Pomoc niepełnosprawnym dzieciom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, tworzenie warunków do aktywnego udziału w życiu społecznym poprzez organizację i finansowanie imprez kulturalnych, sportowych, edukacyjnych i ekologicznych
32	Stowarzyszenie „Reduta Orneta”	ul. Kopernika 9C/1 11-130 Orneta	Zakres działania: promowanie i utrwalanie historii narodu polskiego i dziedzictwa kulturowego regionu Warmii i Mazur; wspieranie działalności muzealnej i kolekcjonerskiej; prowadzenie działań eksploracyjnych i poszukiwawczych; rozwój i promocja turystyki; promowanie i upowszechnianie działań proekologicznych i prozdrowotnych.
33	Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Karkajmy	Karkajmy 8/4 11-130 Orneta	Pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej, działania na rzecz osób niepełnosprawnych; inicjowanie i wspieranie działalności kulturalnej, ochrony dóbr kultury, dziedzictwa historycznego; upowszechniania kultury fizycznej; ratownictwo i ochrona ludności; organizacja imprez i festynów historycznych, rodzinnych; promocja i organizacja wolontariatu.

34	Stowarzyszenie Krosno „SOULRIDERS”	Krosno 25 11-130 Krosno	<p>Celem Stowarzyszenia jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wspierania, upowszechniania, popularyzacji i rozwoju kultury fizycznej i sportu, osób pełnosprawnych, jak również osób chorych i niepełnosprawnych, 2. Propagowanie windsurfingu, kitesurfingu, narciarstwa, snowboardu oraz pozostałych sportów wodnych, sportów zimowych i motorowych, 3. Krzewienie wiedzy o windsurfingu, kitesurfingu, narciarstwie, snowboardzie oraz pozostałych sportach wodnych, zimowych i motorowych oraz zasad szlachetnej rywalizacji sportowej, 4. Kultywowanie oraz wzbogacanie, w ramach swojej działalności wartościowych tradycji windsurfingowych, kitesurfingowych, narciarskich, snowboardowych i motorowych, w szczególności w szeregach członków Stowarzyszenia.
----	------------------------------------	----------------------------	---

Źródło: www.powiatlidzbarski.pl i Urząd Miejski w Ornece

Na terenie Ornety funkcjonują również uczniowskie kluby sportowe:

- **Ludowy Uczniowski Klub Sportowy** – misją jest popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej. Klub szkoli on młodzież w tenisie stołowym oraz lekkoatletyce.
- **Szkolny Ludowy Klub Sportowy „TRAMP”** wspiera i upowszechnia kulturę fizyczną i sport. Klub prowadzi drużynę badmintona.
- **Uczniowski Klub Sportowy „BYSTRY”** – misja to popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej.

2.2.7. Wnioski z analizy w strefie społecznej

Najważniejsze wnioski z obszaru społecznego:

- starzenie się społeczeństwa poprzez zachodzące procesy demograficzne mieszkańców Ornety: (spadek ludności, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji, spadek zawierania małżeństw, spadek osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym);
- przewyższa wśród mieszkańców wykształcenie średnie i policealne;
- wysoki poziom bezrobocia (najwięcej wśród kobiet, osób w wieku 25-34 lata, wykształcenie zasadnicze-zawodowe);
- wysoki odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej;
- wzrost liczby przestępstw i wykroczeń;
- niski poziom bezpieczeństwa mieszkańców;

- podejmowane przez Gminę działania przeciwdziałania narkomanii oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- niski poziom uczestnictwa w życiu publicznych.

2.3. Sfera gospodarcza

2.3.1. Rolnictwo

Zgodnie z danymi uzyskanymi z ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r., na terenie gminy znajduje się 513 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 11 104,94 ha.

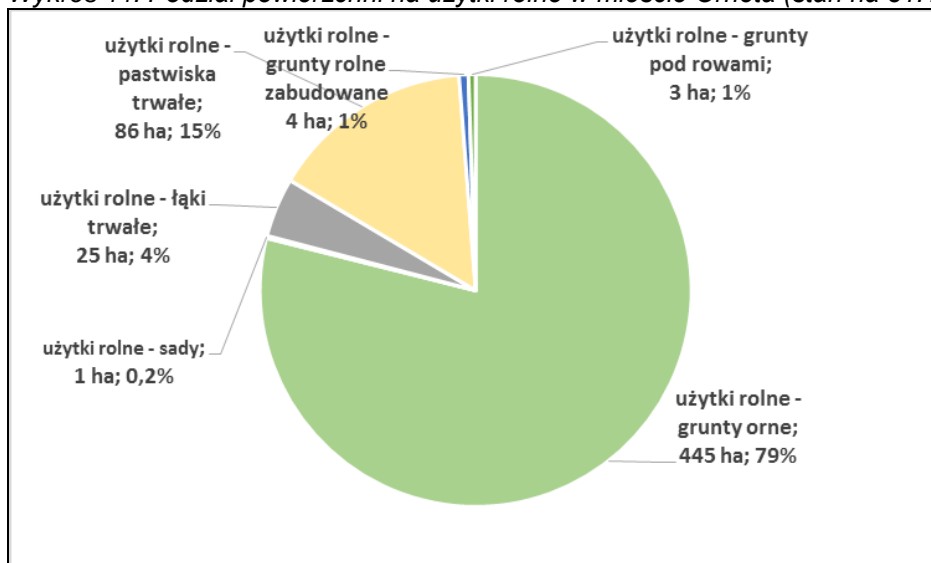
Tabela 13. Gospodarstwa rolne w gminie Orneta (stan na 2010 r.)

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw rolnych	Powierzchnia (ha)
grunty ogółem	513	11 104,94
użytki rolne ogółem	511	10 369,71
użytki rolne w dobrej kulturze	502	10 026,46
pod zasiewami	350	7 102,47
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	55	206,17
uprawy trwałe	90	174,94
sady ogółem	86	162,32
ogrody przydomowe	62	4,35
łąki trwałe	315	4,35
pastwiska trwałe	179	1 591,98
pozostałe użytki rolne	97	946,55
lasy i grunty leśne	166	343,25
pozostałe grunty	349	479,22

Źródło: Powszechny Spis Rolny

Według Głównego Urzędu Statystycznego największą powierzchnię w Orniecie w 2014 r. zajmują grunty rolne 79% (445 ha), pastwiska 15% (86 ha), łąki 4% (25 ha), grunty rolne zabudowane 1% (4ha) oraz grunty pod rowami 1% (3 ha).

Wykres 11. Podział powierzchni na użytki rolne w mieście Orneta (stan na 31.12.2014 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (22.09.2015 r.)

Na terenie miasta występuje spory obszar użytków rolnych, ale co roku ten obszar się zmniejsza na rzecz gruntów pod zabudowę. Potwierdzeniem tego są dane z GUS zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela 14. Powierzchnia użytków rolnych oraz gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2012	2013	2014
użytki rolne razem	ha	568	567	564
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	ha	287	288	290

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (22.09.2015 r.)

Jednym z powodów zmieniającej się powierzchni gruntów rolnych są gleby o średnim, małym i bardzo małym potencjale rolniczym.

2.3.2. Leśnictwo

Zgodnie z uzyskanymi danymi z Banku Danych Lokalnych powierzchnia lasów w gminie Orneta wynosiła w 2014 r. 251,99 ha, w tym grunty leśne prywatne 205,99 ha, w mieście Orneta wynosi 64,62 ha, w tym 93,5% (60,44 ha) to lasy publiczne.

Tabela 15. Dane statystyczne dot. powierzchni lasów w mieście Orneta (stan na 31.12.2014 r.)

Wyszczególnienie	Jednostka miary	lasa ogółem	lasa publiczne ogółem	lasa publiczne Skarbu Państwa	lasa publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	lasa publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	lasa publiczne gminne	lasa prywatne ogółem
Lasy	ha	64,62	60,44	15,44	15,09	0,35	45,00	4,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (22.09.2015 r.)

Największe obszary leśne występują w północnej części miasta Orneta. Są to głównie lasy komunalne przy ul. Polnej i sąsiadujące z nimi od północy i wschodu lasy państwowe. Rosną na siedliskach boru mieszanego. W lasach dominują sosna i świerk z domieszką dębu, modrzewia i brzozy. W podszyciu występują: jałowiec, jarzębina, leszczyna, kruszyna i trzmielina. Gatunkami lasotwórczymi są: dąb, sosna i świerk z domieszką modrzewia, brzozy, osiki i lipy oraz grabu. W podszyciu występują: leszczyna, suchodrzew, jarzębina, kruszyna, trzmielina.¹⁹

Zasoby leśne miasta Orneta znajdują się pod nadzorem nadleśnictwa Orneta, który obejmuje swym zasięgiem również kompleksy leśne leżące w gminach: Orneta oraz Lidzbark Warmiński i Lubomino.

Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o zasady:

- powszechnej ochrony lasów,
- trwałości utrzymania lasów,
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów,
- powiększania zasobów leśnych.

2.3.3. Działalność gospodarcza

Na koniec 2014 r. w gminie i mieście Orneta było zarejestrowanych 1 169 (w tym w Orniecie 1 010) podmiotów gospodarczych. Jest to o 66 podmiotów więcej niż w 2008 r.

W gminie działa około 0,9% (w Orniecie 0,8%) podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w województwie. Najwięcej zarejestrowanych jest w sektorze prywatnym 1 033 (876 w mieście). Natomiast w sektorze publicznym, który reprezentuje takie działy jak administracja, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia i edukacja, działa 136 (w Orniecie 134) podmiotów gospodarczych.

Tabela 16. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie i mieście Orneta (stan na 31.12.2014 r.)

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze													
	Ogółem	%	sektor				przedsiębiorstwo państwowe		spółdzielnie		fundacje		stowarzyszenia i organizacje społeczne	
			publiczny		prywatny		ogółem	%	prywatny		prywatny		prywatny	
			ogółem	%	ogółem	%			ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
Województwo warmińsko-mazurskie	123 361	100	5 466	100	117 890	100	3	100	741	100	423	100	4 750	100
Powiat lidzbarski	3 478	2,8%	303	5,5%	3 175	2,7%	1	0	27	3,6%	9	2,1%	129	2,7%
Gmina Orneta	1 169	0,9%	136	2,5%	1 033	0,9%	0	0	9	1,2%	2	0,5%	42	0,9%
m. Orneta	1010	0,8%	134	2,5%	876	0,7%	0	0	8	1,1%	2	0,5%	35	0,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (02.10.2015 r.)

Spółki prawa handlowego w gminie stanowią tylko około 0,5% spółek tego typu w regionie Warmii i Mazur. Najwięcej zarejestrowanych spółek handlowych na analizowanym terenie to spółki z ograniczoną odpowiedzialnością 34 (26 w Orniecie, w tym 2 z udziałem

¹⁹ Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Orneta

kapitału zagranicznego). Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują spółki cywilne 42 (w tym 35 w mieście), a osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na koniec 2014 r. było 728 (w tym 619 w Ornece).

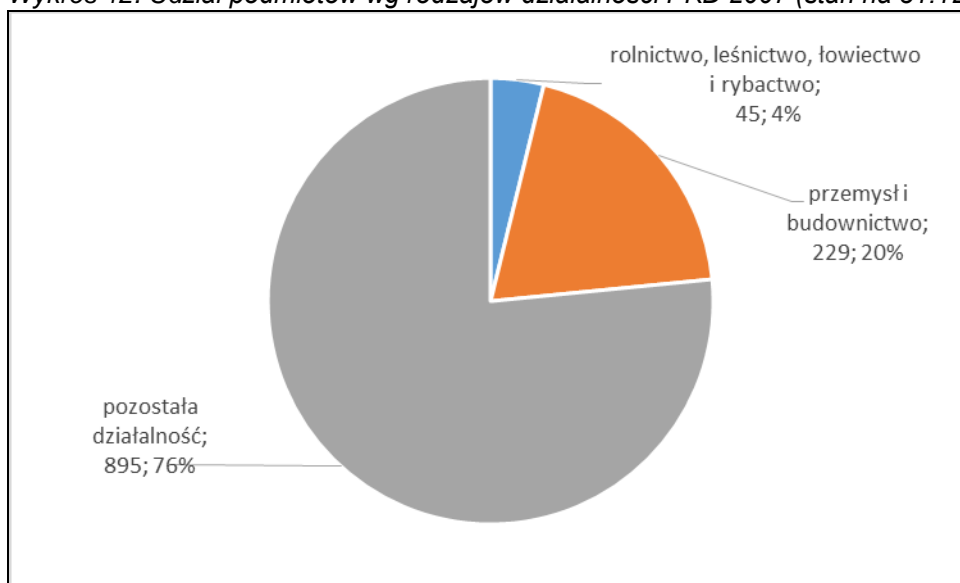
Tabela 17. Liczba spółek działających w gminie i mieście Orneta (stan na 31.12.2014 r.)

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze							spółki cywilne
	spółki prawa handlowego	w tym						
		akcyjne	w tym		z ograniczoną odpowiedzialnością	w tym		
			jednoosobowe Skarbu Państwa	z udziałem kapitału zagranicznego		jednoosobowe Skarbu Państwa	z udziałem kapitału zagranicznego	
Województwo warmińsko-mazurskie	7 632	151	5	7	6 244	5	1 012	6544
Powiat lidzbarski	157	1	0	0	126	0	25	185
Gmina Orneta	41	1	0	0	34	0	4	42
m. Orneta	32	1	0	0	26	0	2	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (02.10.2015 r.)

Zgodnie z przedstawionym poniżej wykresem najniższy udział podmiotów według rodzajów działalności PKD 2007 mają przedsiębiorstwa związane z rolnictwem, leśnictwem i rybactwem – 4%, 45 podmiotów (w tym Ornece 2% - 19 podmiotów). Przemysł i budownictwo osiągnęło 20% - 229 firm (199 przedsiębiorstw w Ornece), a największy udział w ogóle podmiotów mają przedsiębiorstwa z grupy pozostała działalność (76% - 895 podmiotów, w tym 792 podmiotów w mieście).

Wykres 12. Udział podmiotów wg rodzajów działalności PKD 2007 (stan na 31.12.2014 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (02.10.2015 r.)

Posługując się Polską Klasyfikacją Działalności można zauważyć, że trzema sekcjami, w których działa najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie Orneta są:

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 257 podmiotów (w tym 228 w Ornece);

- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 250 podmiotów (w tym 244 w mieście);
- Budownictwo – 134 podmiotów (111 w Ornece).

Tabela 18. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie i mieście Orneta według sekcji PKD 2007

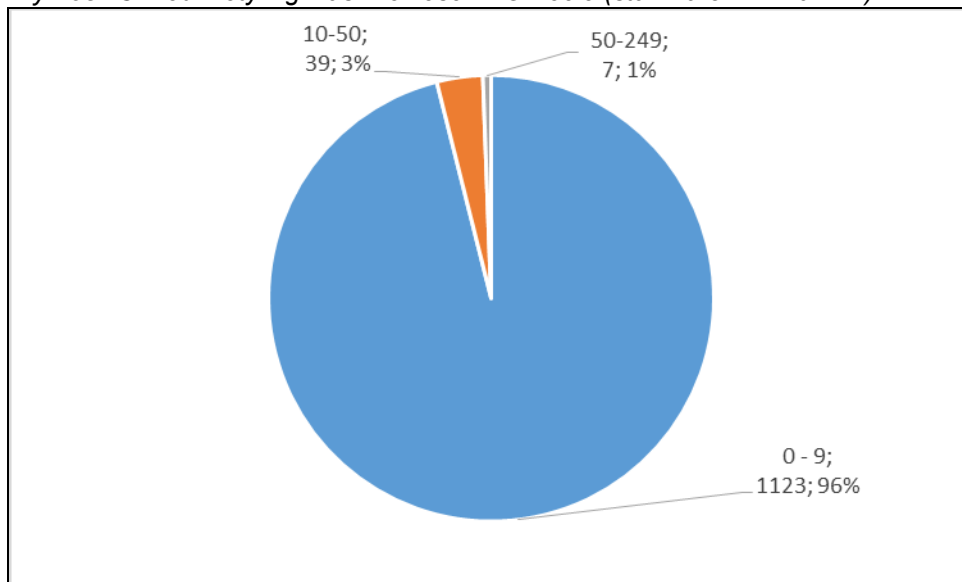
Sekcja	Sekcje PKD wg 2007	w gminie Orneta	w mieście Ornece
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	45	19
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	0	0
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	89	82
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	2
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	4
Sekcja F	Budownictwo	134	111
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	257	228
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	41	35
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	39	32
Sekcja J	Informacja i komunikacja	11	8
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	30	28
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	250	244
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	32	32
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	32	22
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	25
Sekcja P	Edukacja	28	25
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	53	48
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13	11
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników: gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	103	76
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0
OGÓŁEM		1 169	1 010

Zródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (02.10.2015 r.)

Z danych dotyczących rynku pracy wynika, że gmina Orneta jest mało rozwiniętym rynkiem pracy. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych stanowią mikroprzedsiębiorstwa, czyli zatrudniające do 9 osób. Na terenie gminy jest 7 małych

przedsiębiorstw (zatrudniające 10-49 osób) oraz 39 podmioty gospodarcze, które można zakwalifikować jako średnie przedsiębiorstwo (50-249 osób). Na terenie gminy nie funkcjonują podmioty gospodarcze zatrudniające powyżej 250 pracowników.

Wykres 13. Podmioty wg klas wielkości w Orniecie (stan na 31.12.2014 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (18.11.2015 r.)

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2014 r. łączna liczba osób pracujących w gminie Orneta wynosiła 1 343. Na przestrzeni ostatnich 7 lat liczba osób pracujących zmniejszyła się o 460, a wskaźnik *pracujący do ludności wieku produkcyjnym* wynosił 17,02% i spadł o 5,36% w stosunku do roku 2008.

Natomiast łączna liczba osób pracujących w Orniecie wynosiła na koniec 2014 r. 1 257. Na przestrzeni ostatnich 7 lat liczba osób pracujących zmniejszyła się o 426, a wskaźnik *pracujący do ludności wieku produkcyjnym* wynosi 22,03% i spadł o 5,91% w stosunku do roku 2008.

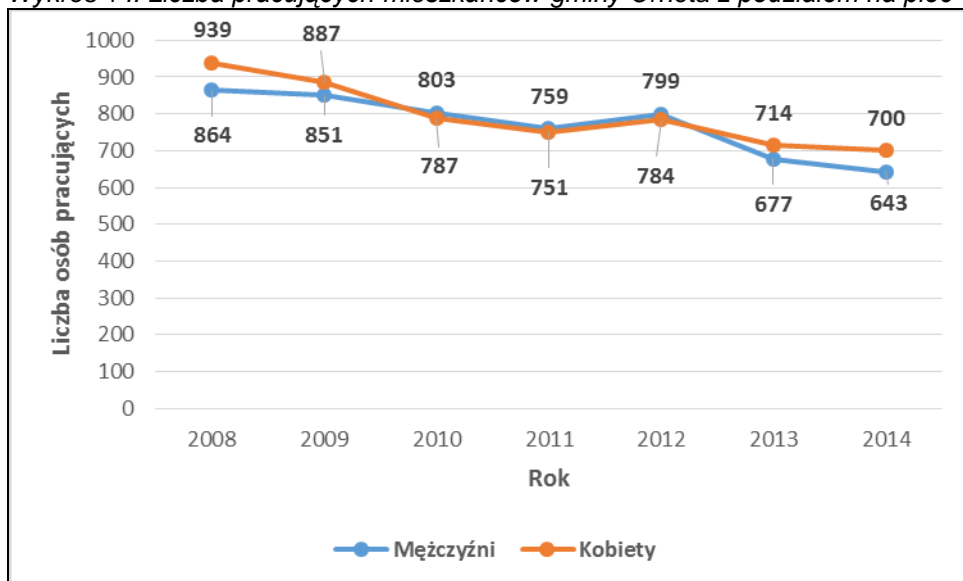
Tabela 19. Liczba pracujących mieszkańców gminy Orneta w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
pracujący ogółem - gm. Orneta	osoba	1 803	1 738	1 590	1 510	1 583	1 391	1 343
pracujący do ludności w wieku produkcyjnym	%	22,38	21,56	19,49	18,62	19,60	17,57	17,02
pracujący ogółem - m. Orneta	osoba	1 683	1 639	1 484	1 391	1 473	1 307	1 257
pracujący do ludności w wieku produkcyjnym	%	27,94	27,31	24,80	23,50	25,02	22,71	22,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (02.10.2015 r.)

W badanym okresie liczba pracujących kobiet spadła o 239 (w tym 230 w mieście), natomiast mężczyzn o 221 osób (w tym 196 w Orniecie).

Wykres 14. Liczba pracujących mieszkańców gminy Orneta z podziałem na płeć w latach 2008-2014r.

Zródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (02.10.2015 r.)

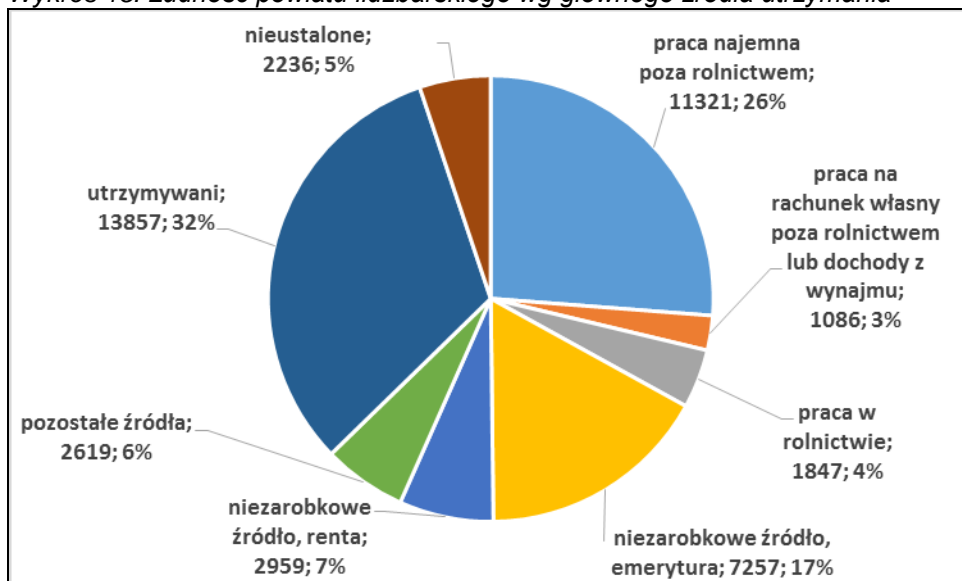
Do największych przedsiębiorstw działających na terenie Ornety zaliczono: Gunnebo Industries Sp. z o.o., PPH „PORKON”, JAWOR Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „WIROMAG”, VEOLIA Lidzbark Warmiński, PWIK Sp. z o.o., Poczta Polska, MAKChemia, Kogowski Auto-Centrum, firma przewozowa PU-H „RADEX”, PSS „SPOŁEM”, dystrybutor oleju opałowego i paliw płynnych „Nazali - Naft”, PPH „STALDRUT”, Przedsiębiorstwo Robót Drogowo-Budowlanych, Jerenimo Martines Dystrybucja S.A. - placówka handlowa „Biedronka”, Hurtownia i Market „EDEN”, KARBO-HURT, Hurtownia MIRPOL, Supermarkety: POLO i NETTO, placówka handlowa ROSSMANN, EKO-Orneta, Posterunek Energetyczny, Gospodarstwo Rolne Michalak, SUPROS, ELEWARR.

Osoby, które planują rozpocząć swoją działalność gospodarczą mogą starać się o bezzwrotne dotację z Europejskiego Funduszu Społecznego. Na terenie Ornety instytucją, która udziela dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej jest Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim. W 2014 r. 15 osób z miasta Orneta dostało jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Przeciętne wynagrodzenia brutto w Orniecie w 2013 r. wynosiło 2 970 zł i w relacji do średniej województwa warmińsko-mazurskiego było niższe o 9,03% (3 265 zł), a od średniej krajowej o 23,4% (3 877 zł). Przeciętne wynagrodzenie brutto w Orniecie wzrosło o 700 zł w stosunku do roku 2008 r.

Ze względu na brak danych statystycznych dotyczących źródeł utrzymania gospodarstw domowych w gminie Orneta, poniżej przedstawiono dane dla powiatu lidzbarskiego.

Wykres 15. Ludność powiatu lidzbarskiego wg głównego źródła utrzymania

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011

Z powyższego wykresu wynika, że 32% społeczeństwa lidzbarskiego jest utrzymywane, natomiast 26% żyje z pracy najemnej, a tylko 3% utrzymuje się z pracy na własny rachunek. Powyższe dane świadczą o niskiej aktywności zawodowej mieszkańców.

Strefa przedsiębiorczości

Na terenie Ornety została utworzona Strefa przedsiębiorczości. Dzięki kompleksowemu przygotowaniu terenu oraz modernizacji drogi wojewódzkiej 513 w kierunkach do Pasłęka oraz Lidzbarka Warmińskiego wzrósł potencjał inwestycyjny Ornety. Strefa ma powierzchnię ponad 21 ha terenów inwestycyjnych, które są oferowane inwestorom. Działki pod inwestycje są w pełni uzbrojone w sieci wodociągowe, kanalizację sanitarną i deszczową oraz kanały teletechniczne. Na terenie strefy powstał również nowowytbudowany układ drogowy. Wykonano także oświetlenie LED całego terenu strefy.

Ponadto Orneta stara się również o włączenie terenów inwestycyjnych leżących przy ul. Przemysłowej do Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Przedsiębiorcy, którzy działają na terenie W-M SSE, w ramach Zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej mają prawo do korzystania z pomocy publicznej w postaci zwolnienia dochodu z podatku dochodowego. Zwolnienie to przysługuje z dwóch tytułów - z tytułu nowej inwestycji i z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy. Przedsiębiorca ma pełną swobodę w wyborze tytułu, z którego chce korzystać.²⁰ W celu zachęcenia inwestorów do inwestowania na nieruchomościach w Gminie Orneta Rada Miejska w Ornece przyjęła uchwałę w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości.

²⁰ Internet, www.wmsse.com.pl, 02.10.2015 r.

2.3.4. Turystyka

Położenie gminy oraz korzystne warunki przyrodniczo-krajobrazowe sprzyjają rozwojowi turystyki rekreacyjnej o charakterze krajoznawczym.

Analizując bazę turystyczną Ornety należy wziąć pod uwagę zarówno obiekty noclegowe, jak również atrakcje turystyczne dostępne w mieście.

Wg GUS w 2014 r. 261 osób skorzystało z noclegów, przy czym nie odnotowano turystów zagranicznych. W tym samym roku udzielono 1 727 noclegów. Poniżej przedstawiono najważniejsze dane dotyczące bazy noclegowej w Ornece.

Tabela 20. Baza noclegowa w Ornece

LP.	Właściciel	Liczba miejsc noclegowych
1.	Hotel Pruski ul. 1 Maja 57, 11-130 Orneta	1x apartament, 19x pok. 2os., 2x pok. 1os., 1x pok. 4os., 3x pok. 3os.,
2.	Gospodarstwo agroturystyczne Dom Myśliwski SAGALASÓWKA ul. Krzykały 28, 11-130 Orneta	14 miejsc noclegowych, pięć pokoi – trzy pokoje dwu osobowe, dwa pokoje czterosobowe
3.	Cztery Pory Roku*** Weronika Karpiesiuk ul. Braniewska 12, 11-130 Orneta	13 pokoi, 1,2 osobowych z możliwością dostawek do 38 miejsc
4.	Sportowa Baza Noclegowa OLIMP	27 miejsc noclegowych w pokojach 2,3 6 - osobowych
5.	Mieszkania Gościnne ul. Pieniężnego 12, 11-130 Orneta	29 miejsc noclegowych
6.	Gospodarstwo agroturystyczne Zofia Ciesiul, ul. 1 Maja 91, 11- 130 Orneta	32 miejsc noclegowych, 2,3,4,6 osobowych
7.	Gospodarstwo Agroturystyczne „Pod Kasztanami” Stanisław Sekuła	9 miejsc noclegowych w 2,3,4 osobowych pokojach
8.	CENTRUM SZKOLENIOWO-INTEGRACYJNE EKOLANDIA ul. Elbląska 80, 11-130 Orneta	Pole namiotowe, pole karawaningowe i kempingowe

Źródło: Urząd Miejski w Ornece

Zgodnie z otrzymanymi informacjami z Urzędu Miejskiego w Orniecie, na terenie gminy znajduje się ok. 203 miejsca noclegowe w gospodarstwach agroturystycznych oraz hotelach.

Atrakcją turystyczną są m.in. ścieżki rowerowe, wytyczone na terenie Nadleśnictwa Orneta, o łącznej długości 170 km. Na trasie można spotkać wszystkie ważne zabytki i obszary chronione ze względu na walory krajobrazowe czy przyrodnicze. Najpiękniejszym przyrodniczym zakątkiem tej części Warmii jest rezerwat "Dolina Rzeki Walszy". Został założony w 1907 roku i jest jednym z najstarszych w Polsce.²¹

O atrakcyjności turystycznej danego regionu decydują nie tylko walory wypoczynkowe, ale również przyrodnicze (m.in. doliny, parki krajoznawcze i rezerваты) i kulturowe (m.in. dobra kultury, zabytki architektury, budownictwa, muzea). Poniżej przedstawiono najważniejsze zabytki znajdujące się na terenie Ornety.

Ratusz Miejski

Gotycki ratusz na Warmii mieści się w centrum rynku, wzniesiony po 1351 r., na miejscu domu kupieckiego, wzmiankowany w 1359 r. W barokowej wieżyczce ratusza znajduje się najstarszy na Warmii dzwon pochodzący z 1384 r. W późniejszych wiekach budynek jedynie nieznacznie przekształcony. Wysoka wartość artystyczno - architektoniczna i historyczna orneckiego ratusza klasyfikuje obiekt – zabytek pod ścisłą ochroną konserwatorską.

Fot. 2. Ratusz Miejski w Orniecie

Źródło: www.zabytki.mazury.pl

Fot. 3. Gotycki Kościół Farny

www.pl.wikipedia.org

Gotycki Kościół Farny PW. Świętego Jana Chrzyciciela

Obecny gotycki kościół parafialny został zbudowany w latach 1338-1349 w czasie rządów biskupa warmińskiego Hermana z Pragi. Od połowy XVI w. kościół w Orniecie nie był przebudowany zewnętrznie. Około 1900 r. przeprowadzono dokładną renowację świątyni bez istotnych zmian konstrukcyjnych. W kościele na uwagę zasługują: ołtarz główny z 1744 r.,

²¹ Internet, www.naszawarmia.pl, 30.10.2015 r.

ołtarze boczne: Św. Krzyża, Zwiastowania, św. Piotra i Pawła, N.M.P. Częstochowskiej, Trzech Króli oraz ołtarz NMP z 1646 r. wykonany z alabastru.

Starówka – Rynek

Kamieniczki na rynku pochodzące z XVII i XVIII w. Nieznacznie zniekształcone w wyniku przebudowy po pożarze w 1846 r. oraz około 1930 r. Zwrócone szczytami do ulicy, z podcieniami na parterze. Zachowane średniowieczne piwnice sklepione ostrołukowymi kolebkami.

Fot. 4. Kamieniczki w Orniecie

Źródło: www.panoramio.com

Kaplica Jerozolimska

Kaplica dawnej pw. Świętego Krzyża, położona z dala od miasta przy drodze do Elbląga na niewielkim wzniesieniu zwanym Wzgórzem Szubienicznym. Fundowana prawdopodobnie w XVI w. jako kaplica Drogi Krzyżowej. Obecna budowla o cechach barokowych pochodząca z 1829 r. powstała na miejscu starszej z 1606 r.

Fot. 5. Kaplica Jerozolimska

Źródło: www.zabytki.ocalicodzapomnienia.eu

Klasztor Katarzynek

Budynek wymieniany w 1565 r. i 1581 r. jako stary z dziesięcioma celami, подарowany

w 1586r. przez biskupa Marcina Kromera katarzynkom i w tym czasie od nowa wybudowany. Budynek o cechach późnobarokowych. Pozostałości zamku biskupiego – w postaci piwnic gotyckich i barokowych pod neogotyckim budynkiem szkoły z 1890 r. Zamek położony w północno-zachodniej części miasta wybudowano przed 1315 r.

Kościół Ewangelicki

Obecnie cerkiew prawosławna. Wzniesiony w latach 1829-1830 dla gminy ewangelickiej, istniejącej w Orniecie od 1772 r. Kościół został zbudowany projektów wykonanych w berlińskiej pracowni. W 1873 r. dobudowano drewnianą dzwonnice zastąpioną w latach 1905-1906 nową wieżą wzniesioną w okresie gruntownej przebudowy całego kościoła. W 1945r. kościół uszkodzony i opuszczony, później adaptowany na potrzeby liturgii prawosławnej.²²

Do zabytków w okolicach Ornety można zaliczyć:

Kościół w Bażynach

Pierwsze informacje o istnieniu parafii w Bażynach pochodzą z 1289 roku. Kościół pw. św. Mikołaja i św. Rocha zbudowano w I połowie XIV w., przebudowany w 1517 roku, 1611 i 1845 roku. Drewniana wieża z 1940 roku. W środku ołtarz główny z 1745 z rzeźbami między innymi św. Rocha, Jana Nepomucena, Franciszka Ksawerego i św. Wojciecha. Ołtarze boczne z 1780 roku z obrazami św. Rocha (lewy) i Matki Boskiej Różańcowej (prawy). Ambona z XIX wieku z elementami z XVII wieku. Dzwon z połowy XV w. Elewacje zakrystii z 1611 roku. Malowidła w kruchcie z ok. 1700 roku. Dwa konfesjonały barokowe ok. 1740. Na zewnętrznej ścianie kościoła kamienna tablica z herbem właściciela bażyn Jakuba Bartscha (Barcza) , który w 1611 odnowił miejscowy kościół. Z boku kościoła grób właścicielki wsi Josephine Woisky (1789-1863).²³

Kościół św. Katarzyny w Henrykowie

Kościół został zbudowany pod koniec XV wieku. Wielokrotnie był niszczone i przebudowywany. We wnętrzu kościoła znajdują dwa obrazy Jerzego Pipera z Lidzbarka Warmińskiego z 1682 roku (ołtarz główny), klasycystyczna ambona z około 1800 roku i późnogotycki kielich z XV wieku.

²² Gmina Orneta – turystyka, która inspiruje

²³ Internet, www.naszawarmia.pl, 12.12.2015 r.

Sanktuarium Maryjne w Krośnie

Kościół został zbudowany w latach 1709-1759 na dębowych palach. Budowę samego kościoła zakończono w 1720 roku. Wykańczanie wnętrza i zdobienia fasady zakończono dopiero w 1759 roku. Kościół ma siedem ołtarzy.

2.3.5. Wnioski z analizy w strefie gospodarczej

Analizując obszar gospodarczym wyszczególniono najważniejsze wnioski:

- przewaga powierzchni gruntów rolnych,
- wysoki odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sektorze prywatnym,
- przewaga mikroprzedsiębiorstw (zatrudniających do 9 osób),
- niska aktywność zawodowa mieszkańców,
- niskie wynagrodzenia mieszkańców w porównaniu do średniej krajowej i województwa,
- funkcjonowanie Strefy Przedsiębiorczości w Ornece,
- niewykorzystany potencjał turystyczny miasta,
- słabo rozwinięta oferta i baza turystyczna w postaci miejsc noclegowych i obiektów gastronomicznych,
- brak lokalnego produktu kulinarnego,
- niewystarczająco zagospodarowane nadbrzeża Jeziora Mieczowego,
- liczne zabytki i ich niezadowalający stan.

2.4. Sfera środowiskowa

2.4.1. Środowisko przyrodnicze

Ukształtowanie terenu

Ukształtowanie terenu zostało wykształcone przez ostatnie zlodowacenie bałtyckie ok. 5 tys. lat temu. Zgodnie z podziałem Polski na regiony fizyczno-geograficzne Orneta leży w obrębie Równiny Orneckiej. Główną powierzchnię morfologiczną tworzy równina zastoiskowo-sandrowa, która rozciąga erozyjną dolinę Drwęcy Warmińskiej. W granicach miasta równina nachylona jest w kierunku zachodnim – od ok. 71 m n.p.m. na wschodzie do około 60 m n.p.m. na zachodzie.

W dolinie rzeki Drwęca Warmińska występują ostańce morenowe utworzone w czasie wcześniejszych stadiów rozwojowych doliny. Na jednym z takich ostańców morenowych położone jest stare miasto.

Warunki glebowe

Na terenie miasta Orneta przeważają gleby brunatne właściwe oraz kwaśne i wylugowane, które mają dość dobrze rozwinięty poziom próchniczny i są względnie zasobne

w składniki pokarmowe. Ponadto występują również gleby bagienne, glejowe, aluwialne, które tworzą naturalne siedliska łąkowe oraz czarne ziemie właściwe i zdegradowane, które występują głównie w niżej położonych partiach terenu i na obrzeżach form dolinnych.

Gleby w Orniecie zaliczają się głównie do gleb średniej jakości. Przeważają gleby klas IV a i IV b.

Warunki klimatyczne

Klimat na opisywanym obszarze został ukształtowany głównie ze względu na występujące lokalne elementy środowiska, tj. rzeźbę terenu, lasy, jeziora. Klimat na terenie Ornety należy do typu klimatu pojeziernego, który zawiera cechy przejściowe od klimatu kontynentalnego do klimatu morskiego. Taki typ klimatu ma odzwierciedlenie w znacznych wahaniami temperatury i opadów w tych samych miesiącach poszczególnych lat. Średnie roczne temperatury wynoszą 7⁰C, a średnia wieloletnia suma opadów wynosi 598 mm.

Wody powierzchniowe

Cały obszar gminy Orneta leży w dorzeczu rzeki Pasłęki, która jest jednocześnie zachodnią granicą obszaru gminy. Przez teren gminy przepływają prawostronne dopływy rzeki Pasłęki, mające zwykle swoje źródła poza jej terenem. Cieki dopływają do gminy ze wszystkich stron, a odpływ następuje w jednym przekroju rzeki Pasłęki. Największe z nich to Walsza, przepływająca przez północny fragment obszaru gminy i Drwęca Warmińska, płynąca przez centralną część gminy. Mniejszym dopływem jest Młyńska Struga przepływająca m. innymi przez miejscowości, Osetnik, Bażyny, Krzykały, Nowy Dwór.²⁴

Przez Ornetę przepływa rzeka Drwęca Warmińska oraz rzeka Struga Karbowo.

Rzeka Drwęca Warmińska jest rzeką II rzędu prawobrzeżnym dopływem Pasłęki. Długość całkowita rzeki wynosi 48,4 km, a powierzchnia zlewni 327 km². Jest odbiornikiem ścieków z punktowych źródeł zanieczyszczeń, głównie z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Orniecie.

Rzeka Struga Karbowo jest rzeką III rzędu lewobrzeżnym dopływem Drwęcy Warmińskiej. Długość całkowita rzeki wynosi 9,5 km, a powierzchnia zlewni 19,1 km².

Stan czystości rzek występujących na terenie Ornety kontroluje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. Zgodnie z Raportem o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2013 roku, żadna z wymienionych powyżej rzek nie została poddana monitoringowi diagnostycznego. Rzeka Drwęca Warmińska została objęta monitoringiem operacyjnym w przekroju pomiarowo-kontrolnym Drwęczno w 2008 r. Stan ekologiczny rzeki oceniono jako dobry. Natomiast rzeka Strugi Karbowo została zbadana w 2006 r. i w przekroju ujściowym odpowiadała V klasie czystości – wody złej jakości (punkt

²⁴ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Orneta – tereny wiejskie Kierunki zagospodarowania przestrzennego, Polityka przestrzenna

pomiarowy zlokalizowany poniżej Jeziora Mieczowego w odległości 0,2 km od ujścia rzeki Drwęcy Warmińskiej).

W północnej części gminy, wśród lasów, położone jest jezioro Taftowo o powierzchni 86,3 ha. Natomiast terenie Ornety zlokalizowane jest Jezioro Mieczowe, które powstało w okresie międzywojennym w wyniku zalania kopalni gliny. Powierzchnia jeziora wynosi 6,3 ha i średnią głębokość 2,5 m, miejscami głębokość dochodzi do 8 m.

Wody podziemne

Eksploracja wód podziemnych do picia i na potrzeby gospodarcze w powiecie bazuje głównie na czwartorzędowym piętrze wodonośnym, choć lokalnie wykorzystywane jest także piętro trzeciorzędowe. Na terenie miasta i gminy Orneta nie zlokalizowano obszarów o znacznych wydajnościach warstw wodonośnych, czyli udokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych.

Flora miejska

Ważną rolę w kształtowaniu przestrzeni gminy i miasta Orneta pod względem funkcjonalnym i estetycznym odgrywają tereny zieleni. Szczegółowe informacje znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 21. Tereny zieleni w gminie Orneta

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Zieleńce	Tereny zieleni osiedlowej	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	Cmentarze	Lasy gminne
gmina Orneta	szt.	8	-	-	5	-
	ha	1,7	4,92	6,62	5,3	46
m. Orneta	szt.	8	-	-	2	-
	ha	1,7	4,92	6,62	3,9	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (17.09.2015 r.)

Tereny i obiekty chronione

Zgodnie ze **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Orneta**, w granicach miasta funkcjonuje specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO), natomiast w sąsiedztwie miasta wzdłuż doliny Pasłęki przebiega obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Natura 2000 „Dolina Pasłęki”.

Na terenie gminy Orneta nie występują Parki Narodowe.

Na terenie gminy znajduje się rezerwat przyrody „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce”. Rezerwat został utworzony w celu ochrony bobrów. Rezerwat od zachodu przylega do granic miasta Orneta.

Część terenów gminy znajduje się w obrębie obszarów chronionego krajobrazu: Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki (wschodnia i południowo-wschodnia część gminy) oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Orneckiej (zalesiony pas, przebiegający równoleżnikowo od doliny Walszy, przez jezioro Tafty do wschodniej granicy gminy na południe od Mingajn).

Na terenie Ornety zostały wyznaczone dwa korytarze ekologiczne rzeki Drwęcy Warmińskiej i Jeziora Mieczowego, które posiadają wysokie walory rekreacyjne, krajobrazowe. W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* zostały określone wskazania dla korytarzy ekologicznych:

1. dla Drwęcy Warmińskiej:

- zakazuje się lokalizacji zabudowy i budowli kubaturowych osłabiających funkcjonowanie korytarza,
- unikanie wprowadzenia dendroflory przegradzającej korytarz i osłabiającej funkcję wentylacyjną,
- rewaloryzację i pielęgnację terenów zielonych w celu podniesienia walorów rekreacyjnych korytarza ekologicznego,
- uznania nadrzędnej roli korytarza w strukturze przestrzennej miasta w celu utrzymania trwałości jego funkcjonowania,
- stworzenie stref ekotonowych ograniczających negatywny wpływ otoczenia korytarza ekologicznego (dopływ zanieczyszczeń obszarowych);

2. dla Jeziora Mieczowego:

- należy stworzyć strefy ekotonowe wokół wód powierzchniowych, zabezpieczające przed dopływem ścieków z Karbowa,
- należy rekreacyjnie zagospodarować teren jeziora i otoczenie,
- na terenie korytarza zakazuje się lokalizacji zabudowy.

Zgodnie z wykazem pomników przyrody zamieszczonym w **Programie Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Orneta na lata 2004-2010 z perspektywą na lata 2011-2020**, na terenie gminy Orneta występują 42 pomników przyrody (w tym 15 w Orniecie).

Tabela 22. Wykaz istniejących pomników przyrody na terenie Gminy Orneta

Lp.	Nr rej.woj.	Lokalizacja	Rodzaj	Obwód, cm/ wysokość, m
1.	5/95	Miasto Orneta	Dąb szypułkowy	280/ 20
2.	6/95	Miasto Orneta	Dąb szypułkowy	500/ 22
3.	7/95	Miasto Orneta	Topola	550/25
4.	249/96	Miasto Orneta	Klon pospolity-2szt	226/16,17
5.	250/96	Miasto Orneta	Dąb odm. stożkowa- 2szt	

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

6.	58/98	Miasto Orneta	Dąb szypułkowy	345/19
7.	59/98	Miasto Orneta	Buk pospolity – 2 szt.	433,407/18,17
8.	60/98	Miasto Orneta	Dąb szypułkowy	356/18
9.	61/98	Miasto Orneta	Lipa drobnolistna	349/16
10.	62/98	Miasto Orneta	Dąb szypułkowy	371/21
11.	63/98	Miasto Orneta	Dąb szypułkowy-6 szt.	377-270/20-16
12.	64/98	Miasto Orneta	Dąb szypułkowy	387/22
13.	65/98	Miasto Orneta	Dąb szypułkowy	310/21
14.	66/98	Miasto Orneta	Klon pospolity – 4 szt.	234-187/15-13
15.	67/98	Miasto Orneta	Topola – 8 szt.	620-293/25-23
16.	322/66	Gm. Orneta	Sosna pospolita	350/30
17.	169/93	Gm. Orneta	Dąb szypułkowy	670/20
18.	170/93	Gm. Orneta	Dąb szypułkowy	400/35
19.	171/93	Gm. Orneta	Buk pospolity	360/40
20.	172/93	Gm. Orneta	Buk pospolity	360/35
21.	173/93	Gm. Orneta	Buk pospolity	320/35
22.	174/93	Gm. Orneta	Jesion wyniosły	470/40
23.	175/93	Gm. Orneta	Buk pospolity	366/28
24.	176/93	Gm. Orneta	Buk pospolity	367/27
25.	8/95	Gm. Orneta	Wierzba biała	414/24
26.	9/95	Gm. Orneta	Buk pospolity	450/27
27.	10/95	Gm. Orneta	Wierzba biała	448/23
28.	11/95	Gm. Orneta	Brzoza brodawkowata	306/24
29.	12/95	Gm. Orneta	Wierzba biała	400/26
30.	44/96	Gm. Orneta	Dąb szypułkowy	460/30
31.	45/96	Gm. Orneta	Wierzba biała	415/21
32.	46/96	Gm. Orneta	Lipa drobnolistna	398/20
33.	181/96	Gm. Orneta	Jesion wyniosły	470/25
34.	182/96	Gm. Orneta	Żywotnik zachodni	150/109
35.	183/96	Gm. Orneta	Dąb szypułkowy	460/33
36.	184/96	Gm. Orneta	Sosna pospolita	335/34
37.	68/98	Gm. Orneta	Lipa drobnolistna	438/15
38.	69/98	Gm. Orneta	Jesion wyniosły	305/21
39.	70/98	Gm. Orneta	Aleja 128 szt. (brzozy, dęby)	255-340/15-18

40.	71/98	Gm. Orneta	Aleja 115 szt. (brzozy, dęby lipy)	200-475/10-20
41.	72/98	Gm. Orneta	Buk pospolity	317/30
42.	73/98	Gm. Orneta	Aleja 98 szt. (brzozy, dęby)	250-430/20-24

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Orneta na lata 2004-2010 z perspektywą na lata 2011-2020

W stosunku do pomników przyrody obowiązuje ochrona ekspozycji i zakaz wznoszenia obiektów budowlanych w odległości mniejszej niż 20 m.

2.4.2. Zanieczyszczenie środowiska

Głównym źródłem *zanieczyszczeń powietrza* na terenie gminy Orneta są zanieczyszczenia komunalno-bytowe, tj. kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe. Mają one znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, gdyż są głównym powodem tzw. niskiej emisji.

Kolejnym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie miasta i gminy Orneta są prowadzone procesy energetycznego spalania paliw, a także - w znacznie mniejszym stopniu - procesy technologiczne.

Do głównych przyczyn *zagrożenia zasobów i jakości wód* na terenie gminy należy niski poziom skanalizowania terenów wiejskich gminy.

Hałasem przyjęto nazywać dźwięki o częstotliwościach i natężeniach stwarzających uciążliwość dla ludzi i środowiska.

Hałas pochodzenia antropogenicznego, występujący w środowisku, można podzielić na dwie podstawowe kategorie: hałas komunikacyjny (przede wszystkim drogowy) oraz hałas przemysłowy. Podstawowym źródłem hałasu, decydującym o klimacie akustycznym tego terenu jest komunikacja drogową. Hałas drogowy wywiera dominujący wpływ na klimat akustyczny środowiska zarówno ze względu na powszechność występowania, jak i długi czas jego oddziaływania.

Analizując zagrożenie hałasem przemysłowym, należy zauważyć, że związane ono jest głównie z niewłaściwą lokalizacją obiektów przemysłowych lub też nieprawidłowym usytuowaniem zabudowy mieszkaniowej (w zależności od tego, co zostało wcześniej wybudowane na danym terenie), która w takim przypadku jest zlokalizowana zbyt blisko zakładów przemysłowych oraz usługowych emitujących hałas.²⁵

Zgodnie z **Raportem o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2013 r.** w jednym zakładzie na terenie Ornety stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku w 2012 w stosunku do obowiązujących decyzji o dopuszczalnych poziomach hałasu.

²⁵ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Orneta na lata 2004-2010 z perspektywą na lata 2011-2020

Gmina Orneta od 2012 r. realizuje działania w ramach **Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Orneta na lata 2012-2032**. Na obszarze całej gminy Orneta przeprowadzona została inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest. Posłużono się w tym celu metodą spisu z natury. Jako narzędzie realizacji wykorzystano system ankiet, który zawierał dwa formularze: Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest oraz Informację o wyrobach zawierających azbest. Zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją stwierdzono, że w obiektach na terenie miasta Orneta występują wyroby zawierające azbest w postaci płyt azbestowo - cementowych. 742 usytuowań azbestu jest na dachach: budynków gospodarczych, przemysłowych, mieszkalno-usługowych i innych. Właścicielami budynków są osoby fizyczne, prawne, jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej oraz przedsiębiorstwa. Łączna powierzchnia niebezpiecznego pokrycia dachowego wynosi 151 771,42 m² (w Orniecie 9 075,22 m²), co przy średniej wadze 11 kg/m² płyty oznacza, że w gminie zalega 9 075,22 Mg (w Orniecie zalega 99,83 Mg) wyrobów azbestowych.

Wdrażanie Programu przyniesie Gminie korzyści społeczne, ekonomiczne i ekologiczne. Do najistotniejszych korzyści społecznych z realizacji należy zaliczyć oczyszczenie terenu ze szkodliwych wyrobów, a tym samym redukcję emisji niebezpiecznych włókien, co w konsekwencji przekłada się na ograniczenie negatywnych skutków emisji (w tym występowania chorób spowodowanych emisją włókien azbestu), wydłużenie okresu użytkowania obiektów budowlanych i poprawę ich wyglądu zewnętrznego. Jako korzyści ekonomiczne wskazuje się przede wszystkim wzrost wartości obiektów budowlanych oraz gruntów, poprawę stanu technicznego obiektów, w których zinwentaryzowano azbest oraz zmniejszenie kosztów leczenia chorób wywołanych wdychaniem włókien azbestu. Dla środowiska zasadniczą zmianą będzie ograniczenie, a docelowo eliminacja zagrożenia ze strony wyrobów azbestowych.²⁶

Według danych Bazy Azbestowej, narzędziem prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, na terenie gminy Orneta zinwentaryzowanych wyrobów jest 1 624,93 tony, unieszkodliwionych 201,4 ton oraz pozostałe do unieszkodliwienia 1 423,5 tony.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (art. 7) do zadań własnych realizowanych przez gminy zaliczyła zaspokajanie potrzeb zbiorowych wspólnoty, do których włączono między innymi zaopatrzenie mieszkańców w energię elektryczną i ciepłą. Dlatego też Gmina Orneta opracowała dokument pn. „**Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe**”. Obowiązki gminy w tym zakresie

²⁶ Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Orneta na lata 2012-2032

precyzuje ustawa - Prawo energetyczne z 10 kwietnia 1997 wraz z późniejszymi zmianami. Art. 18 przytoczonej ustawy mówi, że „do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe należy: planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy, planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy, finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg, znajdujących się na terenie gminy.”

Do dnia zakończenia prac nad poniższym dokumentem Gmina Orneta nie opracowała **Planu gospodarki niskoemisyjnej**.

2.4.3. Wnioski z analizie w strefie środowiskowej

W obszarze środowiskowej zdiagnozowano:

- występowanie na terenie miasta pomników przyrody oraz specjalnego obszaru ochrony siedlisk,
- bliskość Parku Krajobrazowego oraz rezerwatu przyrody,
- monitoring wód powierzchniowych (rzeki),
- brak monitoringu wód powierzchniowych (jeziora),
- brak danych dotyczących hałasu oraz emisji zanieczyszczeń do powietrza.

2.5. Strefa techniczna

2.5.1. Gospodarka wodna

Właścicielami infrastruktury wodociągowej w części jest Burmistrz Gminy Ornety i w części Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., natomiast administratorem całej sieci jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., który świadczy usługi w zakresie: budowy przyłączy wodne i kanalizacyjne, budowa sieci wodno - kanalizacyjnej, udrażnianie i czyszczenie sieci kanalizacyjnych metodą ciśnieniową, usługi sprzętowe w zakresie robót ziemnych, usuwanie awarii na sieci wodno - kanalizacyjnej, wykonywanie inspekcji kanałów kamerą TV.

Tabela 23. Ujęcia wody w Orniecie

Miejscowość	Rok budowy	Długość sieci bez przyłączy w km	Liczba obsługiwanych mieszkańców
Ujęcie wody Orneta	1910-1912 Modernizacja lata 1970-1972	Orneta-Miasto Magistralnej 18,8 km Rozdzielczej (bez przyłączy) 33,2 km	8 000
		Gmina Orneta Magistralna 59,2 km Rozdzielcza (bez przyłączy) 71,8 km	3 000

Źródło: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

W 2014 r. na terenie gminy Orneta długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła w 2014 r. 106,7 km. W badanym okresie nastąpił wzrost o 16,2 km. Natomiast w mieście Orneta długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 34,9 km, co stanowi wzrost o 6,4% (2,1 km) w stosunku do 2008 r. Ponadto nastąpił wzrost liczby przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania o 90 szt., co stanowi wzrost o 12,5% w stosunku do 2008 r.

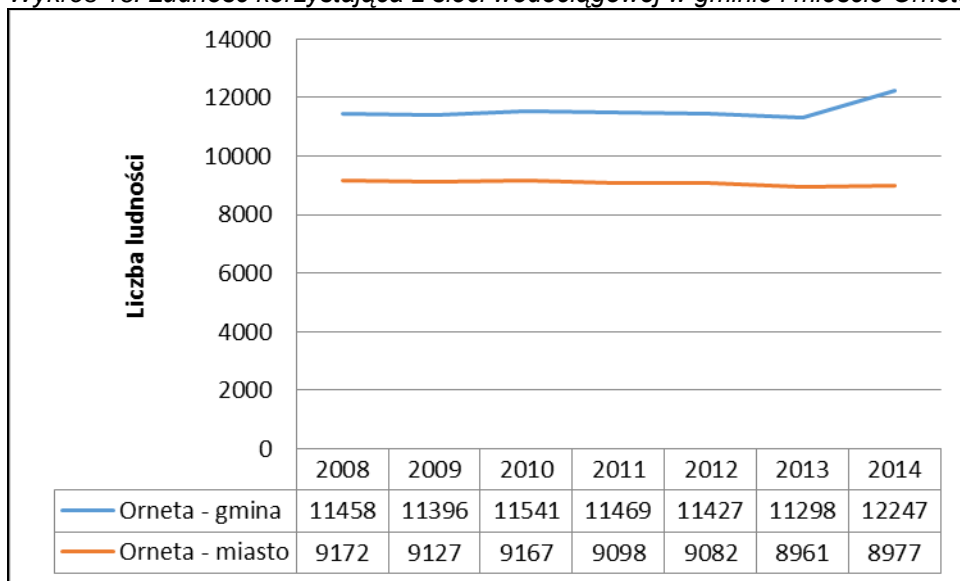
Tabela 24. Wybrane dane statystyczne dotyczące wodociągów w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Orneta - gmina								
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	90,5	91,7	106,5	106,5	105,5	106,3	106,7
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 315	1 333	1 340	1 357	1 360	1 367	1 414
Orneta - miasto								
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	32,8	33,0	34,9	34,9	33,9	34,7	34,9
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	722	740	746	758	761	766	812

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (08.12.2015 r.)

W gminie Orneta z sieci wodociągowej korzysta 12 247 mieszkańców, co stanowi 98,7% ogółem ludności gminy. W badanym okresie zwiększyła się o 789 liczba korzystających z sieci wodociągowej. Natomiast w Orniecie z sieci wodociągowej korzysta 99,1% jej mieszkańców. Na przestrzeni 6 lat nastąpiło zmniejszenie liczby mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej o 211 osób, co stanowi spadek 2,3% w stosunku do 2008 r. Główną przyczyną tego zjawiska jest spadek ludności w Orniecie.

Wykres 16. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w gminie i mieście Orneta w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (08.12.2015 r.)

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca Gminy wyniosło w 2014 r. 22,4 m³, natomiast w mieście 26,2 m³.

Tabela 25. Wybrane dane statystyczne dotyczące wodociągów w gminie i mieście Orneta w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Orneta - gmina								
woda dostarczona gospodarstwom	dam3	323,8	327,9	325,7	318,8	311,4	335,0	277,5
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m3	25,7	26,1	25,6	25,2	24,8	26,8	22,4
Orneta - miasto								
woda dostarczona gospodarstwom	dam3	323,8	327,9	325,7	318,8	311,4	335,0	277,5
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m3	26,3	25,9	26,0	25,8	25,6	29,3	26,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (08.10.2015 r.)

Jakość wody pitnej na terenie Ornety jest nadzorowana przez Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lidzbarku Warmińskim. Z przeprowadzonych badań wynika, że jakość wody jest w normie i spełnia warunki określone w pozwoleniach wodno-prawnych.

2.5.2. Kanalizacja sanitarna

Na terenie gminy długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła w 2014 r. 31,4 km a przyłączy 863 szt. Natomiast w Ornieczie wynosi 22,8 km, co stanowi wzrost o 2,7% (0,6 km) w stosunku do 2008 r. Ponadto nastąpił wzrost liczby przyłączy do budynków

mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania o 33 szt., co stanowi wzrost o 4,7% w stosunku do 2008 r.

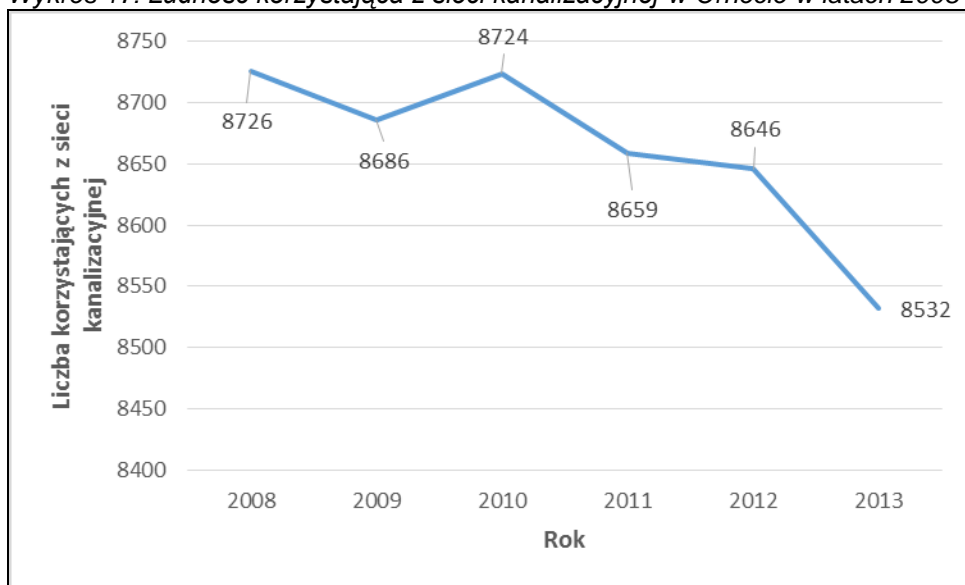
Tabela 26. Wybrane dane statystyczne dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminie i mieście Orneta w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Orneta - gmina								
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	29,0	29,0	29,1	29,2	29,2	29,2	31,4
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	799	812	815	821	824	827	863
Orneta - miasto								
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	22,2	22,2	22,3	22,4	22,4	22,4	22,8
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	705	717	720	726	729	732	738

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (08.10.2015 r.)

Z sieci kanalizacyjnej korzysta 79,2% mieszkańców gminy Orneta, w tym 94,3% mieszkańców Ornety. Na przestrzeni 6 lat nastąpiło zmniejszenie liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej o 194 osób, co stanowi spadek o 2,2% w stosunku do 2008 r.

Wykres 17. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w Orniecie w latach 2008-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (08.10.2015 r.)

Główną przyczyną tego zjawiska jest, tak jak w przypadku sieci wodociągowej - zmniejszenie liczby mieszkańców Ornety.

2.5.3. Gospodarka ściekowa

Na terenie gminy Orneta znajduje się 6 oczyszczalni ścieków tj. w miejscowości: Karkajmy, Bażyny, Dąbrówka, Miłkowo i Wola Lipecka oraz oczyszczalnia ścieków w mieście Orneta, która obsługuje całe miasto oraz miejscowości: Biały Dwór, Krosno (PGR), Karbowo i Wojciechowo. Pozostałe wsie lub ich część nie jest skanalizowana. Gospodarstwa domowe posiadają indywidualne systemy kanalizacyjne (zbiorniki bezodpływowe, szamba, przydomowe oczyszczalnie ścieków).

Oczyszczalnia ścieków w Ornece jest oczyszczalnią komunalną z podwyższonych usuwaniem biogenów, której przepustowość w 2014 wynosiła 3 500 m³/dobę, natomiast na 1 mieszkańca 0,39 m³/dobę.

Tabela 27. Oczyszczalnia ścieków w Ornece

Miejscowość	Rok budowy	Długość sieci bez przyłączy w km	Liczba obsługiwanych mieszkańców
Orneta – oczyszczalnia ścieków	1910-1912	Orneta-Miasto	8 000
	Modernizacja 1993-1996	Sanitarna bez przykanalików 22,8 km Gmina Orneta Sanitarna bez przykanalików 8,6 km	1 500

Źródło: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Uchwała NR III/47/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30.12.2014 r. wyznacza Aglomeracja Orneta. Obszar aglomeracji obejmuje miasto Orneta, wraz z oczyszczalnią ścieków oraz następujące miejscowości w terenie gminy Orneta: Biały Dwór, Karbowo, Krosno, Wojciechowo. Równoważna liczba mieszkańców wynosi 8 499.

Tabela 28. Wybrane dane statystyczne dotyczące gospodarki ściekowej w Ornece w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Orneta - gmina								
ścieki odprowadzone	dam3	309,1	312,0	305,0	299,0	280,0	299,0	296,0
Orneta - miasto								
ścieki odprowadzone	dam3	285,2	282,5	286,0	279,0	254,0	270,0	266,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (08.10.2015 r.)

Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu (kg/rok):

BZT5 – 359

ChZT – 8 507

Zawiesina ogólna – 904

Azot ogólny – 0

Fosfor ogólny – 0

2.5.4. Gospodarka odpadami

Od 1 lipca 2013 r. obowiązuje nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi. Gmina od tego momentu jest odpowiedzialna za zorganizowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi zgodnie z zapisami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz. U. 2016, poz. 250). Na terenie Gminy Orneta systemem zostały objęte nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe. Na dzień dzisiejszy usługę odbioru odpadów komunalnych oraz zorganizowania i prowadzenia punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych świadczy podmiot zewnętrzny wybrany w drodze przetargu nieograniczonego. Odbiorem odpadów „u źródła” zostały objęte 4 podstawowe frakcje odpadów: papier, plastik, szkło oraz odpady biodegradowalne.

Gmina Orneta jest współdziałowcem Zakładu Gospodarowania Odpadami Komunalnymi w Olsztynie. Od 02 stycznia 2016 r. odpady komunalne z terenu gminy Orneta są transportowane do stacji przeładunkowej w miejscowości Medyny, a następnie trafiają do nowowyzbudowanego Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Olsztynie (cały strumień odpadów z terenu gminy trafia w jedno miejsce). Zgodnie z technologią MBS (mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów komunalnych - ukierunkowane na produkcję paliwa alternatywnego) zastosowaną w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Olsztynie wysegregowywanie frakcji biodegradowalnej jest zupełnie niepotrzebne. Frakcja ta powinna pozostać w odpadach zmieszanych. Przyjęta technologia pozwala Gminie na bezproblemowe uzyskanie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania z uwagi na fakt, że odpady zmieszane ulegają przetworzeniu, a do składowania zostanie przekazywany jedynie balast stanowiący jedynie 10-17% (zgodnie z założeniami technologii) strumienia poddanego przerobowi.

Zgodnie informacjami otrzymanymi z Urzędu Miejskiego w Ornece ok. 40% mieszkańców Ornety zadeklarowało segregację odpadów. Od 1 lipca 2013 r. obowiązuje nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi.

2.5.5. Kanalizacja deszczowa

Miasto Orneta nie jest w całości objęte siecią kanalizacji deszczowej. Kanalizacja deszczowa położona jest głównie w ciągach dróg publicznych i odprowadza wody opadowe i roztopowe z dróg. Jedynie osiedla zabudowy wielorodzinnej objęte są w przeważającej części kanalizacją deszczową.

2.5.6. Gospodarka ciepła

Odbiorcy na obszarze Ornety są zaopatrywani w ciepło poprzez kotłownie, większe lokalne kotłownie oraz indywidualne źródła ciepła zaspakajające potrzeby własne podmiotów gospodarczych, budynków użyteczności publicznej, domów lub mieszkań. Na obszarze wiejskim gminy Orneta zaopatrzenie w ciepło odbywa się przede wszystkim poprzez małe źródła indywidualne: ogrzewanie piecowe bądź centralne typu etażowego.²⁷

Głównym dostarczycielem ciepła w mieście Orneta jest kotłownia Veolia Północ Sp. z o.o. Kotłownia obsługuje większość część miasta. Szczegółowe informacje techniczne kotłów obsługiwanych przez znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 29. Kotłownie w Ornece

LP	Lokalizacja	Typ kotła	Moc kotła (MW)	Rodzaj paliwa	Rok budowy
1	Dworcowa 2	WR 2,5/8M	6,4/8	miał węglowy	1971
2	Dworcowa 2	WR 2,5/8M	6,9/8	miał węglowy	1973

Źródło: Veolia Północ Sp. z o.o.

W latach 2008-2015 nastąpiła modernizacja poszczególnych elementów kotłowni:

- kotła nr 1 – 2009 r.,
- kotła nr 2 – 2008 r.,
- komina – 2009 r.,
- odpylania kotła nr 1 - 2015 r.,
- odpylania kotła nr 2 – 2015 r.,
- sieci ciepłowniczej - 2010 r.,
- pompowni - 2009 r.

2.5.7. Gospodarka gazowa

W gminie Orneta nie występuje sieć gazowa.

²⁷ Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru Miasta i Gminy Orneta

2.5.8. Elektroenergetyka

Dostawcą energii elektrycznej dla terenu gminy Orneta jest ENERGA - OPERATOR SA Oddział w Elblągu, który wchodzi w skład Grupy Kapitałowej ENERGA SA. Za sprawność systemu elektroenergetycznego oraz jego rozbudowę na terenie Gminy odpowiada Rejon Dystrybucji w Braniewie.

Na sieć elektroenergetyczną miasta składają się:

- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji: Piotrowiec – Orneta – Dobre Miasto;
- linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV;
- linie elektroenergetyczne niskiego napięcia;
- Główny Punkt Zasilania Orneta, 110 kV/15 kV;
- rozdzielnia 15 kV „PZ Orneta”;
- stacje transformatorowo – rozdzielcze 15/0,4 kV;
- elektrownia wodna na rzece Drwęca Warmińska.

Tabela 30. Wybrane dane statystyczne dotyczące energii elektrycznej w Orniecie w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Odbiorcy energii elektrycznej	szt.	4 129	4 111	1 484	3 330	3 323	3 310
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	7 412,63	7 393	6 154	6 145	5 172	5 142

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (19.10.2015 r.)

Na terenie Ornety jest 3 310 odbiorców energii elektrycznej. W badanym okresie zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych zmniejszyło się o 2 270,63 MWh.

2.5.9. Telekomunikacja

W zakresie usług telekomunikacyjnych cała miejscowość pokryta jest zasięgiem radiowym, telewizyjnym, telefonii komórkowej i Internetu.

Gmina Orneta przystąpiła do projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo warmińsko-mazurskie”, polegającego na budowie nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej. Poniżej przedstawiono wspólne cele samorządów, które realizują projekt:

1. Zapewnienie mieszkańcom możliwości korzystania z wysokiej jakości usług cyfrowych i wykorzystywania najnowszych technologii,
2. Wsparcie rozwoju innowacyjnej, niskoemisyjnej gospodarki funkcjonującej bez szkody dla walorów przyrodniczych regionu,

3. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w kierunku usług i produktów oferowanych za pośrednictwem Internetu.

2.5.10. Budownictwo

Z danych statystycznych wynika, że liczba mieszkań w gminie wynosiła w 2014 r. 4 733 o łącznej powierzchni 277 152 m². Natomiast w Orniecie liczba mieszkań wyniosła 3 357 o powierzchni 200 651 m². Na przestrzeni 7 lat na terenie gminy przybyło 100 mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Orniecie wynosi 59,8 m² zwiększyła się w okresie badanym tylko o 0,1 m², a na 1 osobę tylko o 1,5 m² (22,2 m²).

Tabela 31. Wybrane dane statystyczne dotyczące budownictwa w gminie i mieście Orniecie w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Orneta - gmina								
Budynki mieszkalne	szt.	1 367	1 379	1 420	1 436	1 441	1 446	1 455
Mieszkania	szt.	4 253	4 261	4 321	4 329	4 337	4 341	4 373
Izby	szt.	15 032	15 077	15 409	15 366	15 409	15 442	15 461
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	265 312	266 514	272 108	273 246	273 989	274 626	277 152
Orneta - miasto								
Budynki mieszkalne	szt.	772	783	823	830	836	838	844
Mieszkania	szt.	3 257	3 264	3 312	3 318	3 325	3 328	3 357
Izby	szt.	11 202	11 240	11 467	11 499	11 528	11 543	11 649
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	191 298	192 273	196 753	197 577	198 208	198 645	200 651

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (08.12.2015 r.)

Na terenie Ornety w sumie jest 844 budynków mieszkalnych. Zgodnie z Tabelą 32 najczęściej budynków zostało wybudowanych w latach 1918-1944 - 247, co stanowi 29,27% ogółu budynków. O 3 budynki mniej powstało przed 1918 r., a w latach 2003-2014 wybudowano 141 budynków mieszkalnych, w tym w 2014 r. budynek wielorodzinny z 24 mieszkaniami.

W Orniecie jest 3 309 mieszkań, z czego najczęściej jest w budynkach wybudowanych przed 1918 r. (27,59%) z także największą liczbą powierzchni użytkowej mieszkań (23,9%). Szczegółowe informacje dotyczące zasobów mieszkaniowych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 32. Zasoby mieszkalne w Orniecie wg wieku budynków

Budynki wybudowane w latach:	Liczba budynków	% ogółu budynków	Liczba mieszkań	% ogółu mieszkań	Powierzchnia użytkowa mieszkań	% ogółu powierzchni mieszkań
przed 1918	244	28,91%	913	27,20%	47 962	23,90%
1918-1944	247	29,27%	406	12,09%	28 130	14,02%
1945-1970	45	5,33%	453	13,49%	22 258	11,09%
1971-1978	35	4,15%	346	10,31%	16 663	8,30%
1978-1988	70	8,29%	523	15,58%	33 235	16,56%
1989-2002	62	7,35%	464	13,82%	31 400	15,65%
2003-2014	141	16,71%	252	7,51%	21 003	10,47%
RAZEM	844	100%	3 357	100%	200 651	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (19.10.2015 r.)

W badanym okresie obserwuje się wzrost mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne, centralne ogrzewanie oraz gaz sieciowych.

Tabela 33. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Orneta - gmina								
Wodociąg	szt.	4 118	4 126	4 218	4 226	4 234	4 238	7 270
Ustęp splukiwany	szt.	3 833	3 841	4 154	4 162	4 170	4 174	4 206
Łazienka	szt.	3 557	3 578	3 905	3 913	3 921	3 925	3 957
Centralne ogrzewanie	szt.	2 785	2 900	2 995	3 003	3 011	3 015	3 047
Gaz sieciowy	szt.	0	0	11	11	11	11	11
Orneta - miasto								
Wodociąg	szt.	3 248	3 255	3 303	3 309	3 316	3 319	3 348
Ustęp splukiwany	szt.	3 092	3 099	3 280	3 286	3 293	3 296	3 325
Łazienka	szt.	2 794	2 814	3 075	3 081	3 088	3 091	3 120
Centralne ogrzewanie	szt.	2 351	2 465	2 499	2 505	2 512	2 515	2 544
Gaz sieciowy	szt.	0	0	10	10	10	10	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (08.12.2015 r.)

Od wielu już lat na terenie gminy oddaje się do użytku małą liczbę nowych mieszkań w innych formach, np. budownictwa komunalnego, spółdzielczego czy społecznego. Dlatego też poważnym wyzwaniem dla władz samorządu lokalnego pozostaje kwestia zapewnienia odpowiednich warunków mieszkaniowych dla najuboższej ludności. W zasobach Gminy Orneta w 2014 roku znajdowały się 542 mieszkania komunalne, w tym 122 mieszkania (lokale) socjalne. Dużą szansą na poprawienie sytuacji mieszkaniowej przez samorząd gminny w 2016 roku jest remont budynku po byłej jednostce wojskowej, w wyniku którego powstanie 21 lokali socjalnych.²⁸

²⁸ Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Orneta na lata 2016-2025

Tabela 34. Liczba mieszkań gminnych i lokali socjalnych w mieście i gminie Orneta

Rok	Liczba mieszkań gminnych ogółem (szt.)	Powierzchnia użytkowa (m ²)	w tym liczba lokali socjalnych (szt.)	Powierzchnia użytkowa lokali socjalnych (m ²)
2008	821	45 263,78	101	3 290,12
2009	724	33 437,16	101	3 290,12
2010	673	30 975,20	105	3 374,34
2011	653	29 628,22	106	3 404,32
2012	605	27 937,55	111	3 615,99
2013	540	24 378,06	115	3 719,47
2014	514	24 024,86	122	3 869,01

Źródło: TBS Administrator Sp. z o.o.

Zgodnie z powyższą tabelą liczba mieszkań gminnych w 2014 r. wyniosła 514 o łącznej powierzchni 24 024,86 m². Na przestrzeni 7 lat liczba mieszkań komunalnych zmalała o 307 mieszkań.

Natomiast liczba lokali socjalnych na koniec 2014 r. wyniosła 122 o łącznej powierzchni 3 869,01 m². W okresie 2008-2014 liczba lokali socjalnych wzrosła 21.

Administracją budynków gminnych zajmuje się Towarzystwo Budownictwa Społecznego Administrator Sp. z o.o.

2.5.10. Wnioski z analizy w strefie technicznej

W obszarze technicznej zdiagnozowano:

- wysoki poziom zwodociągowania oraz skanalizowania miasta,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców,
- brak sieci gazowej,
- dobry zasięg telefonii komórkowej,
- realizacja projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo warmińsko-mazurskie” przez samorządy terytorialne,
- przewaga budynków wybudowanych w latach 1918-1944 i mieszkań przed 1918 r.,
- niska liczba mieszkań socjalnych, jednakże rosnąca tendencja.

2.6. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

2.6.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Podstawowym dokumentem kreującym politykę przestrzenną gminy Orneta są dwa dokumenty: **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Orneta** oraz

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Orneta Tereny Wiejskie.

Powierzchnia miasta i gminy Orneta wraz z własnością gruntów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Własność gruntów w gminie Orneta

L.p.	Nazwa podmiotów	Gmina Orneta - miasto		Gmina Orneta – obszar wiejski	
		Powierzchnia (ha)	Udział % w powierzchni łącznej	Powierzchnia (ha)	Udział % w powierzchni łącznej
1	Grunty Skarbu Państwa	94	9,76%	11 761	50,13%
2	Grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	9	0,62%	0	0
3	Grunty stanowiące własność gminy i związków międzygminnych	475	49,33%	416	1,77%
4	Grunty osób fizycznych	305	31,67%	9351	39,86%
5	Grunty spółdzielni,	3	0,31%	222	0,93%
6	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	25	2,60%	85	0,36%
7	Grunty stanowiące własność powiatu	17	1,77%	68	0,29%
8	Grunty stanowiące własność województwa	19	1,97%	96	0,41%
9	Grunty spółek prawa handlowego, partii politycznych i inne	16	1,66%	1408	6%
Całkowita powierzchnia		963	100%	23 460²⁹	100%

Źródło danych: Urząd Miejski w Orniecie

Struktura mienia Komunalnego miasta i gminy Orneta.

Gmina Orneta jest właścicielem 891 ha (475 ha gruntów w mieście i 416 ha na obszarach wiejskich). Struktura użytkowania gruntów gminnych w mieście i gminie:

1. Użytki rolne – 346 ha, w tym: grunty orne (253 ha), łąki trwałe (12 ha), pastwiska trwałe (70 ha), grunty rolne zabudowane (6 ha), grunty pod rowami (5 ha);

²⁹ Wraz z powierzchnią wyrównawczą – 53 ha

2. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 54 ha, w tym: lasy (45 ha), zadrzewienie i zakrzewienie (9 ha);
3. Grunty zabudowane i zurbanizowane – 443 ha, w tym: tereny mieszkalne (65 ha), tereny przemysłowe (3 ha), inne tereny zabudowane (13 ha), zurbanizowane tereny niezabudowane (4 ha), tereny rekreacyjno-wypoczynkowe (6 ha), tereny komunikacyjne – drogi (348 ha), użytki kopalne (4 ha);
4. Nieużytki – 19 ha;
5. Tereny różne – 6 ha.

Ponadto Gmina oddała grunty w wieczyste użytkowanie: 23 ha (22 ha w mieście), w tym: grunty zabudowane i zurbanizowane (22 ha), użytki rolne (1 ha).

W zasobie gminy są nieruchomości zabudowane:

- Ratusz – Siedziba Urzędu Miasta i Gminy,
- 2 Przedszkola – przy ul. 1-go Maja i Kopernika,
- 4 Szkoły podstawowe - przy ul. Zamkowej, Kopernika, wieś Bażyny i Mingajny,
- Gimnazjum przy ul. Warmińskiej,
- Miejski Dom Kultury – ul. 1-go Maja,
- Ośrodek Sportu i Rekreacji – ul. Sportowa,
- Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Obiekt służby zdrowia (ul. Wodna), w którym zostały wynajęte pomieszczenia dla prowadzenia usług zdrowotnych,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Orneta- ul. Mickiewicza i wsie: Bażyny, Mingajny i Henrykowo,
- Część nieruchomości przy ul. Olsztyńskiej (po Zakładzie Nr 1 PROKOM),
- Nieruchomość przy ul. Dworcowej (była baza STW),
- Część nieruchomości przy ul. Dworcowej (była baza Zakładów Mięsnych),
- Część nieruchomości (byłej bazy TRANSROL) przy ul. Krośnieńskiej,
- 514 mieszkań komunalnych i 122 lokale socjalne.

Obiekty i granice stref ochrony konserwatorskiej

Na terenie gminy Orneta znajduje się 117 zabytków (18 znajduje się na obszarach wiejskich i 99 w mieście) wpisanych do **Rejestr Zabytków** prowadzonego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Ponadto na obszarach wiejskich Gminy Orneta znajdują się 2 stanowiska archeologiczne wpisane do Rejestru Zabytków i Gminnej Ewidencji Zabytków.

Natomiast do **Wykazu obiektów wpisanych do rejestru zabytków wojewody warmińsko-mazurskiego** wpisanych jest 17 zabytków znajdujących się na obszarach wiejskich i wpisanych i 81 w mieście.

Gmina Orneta jest w trakcie opracowywania **Programu Opieki nad Zabytkami**.

Zgodnie z Uchwałą Nr XIII/94/11 Rady Miejskiej w Ornece w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Orneta oraz Uchwałą XXXIX/210/05 Rady Miejskiej w Ornece z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla Starego Miasta w Ornece, na terenie Ornety wyznaczono kilka sfer ochrony konserwatorskiej.

Tabela 36. Rodzaje stref ochrony konserwatorskiej

Rodzaj strefy ochrony konserwatorskiej	Zasady ochrony konserwatorskiej
Strefa „A” - ul. Plac Wolości: cała zabudowa, - ul. Sienkiewicza: cała zabudowa, - ul. Pionierów: cała zabudowa, - ul. Kościuszki: cała zabudowa, - ul. Zaułek Klasztorny: cała zabudowa, - ul. Św. Jana: cała zabudowa, - ul. Kościelna: cała zabudowa, - ul. Zamkowa: cała zabudowa, - ul. Browarna: cała zabudowa, - ul. Bażyńskiego: cała zabudowa, - ul. Mostowa:- budynki nr 1 i 3 - ul. Olsztyńska: część, - ul. Zaułek św. Andrzeja: cała zabudowa - ul. 1 Maja: część.	Ochrona historycznej struktury przestrzennej i substancji architektonicznej z priorytetem dla wymagań konserwatorskich. Obowiązujące formy ochrony: - - historycznego układu ulic i placów, - historycznych podziałów parcelacyjnych bloków zabudowy, - historycznego sposobu zabudowy działek.
Strefa „B” - ul. Olsztyńska: część – budynek na działce nr 205, - ul. Mostowa: część niezabudowana, - ul. Dolna: cała zabudowa - ul. 1 Maja: część- budynki nr 2,6,7, - ul. Młynarska: cała zabudowa, - ul. Morąska: część- budynek nr 1	Ochrona zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji architektonicznej o wartościach kulturowych. Obowiązujące formy ochrony: - historycznego układu ulic i placów, - historycznych podziałów parcelacyjnych bloków zabudowy, - historycznej zabudowy.
Strefa „W” – granice pokrywają się z granicami strefy „A”	Ścisła ochrona archeologiczna.
Strefa „OW” Ulice w strefie „A” i „B”	Obejmuje obszar znajdujący się pod szczególną obserwacją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ze względu na udokumentowaną lub domniemaną obecność stanowisk archeologicznych
Strefa „E”	Ochrona ekspozycji
Strefa „K”	Ochrona krajobrazu

Źródło: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Orneta oraz Urząd Miejski w Ornece

Dodatkowo ustalono ochroną historyczną cmentarza znajdującego się przy ul. Braniewskiej oraz parku przy ul. Mickiewicza. W związku z powyższym istnieją znaczne ograniczenia w sposobie zagospodarowania i zabudowy tych terenów.

2.6.2. Charakterystyka przestrzeni publicznej miasta

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Oświata

Zgodnie z art. 7 pkt 8 ustawy o samorządzie gminnym, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji. Zadania oświatowe wynikają ponadto z postanowień ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz z ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela.

Na terenie gminy Orneta znajdują się następujące placówki oświatowe:

1. Przedszkola:

- Przedszkole nr 1 w Ornecie,
- Przedszkole nr 2 w Ornecie,
- Domowa Akademia Smyk Punkt Przedszkolny.

Na terenie miasta Orneta funkcjonują dwa publiczne przedszkola oraz jeden niepubliczny punkt przedszkolny. W publicznych przedszkolach jest 12 oddziałów zapewniających łącznie 120 miejsc przedszkolnych. W przedszkolach publicznych jest 22 nauczycieli, w tym 14 dyplomowanych.

Zgodnie z danymi GUS na obszarach wiejskich gminy Orneta nie ma przedszkoli.

2. Szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 W Ornecie,
- Szkoła Podstawowa Nr 4 im. J. Korczaka w Ornecie,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Bażynach ,
- Szkoła Podstawowa w Mingajnach

W Ornecie znajdują się dwie szkoły podstawowe, w których zgodnie z Systemu Informacji Oświatowej na dzień 30 września 2015 r. uczyło się 568 uczniów w 25 oddziałach. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych wyniosła 22. W szkołach podstawowych w Ornecie jest 51 nauczycieli, w tym 37 dyplomowanych.

Na obszarach wiejskich znajdują się również dwie szkoły, w których uczy się 184 uczniów w 14 oddziałach. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach

podstawowych wyniosła 13. W szkołach podstawowych na obszarach wiejskich zatrudnionych jest 28 nauczycieli.

3. Szkoły ponadpodstawowe:

- Gimnazja:

- Gimnazjum Nr 1 w Ornece,
- Gimnazjum nr 2 im. 29 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego w Ornece.

W szkołach gimnazjalnych uczyło się 356 uczniów w 14 oddziałach. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział wyniósł 25.

- **Zespół Szkół Ogólnokształcących w Ornece** (Gimnazjum nr 1, Liceum Ogólnokształcące im. Bojowników o Polskość Warmii, Szkoła Policealna nr 2)

W Zespole Szkół Ogólnokształcących uczyło się 272 uczniów (w tym 179 w Gimnazjum nr 1) w 10 oddziałach.

- **Zespół Szkół Zawodowych CKU w Ornece** (Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Technikum, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Szkoła Policealna dla Dorosłych, Centrum Kształcenia Ustawicznego).

W Zespole Szkół Zawodowych uczy się 235 uczniów w 9 oddziałach.

Służba zdrowia

Zgodnie z poniższymi informacjami w Ornece znajduje się 8 przychodni³⁰ oraz 3 praktyki lekarskie. W 2014 r. udzielono 58 143 porad lekarskich i jest to więcej o 26 187 porad w stosunku do roku 2008.

Dostępność usług zdrowotnych, ze względu na ich ulokowanie w Ornece jest znacznie wyższa dla mieszkańców miasta niż obszarów wiejskich. Rzutuje na nią również to, że konieczność hospitalizacji lub skorzystania z porad lekarzy specjalistów wymaga wyjazdu do innego miasta. W Ornece funkcjonuje tylko pięć poradni specjalistycznych: chirurgiczna, reumatologiczna, dermatologiczna i dwie ginekologiczne. Duże zapotrzebowanie jest natomiast na porady psychiatryczne, a najbliższe poradnie, z których mogą korzystać mieszkańcy Gminy, znajdują się w Dobrym Mieście i Lidzbarku Warmińskim.³¹

³⁰ Przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi. Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych.

³¹ Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Orneta na lata 2016-2025

Tabela 37. Wybrane dane statystyczne dotyczące służby zdrowia

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przychodnie								
ogółem	ob.	5	9	8	8	6	7	8
Praktyki lekarskie								
w miastach	szt.	3	3	3	3	2	2	3
Podstawowa opieka zdrowotna - porady	-	31 956	57 521	58 152	60 200	57 986	60 301	58 143
Apteki ogólnodostępne	ob.	4	4	4	4	5	5	6
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną	osoba	2 315	2 304	2 314	2 296	1 834	1 809	1 510

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (20.10.2015 r.)

Na terenie miasta funkcjonuje 6 aptek, o 2 apteki więcej niż w roku 2008. Wskaźnik *Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną* wynosi 1 510 osób.

Infrastruktura kulturalna

W Ornece działa kilka instytucji na rzecz kultury:

1. Miejski Dom Kultury im. Franciszka Chruściela w Ornece, którego głównym celem zgodnie ze z jego Statutem jest prowadzenie wielokierunkowej działalności kulturalnej, wspieranie inicjatyw społeczno-kulturalnych i stymulowanie mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenie jej wartości. W Miejskim Domu Kultury działa kilkanaście pracowni: sekcja wokalna, pracownia nauki gry na instrumentach, dziecięco-młodzieżowy zespół wokально-instrumentalny, pracownia rękodzieła, sekcja plastyczna, teatr tańca z ogniem, animacyjny klub młodzieżowy, dziecięco-młodzieżowe studio teatralne, pracownia art-media, klub gier planszowych, ornecka orkiestra dęta.

MDK zrealizował kilka projektów dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowe Centrum Kultury a także grantów pochodzących ze środków publicznych jak i prywatnych m.in.:

- „Scena oknem na XXI wiek” – remont sceny w Miejskim Domu Kultury (MKIDN),
- Rozwój grupy wokально-instrumentalnej „WARMIA FOLK” i wyposażenie jej w instrumenty oraz wznowienie wydania płyty Warmia Folk z wkładką reklamującą gminę Ornetę (PROW),
- alteranTYwni (program „Równać Szanse”),
- „Firestarters – rozpal w sobie ogień” (Fundacja BZWBK),
- Podniesienie jakości życia mieszkańców na obszarze realizacji LSR poprzez organizację przedsięwzięcia kulturalnego opartego o lokalne zasoby – plener malarskie „Pejzaże Warmii” i puzzle malarskie (PROW),

- „Kulturalni - Odpowiedzialni” zajęcia fireshow (Fundacja TESCO)
- „Mam kulturalny Talent” Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2013 (NCK),
- Prowadzenie zajęć orkiestry dętej oraz wyposażenie w instrumenty i stroje (PROW).

Kilka projektów zrealizowanych zostało w partnerskie z instytucjami i organizacjami spoza Ornety m.in.:

- „Z klasą o kulturze. Przekraczanie barier klasowych w partycypacji obywatelskiej” (we współpracy z Fundacją Pole Dialogu/ fundusze EOG),
- „Wiejskie Ciśnienie” (we współpracy z Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie/w ramach środków Samorządu Województwa Warmińsko- Mazurskiego),
- „Warmia Folk” (we współpracy z Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie/w ramach kampanii „Warmia: Rebelia Kultury 2013”)
- „Pajęczyna” (we współpracy z Centrum Spotkań Europejskich „Światowid”/fundusze MKiDN).

Celem realizacji powyższych zadań był wzrost aktywności lokalnej społeczności, wzmocnienie integracji społecznej, edukacja kulturalna mieszkańców, promocja turystyki i poszerzenie oferty kulturalnej gminy przyczyniające się do poprawy życia mieszkańców gminy Orneta.

Zgodnie z **Diagnozą stanu kulturowego mieszkańców gminy Orneta** można wyróżnić kilka problemów w obszarze działań kulturalnych:

- skomplikowana struktura organizacyjna i niejasne powiązania personalne między Domem Kultury, Galerią Art Nova, Urzędem Miejskim i Świetlicami Wiejskimi,
- niewystarczająca współpraca między instytucjami i organizacjami prowadzącymi działalność,
- brak wymiany informacji pomiędzy instytucjami kultury,
- słaba synchronizacja wydarzeń odbywających się w mieście,
- świetlice wiejskie działają w oderwaniu od życia kulturalnego miasta,
- brak merytorycznie przygotowanych pracowników świetlic wiejskich,
- sezonowość oferty kulturalnej,
- słabo dopracowana strategia promocji miejskich instytucji kulturalnych oraz niespójna promocja miasta,
- problemy lokalowe (brak amfiteatru, czy sceny miejskiej, przestarzała infrastruktura Miejskiego Domu Kultury),
- niedostosowanie lokalów kulturalnych dla osób niepełnosprawnych,
- słabe zaangażowanie kadry nauczycielskiej w działania kulturalne za równo w formie inicjatorów, jak i odbiorców,
- niski poziom edukacji kulturalnej mieszkańców miasta.

- 2. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Ornece**, której głównym celem zgodnie ze Statutem jest rozwijanie i zaspakajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych społeczeństwa Gminy Orneta oraz upowszechnianiu wiedzy i rozwojowi kultury. Biblioteka przyczynia się do rozwoju społeczności lokalnej przez zapewnienie swobodnego, bezpłatnego dostępu do informacji, wiedzy, kultury i edukacji. Dodatkowo Biblioteka realizuje działania przeciwko wykluczeniu społecznemu z uczestnictwa w kulturze np. z powodu starszego wieku, chorób, niepełnosprawności lub ubóstwa poprzez współpracę z innymi placówkami kultury i instytucjami opieki społecznej. Ponadto w gminie znajdują się dwie filie biblioteczne: w Bażynach i Henrykowie.

Według danych GUS w 2014 r. na terenie gminy Orneta było 1 521 czytelników, w tym 1 406 w Ornece. Księgozbiór wyniósł 50 641, a księgozbiór bibliotek na 1000 ludności wyniósł 4 084,9.

- 2. Galeria Art.-Nova** działa od 2009 r. i jako instytucja kulturalna ma celu promocję sztuki przede wszystkim wśród mieszkańców gminy Orneta, jak również pogłębianie tożsamości lokalnej. Celem działalności Galerii Art. - Nova jest organizowanie wystaw plastycznych nie tylko znanych artystów, ale również tych, którzy nie mieli wcześniej takiej możliwości. Ponadto Galeria angażuje się w liczne imprezy miasta i gminy Orneta.

Galeria Art.-Nova zorganizowała ponad 40 wystaw indywidualnych i zbiorowych, artystów polskich i zagranicznych m.in. Pablo Picasso, Hansa Joachima Albrechta, Janusza Połoma, Rafała Karcza, Tadeusza Bałakiera, Wojciecha Dzieszkiwicza, Aleksandry Jadczyk, Vanessy Kurmin, Ewy Letki, Zbigniewa T. Szmurło, Renaty Zimnickiej Prabuckiej, Wioletty Jaskólskiej, Marzeny Huculak, Joanny Bentkowskiej – Hlebowicz, Iwony Bolińskiej Walendzik, Ewy Plichty – Lubienieckiej, Pablo Picasso, Iwony Dombek – Rybczyńskiej, Iwonny Ficek.

W Galerii prezentowane jest współczesne malarstwo sztalugowe, grafika, rysunek, rzeźbą, fotografia, wystawy historyczne oraz inne formy artystyczne (happeningi, performance).

Organizujemy wraz z instytucjami: (Stowarzyszenie Orneckie Agrorelaks oraz Stowarzyszenie Reduta) Europejską Noc Muzeów. W roku 2016 r. odbyła się druga edycja tego święta kultury i sztuki.

Znaczącą rolę w programie Galerii odgrywają warsztaty artystyczne oraz wieczory kulturalno – poetyckie poświęcone słowu pisanemu.

Galeria prowadzi również panele dyskusyjne poświęcone sztuce i jej gatunkom.

Profil Galerii otwarty jest na różne formy, wspiera artystów młodych jak i tych z dużym dorobkiem artystycznym.

Miejska Galeria we współpracy z przedszkolami, szkołami i stowarzyszeniami pełni również funkcję edukacyjną.

Baza sportowa

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Ornece, którego głównym celem jest upowszechnienie kultury fizycznej i turystyki. Liczba osób korzystających z obiektów OSiR jest bardzo duża.

Rysunek 5. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Ornece

Źródło: Ośrodek Sportu i Rekreacji

Ośrodek Sportu i Rekreacji aktualnie zarządza następującymi obiektami:

1. Hala Sportowa ul. Sportowa 7

- siłownia,
- boisko główne,
- sala kondycyjna,
- szatnie.

2. Sportowa Baza Noclegowa OLIMP

- 6 pokoi gościnnych (27 miejsc noclegowych),
- sauna.

3. Stadion ul. Sportowa 6

- boisko główne,
- boiska boczne treningowe,
- szatnie,
- bieżnia lekkoatletyczna,
- skate-park (rampa),
- kort asfaltowy,
- boiska do siatkówki plażowej.

4. Budynek administracyjno – użytkowy

- pomieszczenia biurowe, szatnie.

5. Kompleks boisk Orlik 2012

- boisko wielofunkcyjne (koszykówka, tenis ziemny),

- boisko główne (piłka nożna).

Obiekty sportowe, którymi zarządza Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orniecie stanowią bazę treningową dla wszystkich klubów i sekcji sportowych naszego miasta oraz są miejscem masowych ogólnodostępnych imprez rekreacyjnych, kulturalnych i festynów sportowych. Można stwierdzić, że obciążenie wszystkich obiektów sportowych jest duże. Szczególnie dotyczy to hali sportowo-widowiskowej oraz trawiastych boisk piłkarskich.

Za wyjątkiem stałej działalności, polegającej na planowaniu oraz udostępnianiu niezbędnej infrastruktury do realizacji ustalonych zajęć klubów sportowych oraz szkół, OSiR organizował imprezy o charakterze sportowo-rekreacyjnym.

Wychodząc naprzeciw potrzebom grup sportowych chcących organizować obozy lub zgrupowania w naszym mieście Ośrodek Sportu i Rekreacji dysponuje pokojami gościnnymi. Cieszą się one ogromnym zainteresowaniem zwłaszcza w okresie ferii zimowych lub wakacji letnich. Społeczność miejscowa najczęściej wynajmuje pokoje dla gości będących uczestnikami wesel i innych spotkań rodzinnych.

Na chwilę obecną do dyspozycji gości jest 6 pokoi (27 miejsc noclegowych), sauna oraz zaplecze barowe. Obsługa utrzymuje obiekt w czystości, a goście chwalą miłą atmosferę i gościnność, co owocuje ponownymi rezerwacjami obiektu.³²

Rysunek 6. Sportowa Baza Noclegowa „Olimp”

Źródło: Ośrodek Sportu i Rekreacji

Na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji znajduje się plac zabaw, który został sfinansowany w 2015 r. w całości z budżetu miasta.

³² Sprawozdanie z działalności Ośrodka Sportu i Rekreacji w Orniecie za okres 09.2013-08.2014

Park

Na terenie Ornety znajduje się kilka parków i skwerów, które pełnią funkcję wypoczynkowo-rekreacyjną dla wszystkich grup wiekowych. Najważniejsze tereny zielone w Orniecie to:

- Park koło Miejskiego Domu Kultury,
- Park im. Henryka Dobosza przy ul. 1-go Maja,
- Park im. Ks. Kan. Jana Szulborskiego przy ul. Mickiewicza,
- Skwer przy ul. Zamkowej.

W parkach znajdują się ścieżki spacerowe, elementy małej architektury, a dodatkowo w Parku im. Ks. Kan. Jana Szulborskiego (proboszcza tutejszej parafii pw. Świętego Jana Chrzciciela) centralnym jego punkcie znajduje się niewielka fontanna z herbowym orneckim smokiem. W sąsiedztwie skweru im. Ks. Szulborskiego znajduje się nieco mniejszy park – im. Henryka Dobosza, który był pedagogiem i społecznikiem. Ponadto był założycielem i pierwszym dyrektorem Liceum Ogólnokształcącego w Orniecie.

2.6.3. Układ komunikacyjny i kolejnictwo

Na terenie Ornety występują 3 kategorie dróg:

- drogi wojewódzkie - łączna długość na terenie Ornety wynosi 8,3 km:
 - droga wojewódzka nr 507 relacji: Braniewo – Pieniężno – Orneta – Dobrze Miasto,
 - droga wojewódzka nr 513 relacji: Pasłęk – Orneta – Lidzbark Warmiński – Kiwity – Wozławki,
 - droga wojewódzka nr 528 relacji: Orneta – Miłakowo – Morąg.
- drogi powiatowe - łączna długość na terenie Ornety wynosi 12,1 km: ul. Braniewska, ul. Browarna, ul. Dolna, ul. Dworcowa, ul. Oś. Dąbrowskiego, ul. Drzymały, ul. Kościelna, ul. Krzywa, ul. Kwiatowa, ul. Mickiewicza, ul. Ogrodowa, ul. Podleśna, ul. Podgórna, ul. Pieniężnego, ul. Piaskowa, ul. Polna, ul. Przemysłowa, ul. Sportowa, ul. Sadowa, ul. Sucharskiego, ul. Wspólna, ul. Warmińska, ul. Zaulek Ciasny, ul. Zamkowa, ul. 1-Maja.
- drogi gminne - długość na terenie Ornety wynosi 10,2 km.: pozostałe ulice Ornety.

Rysunek 7. Układ komunikacyjny w Ornetce

Źródło: www.orneta.pl

Obsługę komunikacją autobusową zapewnia PKS oraz dwie prywatne firmy przewozowe, które zapewniają połączenia do okolicznych miejscowości, jak również z ważniejszymi ośrodkami miejskimi w regionie i w kraju (Elbląg, Lidzbark Warmiński, Olsztyn, Warszawa).

Przez obszar gminy Orneto przebiega linia kolejowa nr 221 relacji Olsztyn - Dobro Miasto – Orneto – Braniewo.

2.6.4. Wnioski z analizy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy obszaru przestrzenno-funkcjonalnego można wskazać następujące wnioski w poszczególnych obszarach:

- posiadane dokumenty: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Orneto oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Orneto Tereny Wiejskie,
- Miejscowe Planu Zagospodarowania Przestrzennego (Orneto, Orneto: Stare Miasto, Akacyjowa, Jaśminowa, Świerkowa, Jarzębinowa, Polna i Sosnowa, Braniewska, 1 Maja, Opin, Augustyny, Bażyny, Bażyny i Osetnik, Bogatyńskie, Drwęczno, Krosno, Krzykały, Nowy Dwór)
- występowanie sfer ochrony konserwatorskiej,

- obiekty wpisane do Rejestru Zabytków i Wykazu obiektów wpisanych do rejestru zabytków wojewody warmińsko-mazurskiego,
- różnorodność przestrzeni i infrastruktury publicznej: oświata, służba zdrowia, infrastruktura kulturalna, baza sportowa, parki i skwery, organizacje pozarządowe, dobry układ komunikacyjny, kolejnictwo.

2.7. Analiza SWOT

Przedstawiona analiza SWOT jest na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej gminy Orneta sporządzonej w rozdziale 2 oraz badań społecznych wskazanych w Załączniku do niniejszego dokumentu.

Na podstawie uzyskanych wyników w powyższych rozdziałach powstał portret gminy Orneta, ukazujący jej zalety w postaci silnych stron, które powinny przełożyć się na działania ze strony władz w celu dalszego rozwoju miasta. Natomiast bariery w rozwoju omawianego obszaru należą do słabych stron analizy SWOT. Ponadto na podstawie otrzymanego obrazu Ornety wraz uwarunkowaniami zewnętrznymi wymieniono podstawowe szanse i zagrożenia dla rozwoju miasta.

Analizę SWOT dla gminy Orneta przeprowadzono w układzie 5 głównych obszarów, które wcześniej były analizowane w rozdziale *Charakterystyka i diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Ornety*:

- **obszar społeczny** obejmuje tematykę związaną z demografią, bezpieczeństwem, rozwojem infrastruktury społecznej w tym: oświata i wychowanie, służba zdrowia, pomoc społeczna, aktywność mieszkańców, kultura oraz działalność organizacji pozarządowych;
- **obszar gospodarczy** obejmuje zakres rozwoju przedsiębiorczości, turystyki;
- **obszar funkcjonalno-przestrzenny** zawiera informacje związane z zagospodarowaniem przestrzennym miasta.
- **obszar środowiskowy** zawiera przede wszystkim kwestie związane z ochrony środowiska naturalnego, posiadanych prawnych form ochrony przyrody oraz walory środowiskowe znajdujące się na terenie miasta;
- **obszar techniczny** zawiera informacje związane z infrastrukturą techniczną i społeczną, które są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa;

Tabela 38. Analiza SWOT – aspekt społeczny

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - istniejące dziedzictwo kulturowe, - duża dostępność przedszkoli i szkół w mieście na różnym poziomie kształcenia (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalne), - szkoły podstawowe na obszarach wiejskich, - dostęp do podstawowych usług w zakresie ochrony zdrowia, - członkostwo w Lokalnej Grupie Działania Warmiński Zakątek, - sprawnie działające instytucje w obszarze usług społecznych, - istniejące kluby sportowe, - duża liczba organizacji pozarządowych, - urozmaicona oferta kulturalna i sportowa, - funkcjonowanie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Mój dom”, - funkcjonowanie świetlicy socjoterapeutycznej, - funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Henrykowie, - sprawny i efektywny system komunikacji społecznej – strona internetowa www.orneta.pl, - opracowane dokumenty społeczne - przystąpienie Miasta Orneta do Międzynarodowego Stowarzyszenia “Cittaslow – Międzynarodowa Sieć Miast Dobrego Życia”, 	<ul style="list-style-type: none"> - niekorzystne procesy demograficzne (ujemny przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa, depresja urodzeniowa), - emigracja ludzi młodych, - wysokie bezrobocie, - trudne warunki życia, ubogie społeczeństwo, - niskie kwalifikacje zawodowe, - patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc), - niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego, - niski poziom dostępności zdrowotnej, - niski poziom świadomości prozdrowotnej - brak zaangażowania mieszkańców w życie miasta, - niski poziom bezpieczeństwa,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost nakładów w kapitał ludzki, - rozwój edukacji – otwieranie kierunków najbardziej pożądaných na rynku pracy, - rozwój współpracy międzyorganizacyjnej, - fundusze unijne na wsparcie społeczne, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak perspektyw i zatrudnienia dla młodych, wykształconych mieszkańców Ornety, - uwarunkowania cywilizacyjne – patologie społeczne, - niekorzystny system finansowania szkolnictwa – subwencja oświatowa, - problemy finansowe publicznej służby zdrowia, - mało efektywna polityka prorodzinna państwa,

Źródło: opracowanie własne

Tabela 39. Analiza SWOT - aspekt gospodarczy

SILNE STRONY		SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Strefa Przedsiębiorczości, - duży potencjał do rozwoju turystyki, 	-	<ul style="list-style-type: none"> - słabo wykorzystywany potencjał turystyczny, - słaba promocja turystyczna Ornety, - niewielka liczba małych i średnich przedsiębiorstw, - mała wartość wskaźnika: liczby osób pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (na poziomie: 18,2% - średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego: 44,8%), - niska aktywność zawodowa mieszkańców, - brak miejsc pracy, - słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw, - brak punktów rzemieślniczych,
SZANSE		ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost znaczenia agroturystyki w skali kraju, - możliwości wsparcia realizowanych inwestycji ze środków unijnych, - korzystna polityka unijna w zakresie wspierania proekologicznych działań gospodarki, - możliwość wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej, 	-	<ul style="list-style-type: none"> - niepewna sytuacja gospodarcza kraju, - niestabilność warunków ekonomiczno-prawnych dla działalności gospodarczej, - spowolnienie gospodarcze, - migracja zarobkowa ludzi młodych, - wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, - niska opłacalność produkcji rolnej, - brak skutecznego programu przeciwdziałania i zwalczania bezrobocia

Źródło: opracowanie własne

Tabela 40. Analiza SWOT – aspekt środowiskowy

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - wysokie walory krajobrazowo-przyrodnicze, istnienie obszarów prawnie chronionych, - stan czystości rzek oceniony jako dobry, - uświadamianie dzieci i młodzieży nt. ochrony młodzieży poprzez: rozmowy, konkursy, sprzątanie terenów, 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, - zaległości w zakresie likwidacji wyrobów azbestowych z terenu miasta, - brak zagospodarowania jeziora, rzek i terenów przybrzeżnych, - niski poziom edukacji ekologicznej mieszkańców - niski odsetek mieszkańców deklarujących segregację śmieci i odpadów, - palenie niedozwolonych śmieci, - brak Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, - niski udział inwestycji ekologicznych,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - restrykcyjne przepisy w zakresie ochrony środowiska na poziomie krajowym i unijnym, - wzrost popytu na alternatywne źródła energii, - dostępność środków unijnych na realizację projektów w odnawialną źródło energii, - rozwiązania prawne i systemowe gospodarki odpadami, 	<ul style="list-style-type: none"> - degradacja środowiska naturalnego, - niestabilność rozwiązań prawnych i systemowych w zakresie gospodarki odpadami,

Źródło: opracowanie własne

Tabela 41. Analiza SWOT – aspekt przestrzenno-funkcjonalny

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjne położenie Ornety – bliskość Olsztyna, Elbląga, Obwodu Kaliningradzkiego, - liczne zabytki, - tereny sportowo - rekreacyjne, - korzystne położenie komunikacyjne Ornety (drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne), - mała obwodnica Ornety, - dobrze rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna oraz funkcjonujący Ośrodek Sportu i Rekreacji, - rozwój szlaków oraz tras turystycznych oraz ścieżek rowerowych, - zadowalająca liczba infrastruktury kulturalnej (Dom Kultury w Ornece, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Ornece oraz dwie filie biblioteczne: w Bażynach i Henrykowie), - posiadane dokumenty: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Orneta, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Orneta Tereny Wiejskie, - Miejscowe Planu Zagospodarowania Przestrzennego (Orneta, Orneta: Stare Miasto, Akacjowa, Jaśminowa, Świerkowa, Jarzębinowa, Polna i Sosnowa, Braniewska, 1 Maja, Opin, Augustyny, Bażyny, Bażyny i Osetnik, Bogatyńskie, Drwęczno, Krosno, Krzykały, Nowy Dwór) - przystąpienie Miasta Orneta do Międzynarodowego Stowarzyszenia "Cittaslow – Międzynarodowa Sieć Miast Dobrego Życia", 	<ul style="list-style-type: none"> - brak domów opieki społecznej dla seniorów, - mała częstotliwość kursującego transportu publicznego, - duże obciążenie komunikacyjne Starego Miasta, - brak przestrzeni rekreacyjnej dostępnej dla różnych grup odbiorców, - nieukończone procesy porządkowania miejskiej przestrzeni publicznej,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - dostępność funduszy unijnych 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost patologii i niszczenie mienia,

Źródło: opracowanie własne

Tabela 42. Analiza SWOT - aspekt techniczny

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - wysokie walory krajobrazowo-przyrodnicze, istnienie obszarów prawnie chronionych, - stan czystości rzek oceniony jako dobry, - uświadamianie dzieci i młodzieży nt. ochrony młodzieży poprzez: rozmowy, konkursy, sprzątanie terenów, - aktualny dokument: Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Orneta na lata 2004-2010 z perspektywą na lata 2011-2020, - Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Orneta na lata 2012-2032 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, - zaległości w zakresie likwidacji wyrobów azbestowych z terenu miasta, - brak zagospodarowania jeziora, rzek i terenów przybrzeżnych, - niski poziom edukacji ekologicznej mieszkańców - niski odsetek mieszkańców deklarujących segregację śmieci i odpadów, - palenie niedozwolonych śmieci, - brak Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, - niski udział inwestycji ekologicznych,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - restrykcyjne przepisy w zakresie ochrony środowiska na poziomie krajowym i unijnym, - wzrost popytu na alternatywne źródła energii, - dostępność środków unijnych na realizację projektów w odnawialną źródło energii, - rozwiązania prawne i systemowe gospodarki odpadami, 	<ul style="list-style-type: none"> - degradacja środowiska naturalnego, - niestabilność rozwiązań prawnych i systemowych w zakresie gospodarki odpadami,

Źródło: opracowanie własne

3. Delimitacja obszaru zdegradowanego

Zgodnie z **Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020**, rewitalizacja może być prowadzona wyłącznie na obszarze zdegradowanym, znajdującym się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Na podstawie badań fokusowych i ilościowych wybrano potencjalny obszar zdegradowany, który ze względu na znaczenie rozwoju lokalnego powinien zostać objęty procesem rewitalizacji. Obszar zdegradowany został podzielony na 3 obszary, w tym obszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Tabela 43. Potencjalne obszary zdegradowane z ulicami i budynkami mieszkalnymi

Podobszar	Ulice wchodzące w skład obszaru
Obszar nr I	Plac Wolności, Sienkiewicza, Browarna, Kościuszki, Zamkowa, Kościelna, Pionierów, Młynarska, Dolna 2,4, Zaulek Ciasny 7,8,9,11,17,20,44, Mostowa, Żelazna, Olsztyńska 9, Św. Jana 2,4,6,8, 1 Maja 7, Braniewska (po jednostce wojskowej), Zaulek Klasztorny,
Obszar nr II	Kopernika 1,3,5,7,9, Sportowa 1-3, Wodna – przychodnia 1A,1, 7, 1 Maja 12,14,16,18, Przemysłowa – parzyste bez nr 26, Olsztyńska 15,25
Obszar nr III	Przemysłowa 3,5,7,11,13,15, 1 Maja 35, 37, 40, 41, 42, 43, 45, 47, 48, 60, 64, 66, 72, 74, Podleśna 8,14,16,18,

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań fokusowych i ilościowych

Dla potwierdzenia wstępnych założeń dokonano szczegółowej analizy obszarów wskazanych w Tabeli nr 43 na podstawie poniższych kryteriów:

- ubóstwa,
- bezrobocia,
- przestępczości,
- edukacji,
- uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym.

Część analityczna dokonana została na podstawie danych pochodzących z Urzędu Miejskiego w Ornece, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornece,

Powiatowego Urzędu Pracy w Lidzbarku Warmińskim, Komisariatu Policji w Ornece, Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Ornece, Towarzystwa Budownictwa Społecznego – Administrator Sp. z o.o. oraz Spółdzielni Mieszkaniowej „Drwęca” i Spółdzielni „Warmia”.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

Tabela 44. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – strefa społeczna

Wyszczególnienie	Liczba mieszkańców	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba rodzin korzystających z zasiłków pomocy społecznej	Liczba bezrobotnych poszukujących pracy 12 miesięcy i dłużej	Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalne i poniżej	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne	Wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówka działających na danym obszarze)	Liczba organizacji społecznych	Liczba mieszkańców zapisanych do Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Orneta
Obszar nr I	1 402	271	836	289	217	64	29	53	56,00%	8	153
Obszar nr II	872	149	575	148	119	21	12	31	64,00%	3	171
Obszar nr III	1 442	217	795	430	89	28	20	0	0,00%	18	243
Gmina Orneta - razem	12 397	2258	7890	2249	743	772	347	197	62,00%	34	1 487

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z instytucji wskazanych w tabeli

Tabela 45. Wartości podstawowych kryteriów dla potencjalnych podobszarów zdegradowanych

Kryteria	Obciążenie demograficzne		Wysoki poziom ubóstwa	Wysoka stopa bezrobocia		Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń	Niski poziom edukacji		Niski poziom kapitału społecznego	Niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym
	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców obszaru	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnych względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców obszaru	Liczba bezrobotnych poszukujących pracy 12 miesięcy i dłużej na 1000 mieszkańców obszaru	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców obszaru	Stosunek liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej względem bezrobotnych poszukujących pracy 12 miesięcy i dłużej	Wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówka działających na danym obszarze)	Liczba organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	Liczba mieszkańców zapisanych do Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Orneta na 1000 mieszkańców obszaru
Obszar nr I	206,13	34,57%	154,78	45,65	7,66%	37,80	453,13	56,00%	5,71	109,13
Obszar nr II	169,72	25,74%	136,47	24,08	3,65%	35,55	571,43	64,00%	3,44	196,10
Obszar nr III	298,20	54,09%	61,72	19,42	12,90%	0,00	714,29	0,00%	12,48	168,52
Średnia dla gminy	181,41	18,14%	59,93	62,27	9,78%	15,89	449,48	62,00%	2,90	119,95
wymagana wartość dla obszarów zdegradowanych	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy

Źródło: opracowanie własne

Dodatkowo zgodnie z Wytycznymi diagnozuje się, czy na obszarze koncentracji negatywnych zjawisk społecznych występuje co najmniej jedno negatywne zjawisko z sfery:

- 1) gospodarczej – niski stopień przedsiębiorczości,
- 2) technicznej – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- 3) środowiskowej – przekroczenie standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi, ludzi bądź stanu środowiska,
- 4) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniającej się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedobory lub niskiej.

Tabela 46. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – strefa gospodarcza, techniczna

Źródła danych	Urząd Miejski w Orniecie	Zarządcy budynków
Wyszczególnienie	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba budynków wybudowanych mieszkalnych przed rokiem 1989
Obszar nr I	69	97
Obszar nr II	26	9
Obszar nr III	8	12
Gmina Orneta - razem	587	641

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 47. Wartości uzupełniających kryteriów dla potencjalnych podobszarów zdegradowanych

Wyszczególnienie	Sfera gospodarcza		Sfera techniczna
	Niski stopień przedsiębiorczości		Niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców obszaru	Liczba zarejestrowanych podmiotów osób fizycznych na 1000 mieszkańców wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989/do ogólnej liczby budynków (w %)
Obszar nr I	49,22	82,54	61,39%
Obszar nr II	29,82	45,22	42,86%
Obszar nr III	5,55	10,06	50,00%
Gmina Orneta - razem	47,35	71,07	44%
wymagana wartość dla obszarów zdegradowanych	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy

Źródło danych: opracowanie własne

Analizując poziom wskaźników (Tabela 45 i 47) wyznaczono 3 obszary zdegradowanych, na których znajdują się stany kryzysowe.

4. Delimitacja i uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizowanego

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami wynikającymi z *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*:

- obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk;
- obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego;
- obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Zgodnie z powyższymi zapisami wyznaczono obszar rewitalizacji obejmujący powierzchnię 76,15 ha, co stanowi 0,31% powierzchni gminy i zamieszkały przez 3 719 osoby, co stanowi 29,99% mieszkańców gminy Orneta.

Obszar rewitalizacji spełnia pozostałe dwie przesłanki, tj. cechuje się koncentracją negatywnych zjawisk oraz ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Zaniechanie jakichkolwiek działań spowoduje zahamowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości,

obniżenie jakości estetyki przestrzeni miasta, jak również pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Obszar rewitalizacji podzielony został na 3 obszary, które są zgodne z wyznaczonymi obszarami zdegradowanymi.

Obszar nr I

Rysunek 8. Mapa Obszaru I

Źródło: Urząd Miejski w Orniecie

Obszar I usytuowany jest w centralnej części miasta Orneta i obejmuje swym zasięgiem stary miasteczko z ulicami przyległymi: Plac Wolności, Sienkiewicza, Browarna, Kościuszki, Zamkowa, Kościelna, Pionierów, Zaulek Ciasny (nr: 7,8,9,11,17,20,44), Mostowa, Żelazna, Olsztyńska (nr 9), Św. Jana (nr: 2,4,6,8), 1-Maja (nr 7), Dolna (nr: 2,4), Młynarska oraz ul. Braniewska (po byłej jednostce wojskowej). Powierzchnia Obszaru I wynosi 39,51 ha, co stanowi 0,16% ogólnej powierzchni całej gminy miejsko-wiejskiej Orneta.

Pod względem funkcjonalnym jest to najważniejszy obszar Ornety, który pełni następujące funkcje:

- *administracyjną* – Urząd Miejski;
- *społeczną* - Szkoła Podstawowa nr 1, Przedszkole nr 1, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orniecie;
- *religijną* - Kościół św. Jana Chrzciciela, Parafia Prawosławna pw. Św. Mikołaja w Orniecie;
- *usługową* – banki, sklepy, księgarnia, apteki, małe rzemiosło, punkty gastronomiczne,
- *mieszkaniową*;
- *komunikacyjną* - dworzec PKS i przystanki prywatnych przewoźników.

Dokumentem ukazującym wartość historyczną zespołów urbanistycznych i pojedynczych obiektów architektonicznych jest wykaz zabytków nieruchomych, udostępniany przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Duża część Obszaru I znajduje się w strefie ochrony konserwatorskiej (25 domów/kamienic, kościół par. p.w. św. Jana Chrzciciela, XIV, XV). Zabytkowe kamienice wymagają ich renowacji.

Problemy przestrzenno-funkcjonalne, jakie występują na tym terenie to:

- 1) brak infrastruktury sportowej powoduje pogłębianie wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży zamieszkałych na tym terenie,
- 2) ruch kołowy i ograniczone miejsca parkingowe na tym terenie przy jednoczesnych wąskich uliczkach i gęstej zabudowie – powoduje to, że teren jest zatłoczony i brak możliwości stworzenia nowych miejsc parkingowych,
- 3) zły stan techniczny infrastruktury drogowej,
- 4) brak infrastruktury oświatowej: żłobek, przedszkole, gimnazjum,
- 5) brak infrastruktury zapewniającej podstawową opiekę zdrowotną,
- 6) niska jakość przestrzeni publicznej.

Ze względu na lokalizację Obszaru I oraz funkcje, jakie pełni teren ten charakteryzuje się dużym **zanieczyszczeniem środowiska** przede wszystkim dotyczącym:

- 1) zanieczyszczeniem powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw w silnikach pojazdów,
- 2) hałasem towarzyszącym w związku z dużym natężeniem komunikacyjnym,
- 3) niska efektywność energetyczna budynków.

Liczba mieszkańców Obszaru I wynosi 1 405, co stanowi 11,33% mieszkańców miejsko-wiejskiej gminy Orneta. Na powyższym terenie zamieszkuje 19,36% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,64% osób w wieku produkcyjnym oraz 20,57% w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku

nieprodukcyjnych / liczby osób w wieku produkcyjnym) wynosi 66,95% i jest wyższy niż osiągnięty wskaźnik dla gminy, tj. 57,12%. Zgodnie z Tabelą 45 uzyskane wskaźniki **obciążenia demograficznego** są wyższe niż wskaźniki dla gminy Orneta. Tym samym należy uznać, że na badanym terenie występuje stan kryzysowy.

Jednym z negatywnych zjawisk społecznych, jakie występują na terenie Obszaru I jest **ubóstwo**. Liczba rodzin zamieszkałych na Obszarze I i korzystających z pomocy społecznej wynosi 217, co stanowi 29,21% ogólnej liczby rodzin (743) korzystających ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornece. Zgodnie z Tabelą 45 wskaźnik określający poziom ubóstwa, tj. *Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców obszaru* jest wyższy od średniej i należy uznać spełnienie wymogów stanu kryzysowego.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem jest **bezrobocie**. Liczba osób długotrwale bezrobotnych³³ wynosi 64, co stanowi 8,29% ogólnej liczby długotrwale bezrobotnych w Ornece (722). Dodatkowo *stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze* wynosi 7,54%.

Zgodnie z danymi otrzymanymi z Komisariatu Policji w Ornece, **liczba przestępstw i wykroczeń** na Obszarze I wyniosła w 2015 r. 53, co stanowi 26,90% ogólnej liczby przestępstw w Ornece (197). Najwięcej zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń było na ulicach: Kościuszki, Plac Wolności i Browarna. Zgodnie z Tabelą 45 wskaźnik określający poziom przestępstw i wykroczeń jest wyższy od średniej dla gminy i tym samym i należy uznać, że obszar ten jest zdegradowany.

Zgodnie z danymi Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży, **poziom edukacji** liczony jako *średni wynik sprawdzianu na koniec 6 klasy w funkcjonującej szkole na Obszarze I* (56%) jest niższy od średniej dla gminy (62%). Ponadto *Stosunek liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej względem bezrobotnych poszukujących pracy 12 miesięcy i dłużej* na Obszarze I jest wyższy od wskaźnika dla gminy, czyli występuje stan kryzysowy na badanym terenie.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem, jaki został zdiagnozowany na omawianym obszarze jest niski **poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym**. Wskaźniki w ramach tego kryterium wskazują na niską aktywność społeczeństwa (8 z 34 organizacji pozarządowych zarejestrowanych w gminie Orneta) oraz niewielkie zaangażowanie kulturalne (mała liczba osób zapisanych do Publicznej Biblioteki Miasta i Gminy Orneta -

³³ Osoba długotrwale bezrobotna – osobo poszukująca pracy powyżej 12 miesięcy

10,29% ogólnej liczby czytelników w Ornece). Uzyskany wynik wskaźnika uczestnictwa w życiu kulturalnym (Tabela 45) kwalifikuje Obszar I jako zdegradowany.

Ponadto zgodnie z Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, badano obszar w co najmniej jednej dodatkowej sferze. Do analizy wybrano sferę gospodarczą oraz techniczną.

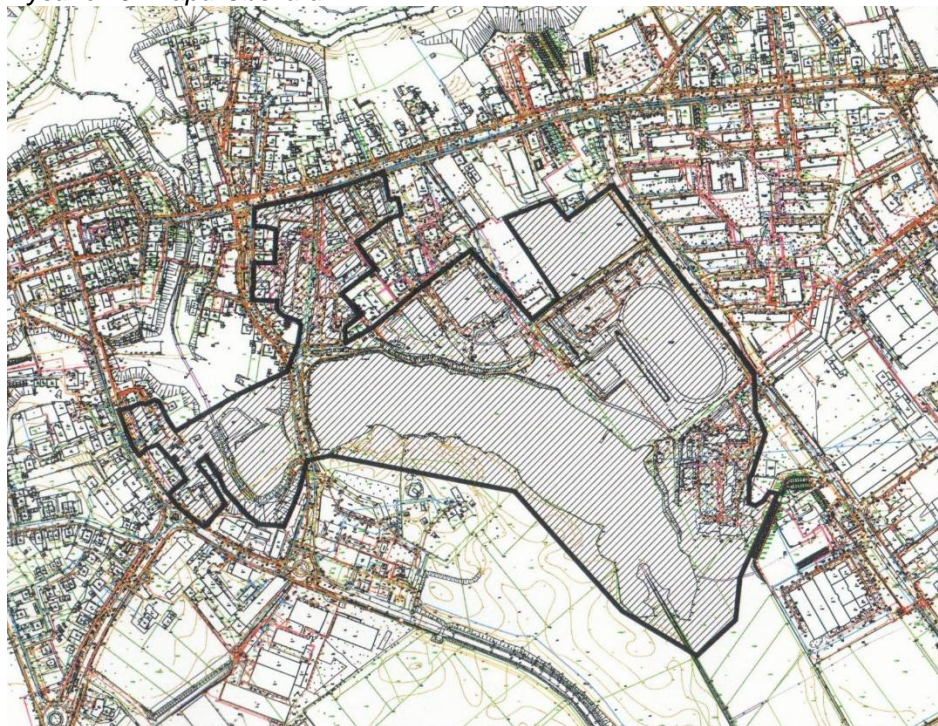
Na badanym terenie zarejestrowanych jest 69 z 587 (11,75%) podmiotów gospodarczych wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej na terenie Ornety. Zgodnie z Tabelą 47 wskaźniki **przedsiębiorczości** osiągnięte dla wyznaczonego obszaru są wyższe od średniej dla gminy. Jednakże wynik nie spełnia wymogów kryterium obszaru zdegradowanego – pożądany wynik powinien być niższy od wskaźnika dla gminy.

Kolejny badane dodatkowe kryterium to **poziom zasobów mieszkaniowego**. Na Obszarze I znajduje jest 97 budynków z 641 budynków wybudowanych przed 1989 rokiem (większość z nich jest z XIX w). Większość budynków znajdujących się w tym obszarze wymaga termomodernizacji i remontów związanych z m.in. remontem dachów, instalacji wewnętrznych. Zgodnie z Tabelą 47 wskaźnik dla badanego obszaru jest gorszy od wskaźnika dla całej gminy i tym samym został spełniony dodatkowe kryterium obszaru zdegradowanego.

Analizując powyższe kryteria należy przyjąć Obszar I jako teren, na którym koncertują się negatywne zjawiska pod kątem społecznym i technicznym, dlatego też powinien zostać objęty procesami rewitalizacyjnymi.

Obszar II

Rysunek 9. Mapa Obszaru II

Źródło: Urząd Miejski w Orniecie

W skład Obszaru II wchodzi następujące ulice: Kopernika (nr: 1,3,5,7,9), Wodna (nr: 1,1A,7), 1-Maja (nr: 12,14,16,18), Sportowa (nr 1-3), Przemysłowa (parzyste bez nr 26), Olsztyńska (nr: 15,25). Powierzchnia badanego terenu wynosi 23,08 ha i stanowi 0,09% łącznej powierzchni gminy Orneta. Obszar II usytuowany jest w środkowej części Ornety.

Elementy *sfery przestrzenno-funkcjonalnej*:

- obiekty społeczne – Szkoła Podstawowa nr 4, Zespół Szkół Zawodowych CKU, Ośrodek Sportu i Rekreacji, przychodnia,
- obiekty usługowe, handlowe i gastronomiczne,
- wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa wraz z placem zabaw na ulicy Kopernika.

Problemy przestrzenno-funkcjonalne, jakie występują na tym terenie to:

- 1) brak infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej,
- 2) zły stan techniczny infrastruktury drogowej,
- 3) brak miejsc postojowych,
- 4) brak oświetlenia parkowego,
- 5) brak infrastruktury społecznej: żłobek, przedszkole,
- 6) zdewastowane tereny zielone,
- 7) niska jakość przestrzeni publicznej,
- 8) niska estetyka zagospodarowania przestrzeni,

9) bardzo wąskie uliczki osiedlowe, dojazdowe do budynków.

Atutem położenia Obszaru II jest bezpośrednie sąsiedztwo jeziora, terenów sportowo-rekreacyjnych (OSiR).

Liczba mieszkańców Obszaru II wynosi 872, co stanowi 7,03% ogólnej liczby mieszkańców gminy Orneta. Wskaźnik obciążenia demograficznego wynosi 51,65% i jest wyższy od wskaźnika obliczonego dla gminy (57,12%).

Poziom ubóstwa na badanym terenie liczony jest jako wskaźnik *liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej do 1000 mieszkańców*. Na badanym obszarze 119 rodzin skorzystały ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornece. Zgodnie z Tabelą 45 analizowany wskaźnik wyniósł 136,47 i jest wyższy od wskaźnika odnoszącego się do całej gminy miejsko-wiejskiej Orneta (59,93), co wskazuje na występowanie stanu kryzysowego na Obszarze II.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem jest **bezrobocie**. Liczba osób długotrwale bezrobotnych wynosi 21, co stanowi 2,72% ogólnej liczby długotrwale bezrobotnych w Ornece (722). Dodatkowo stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze wynosi 3,65%.

Na terenie Obszaru II występuje również zjawisko **przestępczości**. W 2015 r. zarejestrowano 31 przestępstw i wykroczeń (poza zderzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi), co stanowi 15,74% ogólnej liczby przestępstw w gminie Orneta. Zgodnie z Tabelą 45, wskaźnik przestępczości jest wyższy od wskaźnika dla gminy. I tym samym został spełniony wymóg obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z danymi Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży, **poziom edukacji** liczony jako średnia sprawdzianu na koniec 6 klasy w funkcjonującej szkole na Obszarze II (64%) jest wyższy od średniej dla gminy (62%).

Na badanym terenie zarejestrowane są 3 organizacje pozarządowe, co stanowi 8,82% łącznej liczby organizacji w gminie Orneta. Jednakże wskaźnik *Liczba organizacji społecznych na 1000 mieszkańców* jest wyższy od wskaźnika dla gminy. Jednakże wynik nie spełnia wymogów kryterium obszaru zdegradowanego – pożądany wynik powinien być niższy od wskaźnika dla gminy.

Liczba czytelników zapisanych do biblioteki w Ornece i zamieszkujących Obszar II wynosi 171, co stanowi 11,50%.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że **poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym** mieszkańców jest na średnim poziomie. Jednakże wskaźniki

w ramach tego kryterium wskazują na korzystniejszą sytuację na badanym obszarze niż uzyskany wskaźnik dla całej gminy.

Ponadto zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* badano obszar w sferze gospodarczą oraz techniczną

Na terenie Obszaru II zarejestrowanych jest 69 podmiotów gospodarczych, co stanowi 11,75% wszystkich podmiotów wpisanych do CEiIDG. Zgodnie z Tabelą 47 wskaźnik **przedsiębiorczości** jest niższy od wskaźnika wyliczonego dla gminy i ukazuje niekorzystną sytuację w sferze gospodarczej i tym samym wskazuje na występowanie stanu kryzysowego.

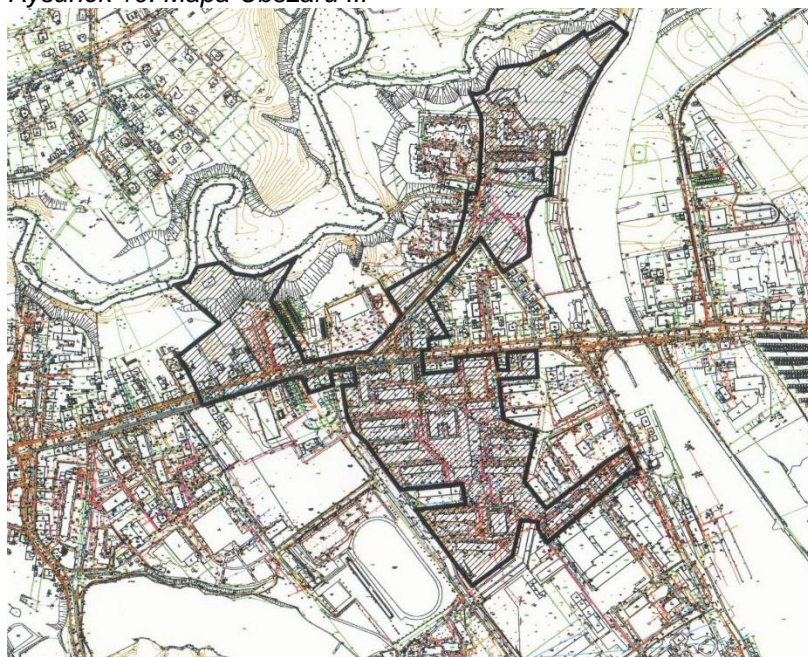
Dodatkowo badano Obszar II pod kątem występowania stanu kryzysowego w **sferze technicznej**. Budynki znajdujące się na Obszarze II w technologii tradycyjnej, murowanej lub w starej technologii z wielkiej płyty. Pogarszający się stan techniczny elewacji budynków i instalacji wewnętrznych charakteryzuje się dużą energochłonnością, zatem zasadne jest wykonanie modernizacji, remontów. W lokalach mieszkalnych występuje przemarzanie i zawilgocenie ścian, co wpływa niekorzystnie na zdrowie użytkowników lokali mieszkalnych i komfort zamieszkiwania oraz wymusza wzrost kosztów utrzymania lokali z tytułu konieczności wykonywania częstych ich remontów.

Na badanym terenie jest 9 budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r., co stanowi 3,90% ogólnej liczby budynków budowanych w tym okresie. Zgodnie z Tabelą 47 uzyskany wskaźnik dla Obszaru II jest niższy od wskaźnika dla gminy, jednakże pożądana wartość dla obszaru zdegradowanego powinna być wyższa od wskaźnika dla gminy.

Podsumowując, na Obszarze II występują stany kryzysowe w sferze społecznej oraz w sferze gospodarczej i tym samym należy włączyć badany teren w obszar rewitalizacji.

Obszar III

Rysunek 10. Mapa Obszaru III

Zródło: Urząd Miejski w Orniecie

Obszar III usytuowany jest we wschodniej części miasta Ornety i obejmuje swym zasięgiem ulice: Przemysłowa 3,5,7,11,13,15, 1 Maja 35, 37, 40, 41, 42, 43, 45, 47, 48, 60, 64, 66, 72, 74, Podleśna 8,14,16,18. Powierzchnia Obszaru III wynosi 13,56 ha, co stanowi 0,06% ogólnej powierzchni całej gminy miejsko-wiejskiej Ornety.

Pod względem funkcjonalnym jest to najważniejszy obszar Ornety, który pełni następujące funkcje:

- *administracyjną* – filia Starostwa Powiatowego, Urząd Pocztowy - Oddział;
- *społeczną* – Miejski Dom Kultury, Przedszkole nr 2,
- *usługową* – bank, sklepy, kwaciarnia, apteki,
- *mieszkaniową*.

Problemy przestrzenno-funkcjonalne, jakie występują na tym terenie to:

- 1) brak infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej,
- 2) brak infrastruktury sportowej powoduje pogłębianie wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży zamieszkałych na tym terenie,
- 3) zły stan techniczny infrastruktury drogowej,
- 4) brak infrastruktury oświatowej: żłobka, szkół podstawowych,
- 5) brak infrastruktury zapewniającej podstawową opiekę zdrowotną,
- 6) niska jakość przestrzeni publicznej,
- 7) tereny zielone: zaniedbane, nieurządzone,
- 8) miejsca postojowe nieurządzone (parkowanie na obrzeżach trawnika),

9) otoczenie budynków nieestetyczne, brak zagospodarowania, zaniedbane tereny miejskie.

Liczba mieszkańców Obszaru III wynosi 1 442, co stanowi 11,63% mieszkańców miejsko-wiejskiej gminy Orneta. Na powyższym terenie zamieszkuje 15,05% osób w wieku przedprodukcyjnym, 55,13% osób w wieku produkcyjnym oraz 29,82% w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku poprodukcyjnym / liczby osób w wieku produkcyjnym) wynosi 54,09% i jest wyższy niż osiągnięty wskaźnik **obciążenia demograficznego** dla gminy, tj. 18,14%. Tym samym należy uznać, że na badanym terenie występuje stan kryzysowy.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem występującym na badanym terenie to **ubóstwo**. Liczba rodzin zamieszkałych na Obszarze III i korzystających z pomocy społecznej wynosi 89, co stanowi 11,98% ogólnej liczby rodzin (743) korzystających ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornece. Zgodnie z Tabelą 45 wskaźnik określający poziom ubóstwa, tj. *Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców obszaru* jest wyższy od średniej i należy uznać spełnienie wymogów stanu kryzysowego.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem jest **bezrobocie**. Liczba osób długotrwale bezrobotnych wynosi 28, co stanowi 3,63% ogólnej liczby długotrwale bezrobotnych w Ornece (722). Dodatkowo *stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze* wynosi 12,90%. Uzyskany wskaźnik jest wyższy od wskaźnika dla gminy i ukazuje niekorzystną sytuację na Obszarze III pod względem bezrobocia.

Zgodnie z danymi otrzymanymi z Komisariatu Policji w Ornece, nie zarejestrowano żadnych **przestępstw i wykroczeń** na badanym terenie.

Ze względu na brak szkół podstawowych na Obszarze III nie jest możliwe do zbadania kryterium niskiego **poziomu edukacji**.

Kryterium **poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym** zostało zbadane na podstawie zarejestrowanych organizacji pozarządowych oraz liczby mieszkańców zapisanych do Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Orneta.

Zgodnie z informacjami dostępnymi na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim, liczba organizacji pozarządowych na terenie omawianego obszaru wynosi 18, co stanowi 52,94% wszystkich organizacji pozarządowych zarejestrowanych w gminie miejsko-wiejskiej w Ornece. 243 mieszkańców Obszaru III jest zapisanych do wskazanej powyżej biblioteki i stanowi 16,34% ogólnej liczby jej czytelników.

Wskaźniki w ramach tego kryterium wskazują na wyższą aktywność mieszkańców Obszaru III w stosunku do wskaźnika osiągniętego dla gminy (Tabela 45).

Ponadto zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, badano obszar w co najmniej jednej dodatkowej sferze. Do dalszej analizy wybrano sferę gospodarczą oraz techniczną.

Na badanym terenie zarejestrowanych jest 8 z 587 (1,36%) podmiotów gospodarczych wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej na terenie Ornety. Zgodnie z Tabelą 47 wskaźniki **przedsiębiorczości** osiągnięte dla wyznaczonego obszaru są niższe od średniej dla gminy, co wskazuje na stan kryzysowy na danym obszarze.

Kolejny badane dodatkowe kryterium to **poziom zasobów mieszkaniowego**. Na Obszarze III znajduje się 12 budynków z 641 budynków wybudowanych przed 1989 rokiem, co stanowi 1,87% wszystkich budynków mieszkalnych wybudowanych w tym okresie. Zgodnie z informacją uzyskaną od zarządców tych budynków, należałoby wykonać termomodernizację wraz z niezbędnymi remontami tych budynków, aby zapewnić osobom w nich zamieszkującym dobre warunki mieszkaniowe.

Większość budynków mieszkalnych, które znajdują się na Obszarze III, posiada pełną infrastrukturę techniczną. Natomiast poniżej przedstawiono charakterystykę budynków zgłoszonych przez zarządców nieruchomości do objęcia procesem rewitalizacji (podrozdział 6.2 Wykaz uzupełniających przedsięwzięć):

1. Ogrzewanie tradycyjne (piece kaflowe, indywidualne ogrzewanie c.o),
2. Brak ciepłej wody (z podgrzewaczy indywidualnych),
3. Instalacja zimnej wody i kanalizacji sanitarnej - technicznie wyeksploatowane,
4. Instalacja elektryczna, nadtynkowa, o wysokiej awaryjności,
5. Kominy murowane- wyeksploatowane, z przebiciami w kanałach dymowych,
6. Istniejące indywidualne piece c.o. nieprawidłowo włączone do kanałów wentylacyjnych (z powodu braku wolnych kanałów dymowych),
7. Podłączenie kamienicy do zdalaczynnej sieci c.o. i c.w. podniesie bezpieczeństwo użytkowania oraz zlikwiduje zagrożenie pożarowe,
8. Ogólny stan techniczny dostateczny. Ostatni remont gruntowny wykonany w latach 50-tych.

Zgodnie z Tabelą 47 wskaźnik dla badanego obszaru jest wyższy od wskaźnika dla całej gminy i tym samym został spełniony dodatkowe kryterium obszaru zdegradowanego.

Analizując powyższe kryteria należy przyjąć Obszar III jako teren, na którym koncertują się negatywne zjawiska pod kątem społecznym, gospodarczym i technicznym, dlatego też należy uwzględnić go w procesach rewitalizacyjnych.

Potrzeby w zakresie rewitalizacji:

- włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem,
- ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych (bezrobocia, zmniejszenie przestępczości),
- aktywizacja osób niepełnosprawnych,
- wzrost aktywności zawodowej mieszkańców,
- poprawa integracji mieszkańców oraz ich uczestnictwo w życiu publicznym,
- adaptacja i przystosowanie obiektów i przystosowania do pełnienia nowych funkcji, w tym społecznych, gospodarczych, kulturowych,
- rozwój działalności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej,
- poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznej,
- poprawa stanu technicznego budynków i ich otoczenia,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców,
- poprawa dostępności miejsc wypoczynkowo-rekreacyjnych dla mieszkańców,
- poprawa infrastruktury drogowej,
- zmniejszenie przestępczości.

5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji i cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

Dla potrzeb niniejszego opracowania, sformułowano wizję :

Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Orneta na 2016-2021 po przeprowadzeniu rewitalizacji jest obszarem ożywionym społecznie przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Wizja będzie realizowana przez 5 celów strategicznych, odpowiadających poszczególnym sferom zgodnie z *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej. Do każdego celu przypisano kierunki działań rewitalizacyjnych, które odpowiadają na zidentyfikowane wcześniej potrzeby.

Tabela 48. Cele LPR Gminy Orneta na lata 2016-2021

Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój gminy Orneta				
Obszar społeczny	Obszar gospodarczy	Obszar przestrzenno-funkcjonalny	Obszar środowiskowy	Obszar techniczny
CELE STRATEGICZNE				
1. Integracja mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości	3. Poprawa estetyki przestrzeni miejskiej	4. Poprawa jakości środowiska naturalnego	5. Poprawa warunków zamieszkania
Kierunki działań				
1.1. Wspieranie inicjatyw mieszkańców 1.2. Udostępnianie przestrzeni publicznej dla projektów społecznych 1.3. Zwiększenie partycypacji mieszkańców w sprawach publicznych 1.4. Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, Domy Pomocy Społecznej, itp. 1.5. Zagospodarowanie terenów i skwerów 1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców 1.7. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców	2.1. Tworzenie warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości 2.2. Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców 2.3. Podniesienie jakości kształcenia w celu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	3.1. Ochrona walorów kulturowych i historycznych 3.2. Budowa/remont dróg/chodników znajdujących się w złym stanie technicznych wraz z infrastrukturą okołodrogową 3.3. Zagospodarowanie terenów na cele sportowo-rekreacyjne i kulturalne 3.4. Poprawa jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych	1.1. Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii 1.2. Poprawa środowiska poprzez poprawę efektywności energetycznej budynków 1.3. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców 1.4. Poprawa infrastruktury sieci kanalizacji deszczowej i wodociągowej	5.1. Poprawa stanu technicznego budynków i ich najbliższego otoczenia 5.2. Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków 5.3. Poprawa bezpieczeństwa poprzez zainstalowanie systemu monitoringu

Źródło: Opracowanie własne

Wizja obszaru po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych:

1. Obszar społeczny

Efektem podjęcia i realizacji działań rewitalizacyjnych będzie ograniczenie występowania negatywnych zjawisk w obszarze społecznym, przede wszystkim wynikających z bezrobocia i ubóstwa. Zaplanowane przedsięwzięcia będą skierowane na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznym mieszkańców. Dodatkowo zakłada się wzrost integracji społecznej poprzez budowę lub modernizację infrastruktury dla dzieci i inicjatyw społecznych.

2. Obszar gospodarczy

W wyniku przeprowadzonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych nastąpi wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców poprzez zwiększenie ich kwalifikacji oraz poprawę jakości kształcenia. Przewiduje się, że nastąpi rozwój przedsiębiorczości lokalnej oraz tworzenie nowych miejsc pracy, co spowoduje zmniejszenie bezrobocia wśród mieszkańców obszarów rewitalizowanych.

3. Obszar przestrzenno-funkcjonalny

W wyniku zrealizowanych działań rewitalizacyjnych nastąpi poprawa estetyki przestrzennej miasta poprzez poprawę dostępności i jakości infrastruktury publicznej dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, jak również całej gminy. Przeprowadzone interwencje przyczynią się również do rozszerzenia oferty kulturalnej i poprawią tożsamość lokalną społeczeństwa. Natomiast modernizacja dróg wraz infrastrukturą okołodrogową i zainstalowaniu monitoringu poprawi bezpieczeństwo mieszkańców. Realizacja działań rewitalizacyjnych zwiększy atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną Ornety.

4. Obszar środowiskowy

Efektem podjęcia działań rewitalizacyjnych m.in. poprzez budowę infrastruktury technicznej oraz kompleksową termomodernizację budynków, będzie poprawa środowiska naturalnego.

5. Obszar techniczny

Poprzez kompleksową termomodernizację budynków nastąpi poprawa zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym. Dodatkowo wraz z zagospodarowaniem terenów rewitalizowanych poprawią się warunki życia mieszkańców i zmniejszy się ich odpływ z miasta.

6. Wykaz projektów rewitalizacyjnych

Zgodnie Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego należy podjąć kompleksowe działania rewitalizacyjne, które nie tylko będą przeciwdziałać zjawiskom kryzysowym, ale również będą pobudzać rozwój społeczno-gospodarczy i poprawiać jakość życia mieszkańców obszarów zdegradowanych. W celu efektywnego przebiegu rewitalizacji należałoby włączyć w ten proces lokalną społeczność i przedsiębiorców.

6.1. Wykaz podstawowych przedsięwzięć

Tytuł projektu nr 1	Aktywna integracja
Podmioty realizujące	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornetce
Zakres zadań	<p>Realizacja działań w zakresie aktywizacji społecznej, zawodowej, zdrowotnej i kulturalnej osób wykluczonych społecznie, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - terapia psychologiczna, psychospołeczna, - organizacja grup samopomocowych, - wsparcie indywidualne i grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych, - organizowanie staży lub praktyk zawodowych, - organizacja usług wspierających: np. trener pracy, broker edukacyjny, doradca zawodowy, zapewnienie opieki nad osobą zależną, animacja lokalna, organizacja pobytu dziecka w świetlicy, klubie, itp. na czas udziału w zajęciach przez uczestnika, - zapewnienie wyżywienia, sfinansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia, - organizacja zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym np. szkolenia zawodowe, - organizacja metod pracy w środowisku rodzinnym, - organizacja treningów kompetencji i umiejętności społecznych, - zakup niezbędnego wyposażenia (sprzęt i wyposażenie), <p>Wsparcie skierowane z zachowaniem indywidualizacji działań do każdego z uczestników. Działania będą skierowane do osób, rodzin lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkałych na obszarze objętym z rewitalizacją.</p>
Lokalizacja	ul. 1 Maja 6 11-130 Orneta
Wartość projektu (PLN)	750 000,00
Okres realizacji	2016-2020
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców, - włączenie społeczne osób wykluczonych, - wzrost integracji i aktywizacji mieszkańców, - wzrost kapitału społecznego,

	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost przedsiębiorczości, - spadek bezrobocia,
Źródło danych	<ul style="list-style-type: none"> - wnioski o płatność, - sprawozdania z realizacji projektu, - faktury, - analiza statystyczna, - listy obecności, - ankiety uczestników, - raporty trenerów, - raport ewaluacyjny.
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post,
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców;</p> <p>1.7. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców;</p> <p>2.2. Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców;</p> <p>2.3. Podniesienie jakości kształcenia w celu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości;</p>

Tytuł projektu nr 2	Adaptacja pomieszczeń Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornece na potrzeby aktywizacji społecznej, zawodowej i zdrowotnej osób wykluczonych społecznie
Podmioty realizujące	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornece
Zakres zadań	Remont pomieszczenia (malowanie ścian, wymiana podłogi, ogrzewania)
Lokalizacja	ul. 1-Maja 6 11-130 Orneta
Wartość projektu (PLN)	10 000,00
Okres realizacji	2016-2021
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości zagospodarowania przestrzennego, - poprawa estetyki przestrzeni miejskiej, - poprawa wizerunku miasta, - poprawa jakości i dostępności oferty usług społecznych,
Źródło danych	<ul style="list-style-type: none"> - wnioski o płatność, - sprawozdania z realizacji projektu, - faktury,
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.2. Udostępnianie przestrzeni publicznej dla projektów społecznych;</p> <p>1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców;</p> <p>1.7. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców;</p> <p>3.4. Poprawa jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych</p>

Tytuł projektu nr 3	Rozwój zdeinstytucjonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych na obszarze zdegradowanym w zakresie wsparcia rodzin I edycja
----------------------------	--

Podmioty realizujące	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orniecie, we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, organizacją pozarządową, Spółdzielnią Socjalną Arka,
Zakres zadań	<p>Realizacja zintegrowanych usług aktywizacyjno-integracyjnych na rzecz rodzin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, - Wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, zmierzające do świadomego i odpowiedzialnego podejmowania i realizacji funkcji wynikających z rodzicielstwa poprzez; warsztaty Szkoła dla rodziców, Wychowanie bez przemocy, - Wsparcie umiejętności społecznych rodzin m.in. poprzez udział w treningach umiejętności społecznych, psychospołecznych, warsztatach z asertywności, autoprezentacji; psychoedukacji, - Wsparcie prawidłowego funkcjonowania rodzin i podniesienie jakości codziennego życia poprzez; Warsztaty racjonalnego gospodarowania, warsztaty pozytywnego autowizerunku, warsztaty równych szans dla rodziców, - Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych poprzez; Wsparcie asystenta rodziny, - Wzmocnienie więzi rodzinnych przy jednoczesnym kształtowaniu postaw, służących polepszeniu funkcjonowania rodziny poprzez; Wyjazdową Akademię Prawidłowych Relacji w Rodzinie - organizacja i wsparcie grupy samopomocowej dla rodziców z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi; - utworzenie Strefy Aktywności Rodzinnej służącej do aktywizacji środowisk lokalnych obszarów rewitalizowanych min. usługi animatora, wychowawcy podwórkowego, edukacji prozdrowotnej, organizacji pikników rodzinnych, zwiększenie oferty wykorzystania czasu wolnego poprzez zagospodarowanie pustych, zaniedbanych i niewykorzystanych przestrzeni miejskich, przywrócenie tym miejscom dawnych form i funkcji, nadanie im nowych funkcji (m.in. edukacyjnych, kulturalnych, przyrodniczych, rekreacyjnych, sportowych). W ramach projektu planują się również zakup odpowiedniego wyposażenia pozwalającego na prawidłowe funkcjonowanie stref aktywności rodzinnych <p>Wsparcie skierowane z zachowaniem indywidualizacji działań do każdego z uczestników. Działania będą skierowane do osób, rodzin lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkałych na obszarze objętym z rewitalizacją</p>
Lokalizacja	ul. 1 Maja 6, Kopernika, Bażyńskiego 11-130 Orneta
Wartość projektu (PLN)	300 000,00
Okres realizacji	2016-2023
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa sytuacji w rodzinach - rozwój infrastruktury usług społecznych oraz podniesienie

	<p>dostępności i jakości świadczonych usług,</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja społeczna mieszkańców, - podniesienie poziomu aktywności i integracji społecznej
Źródło danych	<ul style="list-style-type: none"> - wnioski o płatność, - sprawozdania z realizacji projektu, - faktury, - analiza statystyczna, - listy obecności, - ankiety uczestników, - raporty trenerów, - raport ewaluacyjny.
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post,
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.8. Wzrost integracji społecznej mieszkańców;</p> <p>1.9. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców;</p> <p>2.4. Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców;</p> <p>2.5. Podniesienie jakości kształcenia w celu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości;</p>

Tytuł projektu nr 4	<p>Rozwój zdeinstytucjonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych na obszarze zdegradowanym w zakresie wsparcia rodzin</p> <p>II edycja</p>
Podmioty realizujące	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orniecie, we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, organizacją pozarządową, Spółdzielnią Socialną Arka,
Zakres zadań	<p>Realizacja zintegrowanych usług aktywizacyjno-integracyjnych na rzecz rodzin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, - Wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, zmierzające do świadomego i odpowiedzialnego podejmowania i realizacji funkcji wynikających z rodzicielstwa poprzez ; warsztaty Szkoła dla rodziców, Wychowanie bez przemocy, - Wsparcie umiejętności społecznych rodzin m.in. poprzez udział w treningach umiejętności społecznych , psychospołecznych, warsztatach z asertywności, autoprezentacji; psychoedukacji - Wsparcie prawidłowego funkcjonowania rodzin i podniesienie jakości codziennego życia poprzez; Warsztaty racjonalnego gospodarowania, warsztaty pozytywnego autowizerunku, warsztaty równych szans dla rodziców - Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych poprzez; Wsparcie asystenta rodziny - Wzmocnienie więzi rodzinnych przy jednoczesnym kształtowaniu postaw, służących polepszeniu funkcjonowania rodziny poprzez; Wyjazdową Akademię Prawidłowych Relacji w Rodzinie - organizacja i wsparcie grupy samopomocowej dla rodziców z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi ;

	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie Strefy Aktywności Rodzinnej służącej do aktywizacji środowisk lokalnych obszarów rewitalizowanych min. usługi animatora, edukacja prozdrowotna, organizacje pikników rodzinnych, zwiększenie oferty wykorzystania czasu wolnego poprzez zagospodarowanie pustych, zaniedbanych i niewykorzystanych przestrzeni miejskich, przywrócenie tym miejscom dawnych form i funkcji, nadanie im nowych funkcji (m.in. edukacyjnych, kulturalnych, przyrodniczych, rekreacyjnych, sportowych). W ramach projektu planuję się również zakup odpowiedniego wyposażenia pozwalającego na prawidłowe funkcjonowanie stref aktywności rodzinnych. <p>Wsparcie skierowane z zachowaniem indywidualizacji działań do każdego z uczestników. Działania będą skierowane do osób, rodzin lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkałych na obszarze objętym z rewitalizacją</p>
Lokalizacja	ul. 1 Maja 6, Popiełuszki, Browarna, Plac Wolności 11-130 Orneta
Wartość projektu (PLN)	300 000,00
Okres realizacji	2016-2023 Projekt realizowany w II edycji
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa sytuacji w rodzinach - rozwój infrastruktury usług społecznych oraz podniesienie dostępności i jakości świadczonych usług, - aktywizacja społeczna mieszkańców, - podniesienie poziomu aktywności i integracji społecznej
Źródło danych	<ul style="list-style-type: none"> - wnioski o płatność, - sprawozdania z realizacji projektu, - faktury, - analiza statystyczna, - listy obecności, - ankiety uczestników, - raporty trenerów, - raport ewaluacyjny.
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post,
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców;</p> <p>1.7. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców;</p> <p>2.2. Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców;</p> <p>2.3. Podniesienie jakości kształcenia w celu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości;</p>

Tytuł projektu nr 5	Zagospodarowanie i uporządkowanie pustych przestrzeni publicznych poprzez budowę placu zabaw w Orniecie
Podmioty realizujące	Gmina Orneta
Zakres zadań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa placu zabaw 2. Zakup elementów wyposażenia placu zabaw 3. Budowa chodnika (dojścia do placu) 4. Monitoring

Lokalizacja	ul. Bażyńskiego 11-130 Orneta
Wartość projektu (PLN)	1 000 000,00
Okres realizacji	2016-2021
Rezultaty	- poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, - poprawa jakości zagospodarowania przestrzennego, - poprawa estetyki przestrzeni miejskiej, - poprawa dostępności infrastruktury rekreacyjno - sportowej, - podniesienie jakości turystycznej - poprawa wizerunku miasta,
Źródło danych	- wnioski o płatność, - sprawozdania z realizacji projektu, - faktury, - analiza statystyczna, - dokumentacja fotograficzna.
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	1.2. Udostępnianie przestrzeni publicznej dla projektów społecznych; 1.5. Zagospodarowanie terenów i skwerów; 1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców; 3.2. Budowa/remont dróg/ chodników znajdujących się w złym stanie technicznych wraz z infrastrukturą okołodrogową; 3.3. Zagospodarowanie terenów na cele sportowo-rekreacyjne i kulturalne; 4.4. Poprawa infrastruktury sieci kanalizacji deszczowej i wodociągowej; 5.3. Poprawa bezpieczeństwa poprzez zainstalowanie systemu monitoringu;

Tytuł projektu nr 6	Zagospodarowanie i uporządkowanie pustych przestrzeni publicznych – dawna fosa, na potrzeby rekreacji i wypoczynku w Orniecie
Podmioty realizujące	Gmina Orneta
Zakres zadań	1. Wykonanie chodników i zwiększeni dostępności komunikacyjnej 2. przebudowa sieci kanalizacji deszczowej i melioracji 3. mała architektura (ławki, kosze i inne) 4. budowa i przebudowa schodów zewnętrznych 5. zieleń niska i wysoka 6. scena widowiskowa 7. murki oporowe- tarasowe 8. regulacja strumienia (oczyszczenie, bagrowanie, odkrzaczenie) 9. niwelacja terenu (usuwanie zakrzaczeń i zadrzewień) 10. budowa placów zabaw, siłowni 11. wykonanie tablic informacyjnych 12. monitoring
Lokalizacja	ul. 1-Maja i ul. Kopernika, ul. Wodna 11-130 Orneta
Wartość projektu	2 500 000,00

(PLN)	
Okres realizacji	2016-2021
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, - poprawa jakości zagospodarowania przestrzennego, - poprawa estetyki przestrzeni miejskiej, - podniesienie jakości turystycznej i inwestycyjnej miasta, - poprawa dostępności infrastruktury rekreacyjno - sportowej, - poprawa wizerunku miasta,
Źródło danych	<ul style="list-style-type: none"> - wniosek o płatność - sprawozdania z realizacji projektu, - faktury, - dokumentacja fotograficzna.
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> 1.2. Udostępnianie przestrzeni publicznej dla projektów społecznych; 1.5. Zagospodarowanie terenów i skwerów; 1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców; 3.2. Budowa/remont dróg/ chodników znajdujących się w złym stanie technicznych wraz z infrastrukturą okołodrogową; 3.3. Zagospodarowanie terenów na cele sportowo-rekreacyjne i kulturalne; 5.3. Poprawa bezpieczeństwa poprzez zainstalowanie systemu monitoringu;

Tytuł projektu nr 7	Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych i pustych przestrzeni publicznych na obszarze Starego Miasta
Podmioty realizujące	Gmina Orneta
Zakres zadań	<ul style="list-style-type: none"> 1. Projekt przewiduje budowę/wykonanie następujących obiektów użytkowych: <ul style="list-style-type: none"> - oświetlenie terenu - mała architektura (ławki, kosze na śmieci, ogrodzenie) - zieleń (oczyszczanie terenu; budowa obiektów użytkowych tj. fontanna, oświetlenie parku, plac zabaw, renowacja schodów, mury oporowe, elewacja ściany; uprawa i niwelacja terenu, wysiew trawnika). 2. Monitoring 3. Przebudowa sieci wodociągowej
Lokalizacja	ul. Popiełuszki, ul. Browarna, ul. Plac Wolności 11-130 Orneta
Wartość projektu (PLN)	250 000,00
Okres realizacji	2016-2021
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, - poprawa jakości zagospodarowania przestrzennego, - poprawa estetyki przestrzeni miejskiej, - podniesienie jakości turystycznej i inwestycyjnej miasta, - poprawa dostępności infrastruktury rekreacyjno - sportowej, - poprawa wizerunku miasta,
Źródło danych	- wniosek o płatność,

	<ul style="list-style-type: none"> - sprawozdania z realizacji projektu, - faktury, - dokumentacja fotograficzna.
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> 1.2. Udostępnianie przestrzeni publicznej dla projektów społecznych; 1.5. Zagospodarowanie terenów i skwerów; 1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców; 3.2. Budowa/remont dróg/ chodników znajdujących się w złym stanie technicznych wraz z infrastrukturą okołodrogową; 3.3. Zagospodarowanie terenów na cele sportowo-rekreacyjne i kulturalne; 5.3. Poprawa bezpieczeństwa poprzez zainstalowanie systemu monitoringu;

Tytuł projektu nr 8	Zagospodarowanie i uporządkowanie pustych przestrzeni publicznych przy jeziorze Mieczowym w Orniecie
Podmioty realizujące	Gmina Orneta
Zakres zadań	<ul style="list-style-type: none"> 1. Budowa chodnika, parkingu 2. Mała architektura (np. ławeczki, kosze na śmieci) 3. Monitoring 4. Barierki zabezpieczające
Lokalizacja	ul. Kopernika 11-130 Orneta
Wartość projektu (PLN)	250 000,00
Okres realizacji	2016-2021
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, - poprawa jakości zagospodarowania przestrzennego, - poprawa estetyki przestrzeni miejskiej, - poprawa dostępności - podniesienie jakości turystycznej - poprawa wizerunku miasta,
Źródło danych	<ul style="list-style-type: none"> - wniosek o płatność, - sprawozdania z realizacji projektu, - faktury, - dokumentacja fotograficzna.
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> 1.2. Udostępnianie przestrzeni publicznej dla projektów społecznych; 1.5. Zagospodarowanie terenów i skwerów; 1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców; 3.2. Budowa/remont dróg/ chodników znajdujących się w złym stanie technicznych wraz z infrastrukturą okołodrogową; 3.3. Zagospodarowanie terenów na cele sportowo-rekreacyjne i kulturalne; 5.3. Poprawa bezpieczeństwa poprzez zainstalowanie systemu monitoringu;

Tytuł projektu nr 9	Rewitalizacja społeczna – budowanie kapitału społecznego Ornety
Podmioty realizujące	Gmina Orneta, Miejski Dom Kultury w Orniecie, spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe
Zakres zadań	<p>Głównym celem projektu jest przeciwdziałanie negatywnym tendencjom społecznym, wykluczeniu społecznemu i patologiom poprzez budowanie kapitału społecznego, a także integrację oraz wzmacnianie więzi społecznych, które są jednym z kluczowych czynników rozwoju lokalnego. W ramach zadania przewiduje się cykl działań zmierzających do przywrócenia osłabionych lub nieistniejących więzi społecznych, przeciwdziałania patologiom oraz wykluczeniu społecznemu, a także budowania kapitału społecznego. Zaproponowane inicjatywy mają wychodzić do mieszkańców obszarów rewitalizowanych, zachęcać ich do wspólnego, aktywnego spędzenia czasu wolnego, budowania więzi oraz relacji zarówno między rodzinami jak i sąsiadami.</p> <p>1. „Pikniki sąsiedzkie” – realizacja cyklicznych pikników/festynów/ ognisk uzupełnianych działaniami sportowymi i kulturalnymi skierowanych do mieszkańców poszczególnych obszarów, które będą otwartą przestrzenią do wspólnego spędzenia czasu, integracji międzypokoleniowej, dyskusji o własnej przestrzeni, pomysłach na wspólne działania.</p> <p>2. „Miasto sztuki” - organizacja plenerów artystycznych w poszczególnych obszarach miasta ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych. W ramach działania powstawały będą prace związane tematycznie z miejscem działania, które w ramach konsultacji z mieszkańcami staną się elementem małej architektury danej przestrzeni.</p>
Lokalizacja	Obszary rewitalizowane
Wartość projektu (PLN)	280 000,00
Okres realizacji	2016-2021
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja mieszkańców, - wzrost poziomu integracji społecznej, - wzmocnienie działań z zakresu edukacji kulturalnej, - poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej, - włączenie społeczne osób wykluczonych, - przywrócenie osłabionych więzi społecznych.
Źródło danych	<ul style="list-style-type: none"> - sprawozdania, - faktury, - listy obecności, - ankiety uczestników, - wywiady z uczestnikami,
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.1. Wspieranie inicjatyw mieszkańców;</p> <p>1.2. Udostępnianie przestrzeni publicznej dla projektów społecznych;</p> <p>3.1. Ochrona walorów kulturowych i historycznych</p>

Tytuł projektu nr 10	Wspólnym głosem – budowanie tożsamości lokalnej
Podmioty realizujące	Gmina Orneta, Miejski Dom Kultury w Orniecie, spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe
Zakres zadań	<p>1. „Historia żywego słowa” - cykliczne spotkania międzypokoleniowe, podczas których zbierane będą opowieści o historiach i dziejach miejsc oraz ludzi, pamiątki, zdjęcia itp. Wszystko to posłuży do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacji lokalnych wystaw edukacyjno-historycznych prezentowanych zarówno w przestrzeni orneckiej Starówki, jak i lokalnym Muzeum czy Galerii; - przygotowania przewodników/informatorów po Orniecie i okolicy; - oznakowania najciekawszych historycznie i turystycznie miejsc; - realizacji filmowej i drukowanej wersji kroniki Ornety. <p>2. „Historia miejsca i przestrzeni” – partycypacyjne tworzenie historycznej mapy Ornety z jej dziejami, zmianami, zasobami kulturowymi, które przekute zostaną w dalszym etapie na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - trasy spacerowo-edukacyjne; - gry terenowe; - oznakowanie najciekawszych historycznie i turystycznie miejsc; - makietę Ornety. <p>3. „Historia zmiany” – realizacja plenerowych projekcji filmów ukazujących dzieje Ornety, historyczną zabudowę miasta, zachodzące zmiany infrastrukturalne i społeczne, aktywność prowadzoną przez lata na terenie miasta, działania sportowe i kulturalne. Filmy pochodzić będą ze zbiorów lokalnych pasjonatów, stowarzyszeń oraz Urzędu Miejskiego i Miejskiego Domu Kultury w Orniecie.</p>
Lokalizacja	teren orneckiej Starówki
Wartość projektu (PLN)	380 000,00
Okres realizacji	2016-2021
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej, - ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego i udostępnienie na cele społeczne, - integracja społeczna mieszkańców, - włączenie społeczne osób wykluczonych, - przywrócenie osłabionych więzi społecznych, - wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej, - wzrost odpowiedzialności we współdecydowaniu o kierunkach działań i organizacji lokalnej przestrzeni.
Źródło danych	<ul style="list-style-type: none"> - sprawozdania z realizacji projektu, - faktury, - listy obecności, - ankiety uczestników, - wywiady z uczestnikami, - wydane materiały.
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, obserwacja uczestnicząca, ewaluacja mid-term i ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	1.1. Wspieranie inicjatyw mieszkańców; 1.8. Udostępnianie przestrzeni publicznej dla projektów

	społecznych; 1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców; 3.1. Ochrona walorów kulturowych i historycznych
--	--

Tytuł projektu nr 11	Zagospodarowanie terenu zielonego za Miejskim Domem Kultury im. Franciszka Chruściela w Orniecie na miejsce integracji i aktywizacji społecznej wyposażonego w małą architekturę
Podmioty realizujące	Gmina Orneta
Zakres zadań	Działania inwestycyjne: - zagospodarowanie terenu zielonego Działania społeczne: - cykliczne działania performatywno-artystyczne np. interaktywne, artystyczne warsztaty plenerowe, happeningi, koncerty, spektakle, które będą otwartą przestrzenią do integracji i aktywizacji kulturalnej mieszkańców miasta.
Lokalizacja	1 Maja 45 11-130 Orneta
Wartość projektu (PLN)	240 000,00
Okres realizacji	2016-2021
Rezultaty	- poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej, - wzmocnienie działań z zakresu edukacji kulturalnej, - integracja społeczna mieszkańców, - włączenie społeczne osób wykluczonych, - przywrócenie osłabionych więzi społecznych,
Źródło danych	- sprawozdania z realizacji projektu, - faktury, - analiza statystyczna, - dokumentacja fotograficzna.
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, ewaluacja działań merytorycznych, roczny raport z monitoringu, ewaluacja mid-term i ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	2.1. Wspieranie inicjatyw mieszkańców; 2.2. Udostępnianie przestrzeni publicznej dla projektów społecznych; 1.5. Zagospodarowanie terenów i skwerów; 1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców; 3.3. Zagospodarowanie terenów na cele sortowo –rekreacyjne i kulturalne;

Tytuł projektu nr 12	Utworzenie mieszkania chronionego
Podmioty realizujące	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orniecie

Zakres zadań	Działania infrastrukturalne: - docieplenie dachu, - odnowienie elewacji budynku, - wymiana stolarki okiennej, - remont toalety z uwzględnieniem przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych, - remont pomieszczeń pokoi, - wymiana instalacji elektrycznej, - remont instalacji grzewczej, - remont instalacji wodno-kanalizacyjnej, - odremontowanie kuchni
Lokalizacja	ul. Olsztyńska 25 11-130 Orneta
Wartość projektu (PLN)	150 000,00
Okres realizacji	2016-2021
Rezultaty	- poprawa jakości zagospodarowania przestrzennego, - poprawa estetyki przestrzeni miejskiej, - poprawa wizerunku miasta, - poprawa jakości i dostępności oferty usług społecznych,
Źródło danych	- wniosek o płatność, - sprawozdania z realizacji projektu, - faktury,
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	1.3. Udostępnianie przestrzeni publicznej dla projektów społecznych; 1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców; 1.7. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców; 3.4. Poprawa jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych

Tytuł projektu nr 13	Szansa na lepsze jutro
Podmioty realizujące	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orniecie
Zakres zadań	- utworzenie i działalność mieszkania chronionego, - warsztaty ogrodniczo-stolarskie, - zajęcia propagujące aktywność fizyczną, - wsparcie psychologiczne, - warsztat konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, - edukacja prozdrowotna, - warsztaty podnoszące umiejętności pielęgnacyjno-opiekuńcze, - warsztaty prowadzące do nabycia umiejętności i kompetencji społecznych
Lokalizacja	ul. Olsztyńska 25 11-130 Orneta
Wartość projektu (PLN)	130 000,00
Okres realizacji	2016-2021
Rezultaty	- aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców, włączenie społeczne osób wykluczonych,

	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost integracji i aktywizacji mieszkańców, - wzrost kapitału społecznego, - wzrost przedsiębiorczości, - spadek bezrobocia,
Źródło danych	<ul style="list-style-type: none"> - wnioski o płatność, - sprawozdania z realizacji projektu, - faktury, - analiza statystyczna, - listy obecności, - ankiety uczestników, - raporty trenerów, - raport ewaluacyjny.
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post,
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.10. Wzrost integracji społecznej mieszkańców;</p> <p>1.11. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców;</p> <p>2.6. Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców;</p> <p>2.7. Podniesienie jakości kształcenia w celu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości;</p>

Tytuł projektu nr 14	Tworzenie miejsc rekreacji na obszarach zdegradowanych dostępnych mieszkańcom w różnym wieku
Podmioty realizujące	Spółdzielnia Mieszkaniowa lokatorsko-Własnościowa „Drwęca”
Zakres zadań	<p>1. Działania infrastrukturalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doposażenie placów zabaw dla dzieci w urządzenia zabawowe wg wymogów unijnych, - budowa otwartych stref rekreacji i sportu z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych, - wykonanie oświetlenia terenu strefy rekreacji, - wykonanie nowego ogrodzenia strefy rekreacji, - wykonania podjazdów dla osób niepełnosprawnych. <p>2. Działania społeczne:</p> <p>Potrzeba utworzenia miejsc rekreacji oraz doposażania w urządzenia zabawowe placów zabaw dla dzieci znacząco doprowadzi do integracji społeczności zamieszkałej w zasobach Spółdzielni. Realizacja tego projektu ma służyć przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, budowaniu prawidłowych relacji międzypokoleniowych, nabywaniu umiejętności funkcjonowania w grupie, jak również poczucia wspólnoty osiedlowej. Pozwala zapewnić bezpieczne warunki uprawiania ćwiczeń sportowych oraz utrzymać zdrowie w dobrej kondycji. Mieszkańcy nabędą przyzwyczajęń do aktywnego spędzenia wolnego czasu.</p>
Lokalizacja	ul. 1 Maja 72/ ul. Maja 74 (działka nr 106/36) ul. Podleśna (działka nr 337) 11-130 Orneta
Wartość projektu (PLN)	280 000,00
Okres realizacji	2017-2021
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - powstanie nowej oferty spędzenia czasu, - integracja społeczna mieszkańców, - włączenie społeczne osób wykluczonych,

	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości i dostępności miejsc rekreacyjnych, - poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni miejskiej,
Źródło danych	<ul style="list-style-type: none"> - sprawozdania z realizacji projektu, - faktury, - dokumentacja fotograficzna.
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> 1.2. Udostępnianie przestrzeni publicznej dla projektów społecznych; 1.5. Zagospodarowanie terenów i skwerów; 1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców; 3.3. Zagospodarowanie terenów na cele sortowo –rekreacyjne i kulturalne;

Tytuł projektu nr 15	Rewitalizacja obiektu przy ul. Braniewskiej 8A i 8B na potrzeby dostosowania obiektu socjalnego „Aktywny Senior”
Podmioty realizujące	Roman Orodziński ul. Kościuszki 25/2 11-130 Orneta
Zakres zadań	<p>1. Działania infrastrukturalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont pałac dachowa, - docieplenie dachu, - odnowienie elewacji, - wymiana stolarki okiennej, - remont klatek, - remont toalet, - remont pomieszczeń pokoi, - wymiana instalacji elektrycznej, - zakup i montaż co najmniej dwóch wind, - remont instalacji grzewczej, - remont instalacji wodno-kanalizacyjnej, - odremontowanie sal szkoleniowych, konferencyjnych i treningowych, - odremontowanie dwóch kuchni i sali jadalnej, - utworzenie sauny, - remont spiżarni, magazynów i pomieszczeń piwnicznych, - podjazd dla osób niepełnosprawnych. <p>2. Działania społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utworzenie i działalność Domu Pomocy Społecznej, - utworzenie i działalność Klubu Seniora - punkt zrzeszający osoby niepełnosprawne - organizacja w DPS/ KS: treningów pomocy społecznych, warsztatów radzenia sobie ze stresem, treningu asertywności
Lokalizacja	ul. Braniewska 8A 11-130 Orneta
Wartość projektu (PLN)	2 332 915,00
Okres realizacji	2017-2020
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości i dostępności oferty usług społecznych, - poprawa jakości i dostępności oferty usług edukacyjnych, - poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni miejskiej, - wzrost integracji i aktywizacji mieszkańców,

	- włączenie społeczne osób wykluczonych,
Źródło danych	- sprawozdania z realizacji projektu, - faktury, - analiza statystyczna,
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	1.4. Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, Domy Pomocy Społecznej, itp.; 1.6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców; 3.4. Poprawa jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych; 5.1. Poprawa stanu technicznego budynków i ich najbliższego otoczenia

6.2. Wykaz uzupełniających przedsięwzięć

L.p.	Podmiot realizujący	Tytuł projektu	Zakres zadań
Ochrona dziedzictwa kulturowego			
1.	Parafia Prawosławna pw. Św. Mikołaja w Orniecie	Rewitalizacja zabytkowej cerkwi Św. Mikołaja w Orniecie wraz z otoczeniem.	Projekt przewiduje prace remontowo-konserwatorskie na zabytku, w tym m.in. dot.: <ul style="list-style-type: none"> - elewacji do wysokości cokołu, - więźby dachowej i pokrycia oraz obróbek blacharskich, - instalacji odgromowej, - stolarki okiennej i drzwiowej, - opaski, utwardzenia wokół obiektu, - schodów zewnętrznych, - ogrodzenia, - konserwacji zabytkowych nagrobków, - zagospodarowania terenu oraz przygotowanie informacji multimedialnej na temat zabytku
Budowanie tożsamości regionalnej i kultura			
2.	Mirosław i Anna Król ul. Gdańska 6 11-130 Orneta	Adaptacja budynku mieszkalnego na cele społeczno-użyteczne	Adaptacja pomieszczenia o powierzchni 50 m ² na cele izby pamięci regionu. Projekt przyczyni się do budowanie tożsamości regionalnej, zwiększenie integracji mieszkańców, zwiększenie aktywności lokalnej mieszkańców. Kapitałny remont budynku z adaptacją pomieszczeń na cele komercyjne lokale użytkowe <ul style="list-style-type: none"> - podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i historycznej budynku - zapewnienie miejsc pracy mieszkańcom - wyposażenie lokali użytkowych w meble oraz sprzęt spełniający cechy użytkowe

			<p>funkcjonalne</p> <ul style="list-style-type: none"> - nadanie nowych funkcji zrewitalizowanemu obszarowi - wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców - wymiana instalacji elektrycznej i oświetlenia wewnątrz i zewnątrz na energooszczędne - wymiana modernizacja instalacji grzewczej - wykonanie robót budowlanych adaptacyjnych do współczesnych potrzeb funkcjonalnych – użytkowych - wymiana stolarki okiennej, drzwiowej na energooszczędne - montaż instalacji teletechnicznych - poprawa izolacji posadowienia budynku - remont połaci dachowej, docieplenie dachu - docieplenie budynku - naprawa elewacji <p>Lokalizacja: ul. Kościuszki 14, Orneta</p>
Rewitalizacja/modernizacja/adaptacja istniejącej zabudowy			
3.	Gmina Orneta	Zagospodarowanie piwnic Ratusza Miejskiego na potrzeby Muzeum Ornety	<p>Projekt przyczyni się do angażowania społeczności orneckiej poprzez organizację przedsięwzięcia np. „Tworzymy historię naszego miasta”. W ramach projektu zakłada się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont, - zakup gablot
4.	Gmina Orneta	Adaptacja budynku na potrzeby działalności lokalnych organizacji pozarządowych	<p>Adaptacja budynku przy ul Dworcowej 2 w Orniecie do pełnienia nowych funkcji na rzecz społeczności lokalnej przyczyni się do wzrostu poziomu integracji społecznej, wzrostu aktywności lokalnej mieszkańców oraz zwiększeniu aktywności organizacji pozarządowych. W ramach projektu przewiduje się remont kapitalny, wymianę instalacji elektrycznej, instalacji wodno-kanalizacyjnej oraz wyposażenie</p>
5.	Powiat Lidzbarski	Adaptacja budynku przy ul. Wojska Polskiego 57 w Orniecie na placówkę opieki społecznej (zdrowotnej)	<p>Kapitałny remont budynku w celu przystosowania pomieszczeń do pełnienia nowej funkcji społecznej (zdrowotnej)</p>
6.	Zgromadzenie Sióstr Św. Katarzyny	Remont, przebudowa i częściowa zmiana sposobu użytkowania Domu Zakonnego Zgromadzenia Sióstr Św. Katarzyny w Orniecie	<p>1.Działania infrastrukturalne: - dostosowanie lokali użytkowych do potrzeb społecznych i mieszkalnych, 2.Działania społeczne: - zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców, - świadczenie usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających, edukacyjnych</p>

7.	Roman Orodziński	Rewitalizacja obiektu przy ul. Przemysłowej 16 A w Orniecie „Pozytywne działania aktywizujące społeczność lokalną poprzez sport i turystykę wodną”	<p>1.Działania infrastrukturalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont poszycia dachowego, - wymiana stolarki okiennej, - położenie instalacji elektrycznej - remont instalacji grzewczej, - położenie instalacji wodno-kanalizacyjnej, - remont toalet, - utworzenie drewnianej nawierzchni tarasowej nad brzegiem jeziora, - utworzenie schodów prowadzących do tarasu nad brzegiem jeziora, - utworzenie podjazdów dla osób niepełnosprawnych. <p>2.Działania społeczne umożliwiające rozwój zainteresowań, więzi społecznych, organizację wspólnych spotkań mieszkańców poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zorganizowanie cyklicznych turniejów sportowych siatkówki plażowej dla społeczności lokalnej, - zorganizowanie cyklicznych turniejów sportowych siatkówki plażowej, kajakarskich i rowerów wodnych dla społeczności lokalne
8.	Arkadiusz Rataj, Zwierzewo, 14-100 Ostróda	Zmiana sposobu użytkowania wraz z remontem kapitalnym dwóch budynków powojkowych na cele prowadzenia działalności gospodarczej, Orneta, ul. Braniewska (dz. nr 3/44; 3/40)	Projekt przyczyni się do poprawy lokalnej przedsiębiorczości oraz zmniejszenie bezrobocia wśród mieszkańców poprzez adaptację budynków powojkowych i realizację kapitalnego remontu tych budynków.
9.	GIANNA FASHION Sp. z o.o., Ul. Dąbrowskiego 16, 14-300 Morąg	Zmiana sposobu użytkowania wraz z remontem kapitalnym budynku powojkowego na cele prowadzenia działalności gospodarczej, Orneta, ul. Braniewska (dz. nr 3/42)	Projekt przyczyni się do poprawy lokalnej przedsiębiorczości oraz zmniejszenie bezrobocia wśród mieszkańców poprzez adaptację budynku powojkowego i realizację kapitalnego remontu budynku.
10.	Dariusz i Joanna małż. Gogolin, ul. Wczasowa 33,85-155 Bydgoszcz	Zmiana sposobu użytkowania wraz z remontem kapitalnym budynku powojkowego na cele mieszkalne i działalności usługowej- Orneta, ul. Braniewska (dz. nr 3/39)	Projekt przyczyni się do poprawy lokalnej przedsiębiorczości oraz zmniejszenie bezrobocia wśród mieszkańców poprzez adaptację budynku powojkowego i realizację kapitalnego remontu budynku.
Bezpieczeństwo			

11.	Powiat Lidzbarski	Budowa ogrodzenia w części posesji przy Zespole Szkół Zawodowych CKU w Orniecie ul. 1-go Maja 20	Projekt przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa uczniów w szkole jak również zabezpieczy przed wejściem na teren szkoły niepożądanych osób. W zakres zadania wchodzi: - ogrodzenie od strony Sportowej - ogrodzenie od strony ul. Wodnej oraz elewacji południowej
Poprawa estetyki przestrzeni publicznej			
12.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa „Drwęca”	Rewitalizacja przestrzeni w zakresie odnowienia oświetlenia, nawierzchni chodników i ciągów pieszo-jezdnych, wykonania miejsc postojowych, obiektów małej architektury	<p>1. Działania infrastrukturalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowa/wymiana istniejącego oświetlenia terenu/ wykorzystując energooszczędne technologie, - remont obecnie istniejących chodników i ciągów pieszo-jezdnych poprzez wymianę nawierzchni betonowych, popękanych/ zniszczonych z licznymi ubytkami na nawierzchnie z kostki polbruk. - położenie nowej nawierzchni asfaltowej na istniejących ciągach pieszo-jezdnych i miejscach postojowych, - wykonania miejsc postojowych, - oznakowanie ciągów pieszo-jezdnych i miejsc postojowych, - montaż progów zwalniających przy placach zabaw, - wykonania murków oporowych, ustawienie koszy i ławek, zagospodarowanie terenów zielonych. <p>2. Działanie społeczne:</p> <p>Obszar zdegradowany - naprawy wymagają chodniki i ciągi pieszo-jezdne, które nie spełniają obecnych potrzeb bezpieczeństwa i wymogów mieszkańców. Wymiana nawierzchni chodników i ciągów pieszo-jezdnych zapobiegnie dalszej degradacji, jak też poprawi jakość życia w szczególności osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem.</p> <p>Obecnie brak jest struktury sportowo-rekreacyjnej stanowiący dużą barierę w integracji społeczności osiedlowej. Zachodzi potrzeba wykonania nowych miejsc postojowych z uwzględnieniem zagwarantowania miejsc dla osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności.</p> <p>Lokalizacja: ul. Przemysłowa 3 ul. Podleśna 14, 16, 18 ul. Przemysłowa 5 ul. Przemysłowa 7 ul. Przemysłowa 11, ul. Przemysłowa 13 ul. Wodna 7, ul. Kopernika 9, ul. Sportowa 1-3 ul. 1 Maja 72, 74 (działka nr 106/36)</p>

			ul. 1 Maja 60, 1 Maja 64 11-130 Orneta
13.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa „Drwęca”	Zagospodarowanie terenów przeznaczonych na składowanie odpadów komunalnych	Projekt przyczyni się do zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego, natomiast segregacja śmieci przyczyni się poprzez wpływ na środowisko. W ramach projektu zakłada się: - wykonanie podbudowy betonowej z uwzględnieniem podjazdów dla osób niepełnosprawnych - remont istniejących podjazdów do obudów śmietnikowych, - montaż słupów oświetleniowych terenu i oświetlenia wewnętrznego w obudowach, - zakup i montaż osłon śmietnikowych, - zagospodarowanie przyległego terenu zielenią. Lokalizacja: ul. Przemysłowa nr 3,5 oraz ul.1 Maja nr 48,60,64 ul. Przemysłowa 11,13,15 ul. 1 Maja nr 72,74 oraz ul. Przemysłowa nr 7 ul. Podleśna nr 14, 16,18 ul. Sportowa nr 1- 3, ul. Wodna nr 7, Kopernika nr 9 działka nr106/38 11-130 Orneta
14.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa „Drwęca	Zagospodarowanie zespołu garażowego	Projekt przyczyni się do poprawy zagospodarowania przestrzennego poprzez: 1. wykonanie odwodnienia terenu 2. modernizacja instalacji elektrycznej 3. wykonanie nowej nawierzchni drogi i dojazdów do garaży znajdujących się w złym stanie technicznym Lokalizacja: ul. Przemysłowa , działka nr: 106/40, 106/41, 106/38 11-130 Orneta
15.	Goodwill Budownictwo-Nieruchomości	Rewitalizacja przestrzenno-funkcjonalna osiedla mieszkaniowego „Warmia” w Orniecie	Projekt przyczyni się do poprawy zagospodarowania przestrzennego poprzez: 1. Zagospodarowanie przestrzeni: tereny zielone, ciągi komunikacyjne, mała architektura z miejscami gromadzenia odpadami 2. Miejsca postojowe/parkingowe 3. Oświetlenie osiedlowe 4. Remont dróg osiedlowych Lokalizacja przy ul. Przemysłowej w Orniecie
16.	F.H.U. EDEN Piotr Butkiewicz	Zagospodarowanie kompleksu hotelowo-gastronomiczno-sportowo-rekreacyjnego	Projekt przyczyni się do poprawy zagospodarowania przestrzennego, która przyczyni się również do wzrostu atrakcyjności turystycznej, rozwoju przedsiębiorczości lokalnej. Działania infrastrukturalne: - termomodernizacja,

			<ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie terenów zielonych- infrastruktura parkowa (ławki, oświetlenie), - wyposażenie sali konferencyjnej
Efektywność energetyczna / remont			
17.	Gmina Orneta	Renowacja lub wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w budynku Ratusza Miejskiego wraz z kamieniczkami (dz. nr 6, obr. 3 m. Orneta)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykucie z muru i wstawienie nowych drzwi zewn. – drzwi zewnętrzne dębowe dwuskrzydłowe o pow. ponad 1,5 m² z okuciami, klamką, malowane farbami – szt 3 (28,03 m²) 2. Renowacja wg programu prac konserwatorskich i wymiana szyb w drzwiach D4 na szyby fazowane częściowo matowione szkłem kryształowym o łącznej powierzchni 1,6 m² 3. Renowacja 2 okien na parterze elewacji wschodniej O2 wg programu prac konserwatorskich
18.	Gmina Orneta	Remont elewacji kamieniczek A, B, C, D zabytkowego Ratusza Miejskiego w Ornece (dz. nr 6, obręb 3 m. Orneta)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oczyszczenie powierzchni tynków. 2. Usunięcie farb z powierzchni elewacji zniszczonych i spękanych warstw malarskich 3. Usunięcie wtórnych uzupełnień tynków elewacji metodami mechanicznymi. 4. Usunięcie zniszczonych tynków rozwarstwionych, zdegradowanych i osypujących się 5. Naprawa pęknięć zaprawą mineralną. 6. Uzupełnienie ubytków tynków i profili zaprawami współgrającymi właściwościami z istniejącymi na obiekcie 7. Dezynfekcja środkami glono-, grzybo-, i bakteriobójczymi 8. Uporządkowanie instalacji elektrycznej i nadanie estetycznej formy instalacji elektrycznej i oświetleniu wejść do kamieniczek. 9. Wymiana wszystkich opierzeń gzymsów nad oknami z blachy cynowo- tytanowej o gr. .0,5mm 10. Malowanie elewacji kamieniczek za pomocą malarskich farb krzemianowych elewacyjnych.
19.	Gmina Orneta	Remont dachu głównego Ratusza Miejskiego w Ornece wraz z małą wieżyczką, ocieplenie stropu nad ostatnią kondygnacją, remont obróbek blacharskich, kominów i instalacji odgromowej oraz remont dachów drewnianych wraz z ociepleniem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Więźba dachu ratusza 2. Wieża sygnaturki 3. Kominy 4. Pokrycie dachu ratusza budynku głównego 5. Docieplenie stropu nad ostatnią kondygnacją budynku ratusza 6. Remont pokrycia dachów kamieniczek B i D 7. Docieplenie stropodachu kamieniczek A i C (w części -dachy płaskie) 8. Kominy na kamieniczkach 9. Remont instalacji odgromowej

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

		stropodachów kamieniczek A,B,C, D.	
20.	Gmina Orneta	„Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Orneta”	1. docieplenie ścian zewnętrznych 2. wymiana okien i drzwi zewnętrznych 3. wymiana instalacji c.o. 4. docieplenie stropu i dachu Lokalizacja: Ratusz Plac Wolności 26, Szkoła Podstawowa nr 1 ul. Zamkowa 26, M-GOPS ul. 1 Maja 6, Przychodnia przy ul. Wodnej 1, MDK ul. 1 Maja 45, Przedszkole nr 1 ul. Kopernika 1.
21.	Gmina Orneta	Rewitalizacja zabytkowych kamienic na ulicach Sienkiewicza i Żelaznej	Przeprowadzenie remontu: - dach - klatka schodowa i oświetlenia - sieć elektryczna - stolarka okienna i drzwiowa - piwnica
22.	Gmina Orneta	Rewitalizacja zabytkowych kamienic na ulicy Sienkiewicza	Przeprowadzenie remontu: - dach - klatka schodowa i oświetlenia - sieć elektryczna - stolarka okienna i drzwiowa - piwnica
23.	Gmina Orneta	Rewitalizacja zabytkowych kamienic na ulicach Kościuszki i Plac Wolności	Przeprowadzenie remontu: - dach - klatka schodowa i oświetlenia - sieć elektryczna - stolarka okienna i drzwiowa - piwnica
24.	Gmina Orneta	Rewitalizacja zabytkowych kamienic na ulicach Mostowa, Zaulek Ciasny i Zamkowa	Przeprowadzenie remontu: - dach - klatka schodowa i oświetlenia - sieć elektryczna - stolarka okienna i drzwiowa - piwnica
25.	Gmina Orneta	Rewitalizacja zabytkowych kamienic na ulicy Plac Wolności	Przeprowadzenie remontu: - dach - klatka schodowa i oświetlenia - sieć elektryczna - stolarka okienna i drzwiowa - piwnica
26.	Powiat Lidzbarski	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku filii Starostwa Powiatowego w Orniecie przy ul. Dworcowa 4	Celem głównym projektu jest ograniczanie strat ciepła i ekonomiczne wykorzystanie energii cieplnej i elektrycznej poprzez modernizację energetyczną. realizacja przedmiotowego projektu spowoduje ograniczenie zapotrzebowania na ciepło w budynku użyteczności publicznej poprzez docieplenie ścian zewnętrznych, ścian piwnic, strochodachu, wymianę instalacji C.O.
27.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Zaulek Ciasny 17	Renowacja zabytkowych kamienic	- Remont dachu - Renowacja elewacji budynku z odtworzeniem detali architektonicznych - Wymiana instalacji elektrycznej, wodno – kanalizacyjnej.

			<ul style="list-style-type: none"> - Zmiana sposobu ogrzewania z indywidualnego na zewnętrzne źródło ciepła. - Wykonanie instalacji c.o. i węzła cieplnego. - Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej - Remont klatki schodowej - Remont schodów drewnianych na klatce schodowej
28.	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Placu Wolności 5 w Orneta	Renowacja zabytkowej kamienicy	<ul style="list-style-type: none"> - kompleksowy remont dachu w części krytej dachówką i papą bitumiczną z wymianą poszycia pokrycia papą termozgrzewalną oraz dachówką ceramiczną na nową - docieplenie stropu nad poddaszem - remont elewacji budynku (wymiana / naprawa tynków wraz z odtworzeniem elementów architektonicznych i malowaniem tynków, - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej i na nową drewnianą w częściach wspólnych budynku, - remont klatek schodowych, - modernizacja instalacji oświetleniowej na nową energooszczędną, - wykonanie izolacji przeciwwilgociowej i cieplnej ścian piwnic, - docieplenie stropu piwnic, - wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej w częściach wspólnych budynku, - opracowanie audytu energetycznego oraz dokumentacji budowlanej
29.	Wspólnoty Mieszkaniowe Nieruchomości przy ul. Kościelnej 4 i 6 w Ornece	Renowacja zabytkowych kamienic	<ul style="list-style-type: none"> - remonty dachów - docieplenie stropów poddaszy wełną mineralną, - remont elewacji budynków w zakresie remontu tynków, odtworzeniem elementów architektonicznych, malowaniem tynków, - wymiana stolarki okiennej o drzwiowej na nową drewnianą w częściach wspólnych budynku, - remont klatek schodowych - modernizacja instalacji oświetleniowej na energooszczędną, - wykonanie opasek wokół budynków .
30.	Wspólnoty Mieszkaniowe Nieruchomości przy ul. Zamkowej 2,4,6,14,20,24 w Ornece	Renowacja zabytkowych kamienic	<ul style="list-style-type: none"> - remonty dachów - docieplenie stropów poddaszy wełną mineralną - remont elewacji w zakresie naprawy i wymiany tynków odtworzenie elementów architektonicznych - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej na nową drewnianą - remonty klatek schodowych - modernizacja oświetlenia na energooszczędne - docieplenie stropów piwnic - wykonanie izolacji przeciwwilgociowej i cieplnej ścian piwnic ,

31.	Wspólnoty Mieszkaniowe Nieruchomości przy ul. Zamkowej 30,3,34,36 w Ornece	Renowacja zabytkowych kamienic	<p>Kompleksowe remonty budynków: remonty dachów, - docieplenia stropu poddasza, - remont elewacji budynków w zakresie wymiany tynków na nowe, - malowanie elewacji, - remont klatek schodowych, - modernizacja oświetlenia na energooszczędną, - wymiana instalacji wodno – kanalizacyjne , - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej na nową drewnianą, - wykonanie opasek wokół budynków,</p>
32.	Wspólnoty Mieszkaniowe Nieruchomości przy ul. Sienkiewicza 2,4,12,14,16 w Ornece	Renowacja zabytkowych kamienic	<p>Kompleksowe remonty budynków w zakresie: - remontu dachów z wymianą pokrycia dachowego z dachówki ceramicznej , - docieplenie stropów poddasza, - remont elewacji w zakresie wymiany tynków malowania elewacji, - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej na nową drewnianą, - remont klatek schodowych, - wymiana instalacji wodno – kanalizacyjnej - docieplenia stropów piwnic</p>
33.	Wspólnoty Mieszkaniowe Nieruchomości przy ul. Sienkiewicza 3,5,7 w Ornece	Renowacja zabytkowych kamienic	<p>Kompleksowe remonty kamienic w zakresie: - remonty dachów z wymianą pokrycia z dachówki ceramicznej, wymianą obróbek blacharskich, wyłazów dachowych , remontem kominów, - docieplenie stropów poddaszy - remont elewacji budynków w zakresie wymiany tynków wraz z odtworzeniem elementów architektonicznych i malowaniem tynków, - kompleksowy remont klatek schodowych - modernizacja oświetlenia na energooszczędne - wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej</p>
34.	Wspólnoty Mieszkaniowe Nieruchomości przy ul. Kościuszki 16,19, 29 w Ornece	Renowacja zabytkowych kamienic	<p>Kompleksowe remonty budynków polegające na: - remoncie dachów z wymianą poszycia dachowego wymianą pokrycia z dachówki ceramicznej ,wymianą obróbek blacharskich, oraz remontem kominów, - remont elewacji budynków w zakresie; - wymiany tynków i malowaniem elewacji, - remont klatek schodowych, - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, - wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej, - modernizacja oświetlenia na energooszczędne</p>

35.	Wspólnoty Mieszkaniowe Nieruchomości przy ul. Żelaznej 3,9,11 w Ornece	Renowacja zabytkowych kamienic	<p>Remont budynków w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kompleksowy remont dachów - remont elewacji z wymianą i malowaniem tynków - remont klatek schodowych - modernizacja oświetlenia na energooszczędne, - wymiana instalacji wodno – kanalizacyjnej, <p>Zmiana sposobu ogrzewania lokali w budynku poprzez podłączenie lokali do zewnętrznego źródła ciepła</p> <ul style="list-style-type: none"> -wykonanie węzła cieplnego -wykonanie instalacji centralnego ogrzewania .
36.	Wspólnoty Mieszkaniowe Nieruchomości przy ul. Żelazna 1 w Ornece	Renowacja zabytkowych kamienic	<p>Zmiana sposobu ogrzewania lokali w budynku poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonanie przyłącza energetycznego do budynku, - wykonanie węzła cieplnego, - wykonanie instalacji centralnego ogrzewania z indywidualnym opomiarowaniem lokali mieszkalnych w budynku
37.	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. 1 Maja 7 w Ornece	Remont budynku wraz z termomodernizacją	<p>Remont budynku w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remontu dachu poprzez wymianę pokrycia dachowego, wymianę obróbek blacharskich, remontu kominów, - remont elewacji z częściową naprawą tynków i wykonaniem docieplenia ścian docieplenia stropu poddasza, - wykonania izolacji ścian piwnic
38.	Wspólnoty Mieszkaniowe Nieruchomości przy ul. 1 Maja 12,14,16,18 w Ornece	Remont budynków wraz z termomodernizacją	<p>Kompleksowe remonty budynków:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remonty dachów z wymianą pokrycia z dachówek ceramicznych, z wykonaniem obróbek blacharskich, remontem kominów, - remont elewacji z dociepleniem ścian - remont klatek schodowych z naprawą tynków, wymianą instalacji elektrycznej - modernizacja oświetlenia na energooszczędne, - wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej, - docieplenie stropów piwnic - izolacja przeciwwilgociowa i cieplna ścian piwnic,
39.	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Przemysłowej 8 w Ornece	Termomodernizacja budynku. Zagospodarowanie terenu przy budynku	<p>Kompleksowa termomodernizacja budynku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - docieplenie ścian podłużnych, - docieplenia stropodachu, - wymiana stolarki okiennej w częściach wspólnych, - modernizacja instalacji centralnego ogrzewania z opomiarowaniem lokali mieszkalnych, - modernizacja instalacji ciepłej wody użytkowej, - wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej,

			<ul style="list-style-type: none"> - remont klatki schodowej z wymianą instalacji elektrycznej, - modernizacja oświetlenia na energooszczędne, - docieplenie stropu nad piwnicami. <p>Rewitalizacja przestrzeni w zakresie odnowienia oświetlenia terenu przy budynku , wykonania miejsc postojowych oraz obiektów małej architektury.</p> <p>-Działania infrastrukturalne: przebudowa istniejącego oświetlenia na energooszczędne, utwardzenie nawierzchni placu pod miejsca postojowe, remont istniejących chodników poprzez wymianę nawierzchni betonowych, wykonanie wiaty śmietnikowej, zagospodarowanie terenów zielonych.</p>
40.	Wspólnoty Mieszkaniowe Nieruchomości przy ul. 1 Maja 40,42 w Ornece	Remont budynków wraz z termomodernizacją	<ul style="list-style-type: none"> - Remont dachu - Termomodernizacja budynku - Renowacja elewacji z detalami architektonicznymi - Remont klatek schodowych - Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych. - Wymiana instalacji wewnętrznych - Zmiana sposobu ogrzewania lokali poprzez podłączenie budynków do zewnętrznej sieci ciepłej.
41.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa „Drwęca”	Rewitalizacja z termomodernizacją budynków użytkowych przy ul. Przemysłowej 15 i ul. 1 Maja 50 w Ornece	<ul style="list-style-type: none"> - Kompleksowa termomodernizacja budynków zakresie wynikającym z audytu energetycznego. - Montaż systemów inteligentnego zarządzania energią ciepłą - poprzez modernizację instalacji grzewczej/montaż urządzeń energooszczędnych - Wymiana wewnętrznych instalacji grzewczych wynikająca z audytu energetycznego. - Modernizacja węzła ciepłego. - Wymiana oświetlenia na energooszczędne - Zagospodarowanie otoczenia (infrastruktura techniczna i zieleni)
42.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa „Drwęca”	Poprawa warunków mieszkaniowych życia mieszkańców obszaru zdegradowanego	<ul style="list-style-type: none"> - kompleksowa termomodernizacja budynków w zakresie wynikającym z audytu energetycznego - kompleksowa modernizacja wewnętrznych instalacji wodnych i kanalizacyjnych - kompleksowa modernizacja wewnętrznych instalacji grzewczych - wynikającym z audytu energetycznego - montaż systemów inteligentnego zarządzania energią ciepłą poprzez modernizację instalacji grzewczej/montaż urządzeń energooszczędnych

			<ul style="list-style-type: none"> - płukanie chemiczne instalacji grzewczej - wymiana źródła ogrzewania budynku z ogrzewania piecowego na sieciowe wraz z opomiarowaniem energii poszczególnych lokali oraz z wykonaniem 2-funkcyjnego węzła cieplnego i wykonanie nowej, wewnętrznej instalacji „co” „cw” - ulica Sportowa 1-3 - wykonanie węzła cieplnego 2-funkcyjnego na „C.O.” i „C.W.” - w budynkach ul. Podleśna 16 oraz ul. Podleśna 18, - kompleksowa modernizacja instalacji elektrycznych - montaż nowoczesnych instalacji teletechnicznych - wykonanie kapitalnego remontu części wspólnych. <p>Projekt będzie dotyczył budynków przy ulicy: ul. Przemysłowa nr: 3, 5, 7, 11, 13, 15 ul.1 Maja nr: 48, 60, 64, 72, 74 ul. Podleśna nr: 14, 16, 18 ul. Sportowa nr 1- 3, ul. Wodna nr 7, ul. Kopernika nr 9, 11-130 Orneta</p>
43.	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Przemysłowej 6 w Ornece	Remont z termomodernizacją budynku mieszkalnego przy ul. Przemysłowej 6 w Ornece	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompleksowa termomodernizacja budynku, 2. Wymiana wewnętrznych instalacji, 3. Remont części wspólnych budynku, 4. Zagospodarowanie otoczenia, 5. Montaż nowoczesnych instalacji teletechnicznych 6. Instalacje energooszczędne.
44.	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Przemysłowej 10 w Ornece	Remont z termomodernizacją budynku mieszkalnego przy ul. Przemysłowej 10 w Ornece	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompleksowa termomodernizacja budynku, 2. Wymiana wewnętrznych instalacji, 3. Remont części wspólnych budynku, 4. Zagospodarowanie otoczenia, 5. Montaż nowoczesnych instalacji teletechnicznych, 6. Instalacje energooszczędne.
45.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko Własnościowa WARMIA, Przemysłowa 16 11-130 Orneta	Remont budynku Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko Własnościowej WARMIA, ze szczególnym uwzględnieniem termomodernizacji	<p>Głęboka, kompleksowa modernizacja energetyczna 40 rodzinnego budynku mieszkalnego, wraz z możliwością uzupełnienia źródeł ciepła, w tym z możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii poprzez technologię wykorzystującą „fotowoltaikę”.</p> <p>W ramach kompleksowej modernizacji energetycznej działanie skierowane będzie na m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) ocieplenie obiektu, wymianę okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne; b) przebudowę systemów grzewczych

			<p>(uzupełnienie źródła ciepła wykorzystywanego do podgrzania wody o grzałki prądu stałego zasilanych ogniwami fotowoltaicznymi , modernizacją instalacji CO, CW, podłączonego do sieci ciepłowniczej).</p> <p>c) wykorzystanie technologii OZE w budynkach, przy założeniu iż do sieci dystrybucyjnej oddawana będzie wyłącznie niewykorzystana na oświetlenie i podgrzanie wody, część energii elektrycznej,</p> <p>d) instalację inteligentnych systemów zarządzania energią Technologie Informacyjno Komunikacyjne oparte alternatywnie na światłowodach.</p> <p>e) audyty energetyczne realizowane jako element projektu.</p>
46.	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Podleśna 8 w Ornece	Remont z termomodernizacją budynku mieszkalnego przy ul. Podleśnej 8 w Ornece	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompleksowa termomodernizacja budynku, 2. Wymiana wewnętrznych instalacji, 3. Remont części wspólnych budynku, 4. Zagospodarowanie otoczenia, 5. Montaż nowoczesnych instalacji teletechnicznych, 6. Instalacje energooszczędne.
47	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. 1 Maja 35 w Ornece	Remont z termomodernizacją budynku mieszkalnego przy ul. 1 Maja 35 w Ornece	<ol style="list-style-type: none"> 1. Termomodernizacja budynku, 2. Wymiana wewnętrznych instalacji, 3. Podłączenie budynku do zewnętrznej sieci energii cieplnej, 4. Remont części wspólnych budynku, 5. Montaż nowoczesnych instalacji teletechnicznych, 6. Instalacje energooszczędne.
48.	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. 1 Maja 43 w Ornece	Remont z termomodernizacją budynku mieszkalnego przy ul. 1 Maja 43 w Ornece	<ol style="list-style-type: none"> 1. Termomodernizacja budynku, 2. Renowacja elewacji z detalem architektonicznym, 3. Wymiana wewnętrznych instalacji, 4. Podłączenie budynku do zewnętrznej sieci energii cieplnej, 5. Remont części wspólnych budynku, 6. Montaż nowoczesnych instalacji teletechnicznych, 7. Instalacje energooszczędne.
49.	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Olsztyńska 15 w Ornece	Remont z termomodernizacją budynku mieszkalnego przy ul. Olsztyńskiej 15 w Ornece	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompleksowa termomodernizacja budynku, 2. Wymiana wewnętrznych instalacji, 3. Remont części wspólnych budynku, 4. Zagospodarowanie otoczenia, 5. Montaż nowoczesnych instalacji teletechnicznych 6. Instalacje energooszczędne.
50	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Olsztyńska 25 w	Remont budynku	<ul style="list-style-type: none"> - Remont dachu w zakresie - Remont elewacji z wykonaniem ocieplenia ścian - Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w

	Ornecie		<p>częściach wspólnych</p> <ul style="list-style-type: none"> - Remont klatki schodowej - Wymiana instalacji - Wzmocnienie fundamentów i ścian konstrukcyjnych - Wykonanie izolacji pionowej ścian piwnic
Infrastruktura techniczna			
51.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „PWiK” Sp. z o.o.	Wymiana sieci wodociągowej wraz z przyłączami oraz rewitalizacja sieci kanalizacyjnej- metoda bezwykopowa	Wymiana sieci i urządzeń wodociagowych oraz przyłączy do budynków. Naprawa studzienek rewizyjnych z wymianą pokryw, włazów, pierścieni odciążających i zwężek. Naprawa sieci kanalizacyjnej metodą rękawa lub crackshingu.
52.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „PWiK” Sp. z o.o.	Modernizacja Oczyszczalni ścieków w Ornecie	Remont budynków, dróg, placów, wymiana linii technologicznych, budowa kompostowni, garażu na trzy stanowiska, instalacji wod-kan, elektroenergetycznej
53.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „PWiK” Sp. z o.o.	Rozbudowa i przebudowa SUW Ornecie wraz budowlami, budynkami i urządzeniami towarzyszącymi	Wymiana technologii oczyszczania wody, remont budynków, budowa zbiornika wody czystej, zbiornika popłuczyn, wymiana obudów studni głębinowych, wymiana rurociągów i kabli zasilających, nowy agregat prądotwórczy
54.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „PWiK” Sp. z o.o.	Modernizacja hydrofornii w Karkajmach	Wymiana technologii uzdatniania, budowa zbiornika popłuczyn, remont budynku, rewitalizacja terenu strefy ochrony bezpośredniej
55.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „PWiK” Sp. z o.o.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z SUW Orneta do Ornety	Budowa sieci i urządzeń kanalizacyjnych
56.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „PWiK” Sp. z o.o.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Karkajmy-Orneta	Budowa sieci i urządzeń kanalizacyjnych
57.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „PWiK” Sp. z o.o.	Budowa SUW w Ornecie o wydajności 30 m ³ /h	Budowa hali filtrów, technologii uzdatniania, odwiert studni głębinowej, wymiana obudowy istniejącej studni głębinowej

7. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Ornety Nr RO.0050.145.2015 z dnia 13 października 2015 roku Gmina Orneta przystąpiła do prac związanych z opracowaniem *Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Orneta*.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Partycypacja społeczna jest niezbędnym elementem procesu wdrażania programu rewitalizacji i obejmuje ona przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy.

Interesariuszami rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- pozostali mieszkańcy gminy;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- inne podmioty, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Tak jak wyżej napisano, celem skutecznej rewitalizacji jest aktywny udział społeczeństwa, dlatego też zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Nr RO.0050.145.2015 powołano Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji. W skład zespołu wchodzi osoby reprezentujące różne środowiska publiczne:

1. Danuta Osińska - Koordynator Zespołu - Referat Rolnictwa, Zagospodarowania Przestrzennego i Gospodarki Nieruchomościami,
2. Andrzej Gierlof – Zastępca Burmistrza Ornety,

3. Joanna Leszczyńska – Referat Ochrony Środowiska, Gospodarki Komunalnej i Drogownictwa,
4. Robert Skowyrski – Referat Inwestycyjny i Funduszy Pomocowych,
5. Henryka Wołodźko- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornece,
6. Anna Łebek- Obrycka – Miejski Dom Kultury w Ornece,
7. Izabela Troczek-Ciecka – TBS Administrator w Ornece,
8. Jan Orłowski – Referat Inwestycyjny i Funduszy Pomocowych,
9. Piotr Ogiela - Referat Ochrony Środowiska, Gospodarki Komunalnej i Drogownictwa,
10. Irena Lipska - Referat Ochrony Środowiska, Gospodarki Komunalnej i Drogownictwa,
11. Łukasz Okapiński – Samodzielne stanowisko ds. Kultury i Oświaty,
12. Katarzyna Brażkiewicz - Kluk - samodzielne stanowisko ds. Kultury i Oświaty,
13. Jan Kołkowski - Stowarzyszenie Orneckie AGRORELAKS.

W pracach Zespołu zadaniowego mogą uczestniczyć osoby spoza jego grona, zaproszone przez Koordynatora lub członków Zespołu, w porozumieniu z Koordynatorem, w charakterze doradców lub ekspertów.

Po uchwaleniu programu zostanie powołany Komitet Rewitalizacji, który będzie sprawował funkcję podstawowego forum dialogu i współpracy, wspierający proces rewitalizacji na wszystkich etapach i. który odpowiedzialny jest m.in. za aktualizowanie katalogu projektów raz na kwartał i monitorowanie przebiegu procesy rewitalizowanego.

Podczas opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021, podjęte zostały działania służące w celu poznania opinii mieszkańców reprezentujących wszystkie sektory gospodarki: sektor społeczny, gospodarczy oraz publiczny na temat jakości życia w Ornece i różnych jej aspektów funkcjonowania. Konsultacje społeczne zostały rozpoczęte 6 października 2015 r. Konsultacje miały dwie formy: pośrednią (ankiety) i bezpośrednią (warsztaty i spotkania).

Ankieta była dostępna na stronie www.orneta-umig.bip-wm.pl, www.orneta.pl oraz www.ebadania.pl do 29 listopada 2015 r. W okresie przeprowadzania konsultacji społecznych LPR, ankietę pisemną i w trybie on-line wypełniło 197 interesariuszy. Szczegółowe informacje z przeprowadzonej ankiety zawiera *Raport z konsultacji społecznych Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021*, który jest załącznikiem do poniższego dokumentu.

Dodatkowo zorganizowano 3 spotkania z przedstawicielami Gminy, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami. Podczas pierwszych warsztatów w dniu 13 października 2015r. uczestnicy wyszczególnili problemy społeczno-gospodarcze występujące na terenie Ornety oraz wyznaczyli potencjalne obszary, na których występują powyższe negatywne

zjawiska. W dniu 3 grudnia 2015 r. odbyło się drugie spotkanie, podczas którego zostały omówione zasady tworzenia projektów rewitalizacyjnych. Natomiast trzecie spotkanie w dniu 26 stycznia 2016 r. dotyczyło konsultacji wyznaczonego obszaru rewitalizacji, jak również zasygnalizowano ważność projektów społecznych w połączeniu z projektami infrastrukturalnymi. Natomiast 6 kwietnia 2016 r. omówiono każdy zgłoszony projekt pod względem merytorycznym.

Dodatkowo z ramienia Urzędu Miejskiego w Ornece organizowano wewnętrzne spotkania robocze, wypracowując wspólnie koncepcje projektów rewitalizacyjnych.

Podczas opracowywania dokumentu współpracowano z Urzędem Miasta, Starostwem Powiatowym, Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, Komisariatem Policji w Ornece, Biblioteką Publiczną Gminy i Miasta Orneta, Miejskim Domem Kultury oraz Ośrodkiem Sportu i Rekreacji. Dzięki ich udziałowi pozyskano rzetelne i prawdziwe dane dotyczące sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i technicznej Ornety i wyznaczono obszary rewitalizowane. Dodatkowo prowadzono indywidualne rozmowy z mieszkańcami miasta dotyczące problemów społecznych i komfortu życia mieszkańców w Ornece.

Konsultacjom społecznym poddany zostanie również *Projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Orneta na lata 2016-2021*, a ewentualne zgłoszone uwagi będą rozpatrywane i wyszczególnione w wywieszonym na stronie internetowej w *Raporcie z konsultacji społecznych*. Konsultacje społeczne projektu LPR zostaną ogłoszone na stronach internetowych www.orneta-umig.bip-wm.pl, www.orneta.pl, w lokalnej gazecie oraz projekt dokumentu zostanie wyłożony do wglądu w Urzędzie Miejskim w Ornece

Proces przygotowania (diagnozowanie i programowanie) programu rewitalizacji kończy się uchwałą o przyjęciu poniższego dokumentu.

Jednakże partycypacja społeczna będzie występować również w fazie wdrożeniowej: raz na rok planuje się spotkanie z interesariuszami, na których omawiane będą bieżące działania w realizacji, przedstawianie osiągniętych wskaźników oraz informowanie o problemach podczas wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ponadto Gmina umożliwi społeczeństwu współdziałanie i kontrolę obywatelską.

Szczegółowe informacje ze wszystkich form konsultacji społecznych znajdują się *Raporcie z konsultacji społecznych Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021*.

8. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji

Każdy projekt rewitalizacyjny wymaga finansowania, dlatego też należy przeanalizować wszystkie możliwości finansowania wskazanych inicjatyw. Podstawowe źródła finansowania zadań zaplanowanych w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021*, to:

1. krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
 - środki pochodzące z funduszy unijnych w nowym okresie programowania na lata 2014-2020 (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny),
 - inne zagraniczne środki finansowe,
 - krajowe środki finansowe (np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej).
2. środki własne budżetowe na realizację zadań własnych Gminy, w tym:
 - dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień,
 - subwencja ogólna (część oświatowa),
 - dochody własne.
3. komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
 - pożyczki i kredyty bankowe,
 - poręczenia,
 - gwarancja.
4. środki innych uczestników (partnerów) procesu wdrażania LPR, w tym sektora prywatnego.

Najważniejszym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych są fundusze unijne zapisane w dokumencie: *Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020 - Umowa Partnerstwa* (dot. polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Działania rewitalizacyjne mogą być finansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020, jak również z krajowych środków operacyjnych (KPO): Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (2014-2020), Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020.

Istotnym elementem, który należy także uwzględnić w strukturze finansowania rewitalizacji, są środki na działania społeczne, którymi dysponują urzędy pracy, ośrodki pomocy społecznej, centra oraz instytucje wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej i in.

Podobnie należy postrzegać instytucje rządowe i samorządowe oraz ich oddziały, dysponujące instrumentami i środkami mogącymi stanowić ważny komponent w finansowaniu rewitalizacji (np. Fundusz Termomodernizacji i Remontów, Fundusz Dopląt, program Mieszkanie dla Młodych, program społecznego budownictwa mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu, rządowy program wsparcia budownictwa socjalnego, programy typu: LEMUR, KAWKA, BOCIAN, SOWA, środki wspierające przedsiębiorczość, Program „Świetlica-Dzieci-Praca”, projekty pilotażowe „Aktywny samorząd” itd.).³⁴ Dodatkowym źródłem finansowania inwestycji jest Fundusz Kościelny i środki ministerialne.

Poniżej przedstawiono priorytety inwestycyjne, które związane są bezpośrednio z rewitalizacją wraz ze wskazaniem programu operacyjnego, skąd można uzyskać dofinansowanie na przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Tabela 49. Źródła finansowania

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu [PLN]	Źródła finansowania
Projekty podstawowe			
1.	Aktywna integracja	738 306,84	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
2.	Adaptacja pomieszczeń Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orniecie na potrzeby aktywizacji społecznej, zawodowej i zdrowotnej osób wykluczonych społecznie	10 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
3.	Rozwój zdeinstytucjonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych na obszarze zdegradowanym w zakresie wsparcia rodzin I edycja	300 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
4.	Rozwój zdeinstytucjonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych na obszarze zdegradowanym w zakresie wsparcia rodzin II edycja	300 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
5.	Zagospodarowanie i uporządkowanie pustych przestrzeni publicznych poprzez budowę placu zabaw w Orniecie	400 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

³⁴ Krajowa Polityka Miejska 2023

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

6.	Zagospodarowanie i uporządkowanie pustych przestrzeni publicznych – dawna fosa, na potrzeby rekreacji i wypoczynku w Ornece	1 650 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
7.	Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych i pustych przestrzeni publicznych na obszarze Starego Miasta	160 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
8.	Zagospodarowanie i uporządkowanie pustych przestrzeni publicznych przy jeziorze Mieczowym w Ornece	100 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
9.	Rewitalizacja społeczna – budowanie kapitału społecznego Ornety	280 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
10.	Wspólnym głosem – budowanie tożsamości lokalnej	3 800 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
11.	Zagospodarowanie terenu zielonego za Miejskim Domem Kultury im. Franciszka Chruściela w Ornece na miejsce integracji i aktywizacji społecznej wyposażonego w małą architekturę	240 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
12.	Utworzenie mieszkania chronionego	150 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
13.	Szansa na lepsze jutro	130 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
14.	Tworzenie miejsc rekreacji na obszarach zdegradowanych dostępnych mieszkańcom w różnym wieku	280 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
15.	Rewitalizacja obiektu przy ul. Braniewskiej 8A i 8B na potrzeby dostosowania obiektu socjalnego „Aktywny Senior”	2 332 915,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
Projekty uzupełniające			
1.	Rewitalizacja zabytkowej cerkwi Św. Mikołaja w Ornece wraz z otoczeniem	2 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
2.	Adaptacja budynku mieszkalnego na cele społeczno-użyteczne	2 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

3.	Zagospodarowanie piwnic Ratusza Miejskiego na potrzeby Muzeum Ornety	30 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
4.	Adaptacja budynku na potrzeby działalności lokalnych organizacji pozarządowych	1 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
5.	Adaptacja budynku przy ul. Wojska Polskiego 57 w Ornece na placówkę opieki społecznej (zdrowotnej)	1 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
6.	Remont, przebudowa i częściowa zmiana sposobu użytkowania Domu Zakonnego Zgromadzenia Sióstr Św. Katarzyny w Ornece	10 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
7.	Rewitalizacja obiektu przy ul. Przemysłowej 16 A w Ornece „Pozytywne działania aktywizujące społeczność lokalną poprzez sport i	95 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
8.	Rewitalizacja przestrzeni w zakresie odnowienia oświetlenia, nawierzchni chodników i ciągów pieszo-jezdnych, wykonania miejsc postojowych, obiektów	900 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
9.	Zmiana sposobu użytkowania wraz z remontem kapitalnym dwóch budynków powojkowych na cele prowadzenia działalności gospodarczej, Orneta, ul. Braniewska (dz. nr 3/44; 3/40)	5 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
10.	Zmiana sposobu użytkowania wraz z remontem kapitalnym budynku powojkowego na cele prowadzenia działalności gospodarczej, Orneta, ul. Braniewska (dz. nr 3/42)	1 500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
11.	Budowa ogrodzenia w części posesji przy Zespole Szkół Zawodowych CKU w Ornece ul. 1-go Maja 20	70 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
12.	Zmiana sposobu użytkowania wraz z remontem kapitalnym budynku powojkowego na cele mieszkalne i działalności usługowej- Orneta, ul. Braniewska (dz. nr 3/39)	3 500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
13.	Zagospodarowanie terenów przeznaczonych na składowanie odpadów komunalnych	150 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
14.	Zagospodarowanie zespołu garażowego	300 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

15.	Rewitalizacja przestrzenno-funkcjonalna osiedla mieszkaniowego „Warmia” w Ornece	4 500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
16.	Zagospodarowanie kompleksu hotelowo-gastronomiczno-sportowo-rekreacyjnego	100 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
17.	Renowacja lub wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w budynku Ratusza Miejskiego wraz z kamieniczkami (dz. nr 6, obr. 3 m. Orneta)	123 444,70	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
18.	Remont elewacji kamieniczek A, B, C, D zabytkowego Ratusza Miejskiego w Ornece (dz. nr 6, obręb 3 m. Orneta)	250 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
19.	Remont dachu głównego Ratusza Miejskiego w Ornece wraz z małą wieżyczką, ocieplenie stropu nad ostatnią kondygnacją, remont obróbek	450 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
20.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Orneta	3 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
21.	Rewitalizacja zabytkowych kamienic na ulicach Sienkiewicza i Żelaznej	1 600 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
22.	Rewitalizacja zabytkowych kamienic na ulicy Sienkiewicza	1 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
23.	Rewitalizacja zabytkowych kamienic na ulicach Kościuszki i Plac Wolności	800 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
24.	Rewitalizacja zabytkowych kamienic na ulicach Mostowa, Zaulek Ciasny i Zamkowa	900 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
25.	Rewitalizacja zabytkowych kamienic na ulicy Plac Wolności	450 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
26.	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku filii Starostwa Powiatowego w Ornece przy ul. Dworcowa 4	200 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
27.	Renowacja zabytkowych kamienic	300 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
28.	Renowacja zabytkowej kamienicy	450 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
29.	Renowacja zabytkowych kamienic	400 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

30.	Renowacja zabytkowych kamienic	1 500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
31.	Renowacja zabytkowych kamienic	450 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
32.	Renowacja zabytkowych kamienic	1 300 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
33.	Renowacja zabytkowych kamienic	900 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
34.	Renowacja zabytkowych kamienic	700 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
35.	Renowacja zabytkowych kamienic	420 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
36.	Renowacja zabytkowych kamienic	60 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
37.	Remont budynku wraz z termomodernizacją	200 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
38.	Remont budynków wraz z termomodernizacją	750 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
39.	Termomodernizacja budynku. Zagospodarowanie terenu przy budynku	350 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
40.	Remont budynków wraz z termomodernizacją	700 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
41.	Rewitalizacja z termomodernizacją budynków użytkowych przy ul. Przemysłowej 15 i ul. 1 Maja 50 w Ornecie	700 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
42.	Poprawa warunków mieszkaniowych życia mieszkańców obszaru zdegradowanego	8 070 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
43.	Remont z termomodernizacją budynku mieszkalnego przy ul. Przemysłowej 6 w Ornecie	2 500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
44.	Remont z termomodernizacją budynku mieszkalnego przy ul. Przemysłowej 10 w Ornecie	2 500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

45.	Remont budynku Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko Własnościowej WARMIA, ze szczególnym uwzględnieniem termomodernizacji	675 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
46.	Remont z termomodernizacją budynku mieszkalnego przy ul. Podleśnej 8 w Orniecie	2 200 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
47.	Remont z termomodernizacją budynku mieszkalnego przy ul. 1 Maja 35 w Orniecie	2 100 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
48.	Remont z termomodernizacją budynku mieszkalnego przy ul. 1 Maja 43 w Orniecie	1 500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
49.	Remont z termomodernizacją budynku mieszkalnego przy ul. Olsztyńskiej 15 w Orniecie	2 780 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
50.	Remont budynku	260 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
51.	Wymiana sieci wodociągowej wraz z przyłączami oraz rewitalizacja sieci kanalizacyjnej- metoda bezwykopowa	5 500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
52.	Modernizacja Oczyszczalni ścieków w Orniecie	11 500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
53.	Rozbudowa i przebudowa SUW Orniecie wraz budowlami, budynkami i urządzeniami towarzyszącymi	5 540 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
54.	Modernizacja hydrofornii w Karkajmach	1 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
55.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z SUW Orneta do Ornety	700 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
56.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Karkajmy-Orneta	1 200 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
57.	Budowa SUW w Orniecie o wydajności 30 m ³ /h	1 500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

Źródło: opracowanie własne

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Jednym z ważnych aspektów wdrażania programu rewitalizacji jest jego komplementarność. Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Zasada komplementarności pomiędzy różnymi projektami rewitalizacyjnymi jest realizowana przy użyciu różnych mechanizmów (narzędzi) - odpowiednio do konkretnego wymiaru komplementarności:

Komplementarność przestrzenna

Podczas konsultacji społecznych interesariusze wskazali potencjalne obszary zdegradowane, na których występują zjawiska kryzysowe w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno – przestrzennej oraz technicznej. Ze względu na wymóg ograniczenia powierzchni obszaru i liczby mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizowany, wyznaczono najbardziej zdegradowane obszary w mieście Orneta, aczkolwiek należy zaznaczyć, że na pozostałych terenach gminy również występują stany kryzysowe.

Wskazane w niniejszym dokumencie przedsięwzięcia będą realizowane na wyznaczonych obszarach objętych rewitalizacją, ale efekty realizacji będą odczuwalne nie tylko na danych terenach, ale również dla mieszkańców niezamieszkałych na obszarach rewitalizowanych i tym samym nie będą pogłębiać się stany kryzysowe w innych częściach gminy Orneta.

Zaplanowane projekty wzajemnie się dopełniają przestrzennie oraz zachodzi między nimi efekt synergii. Realizacja projektów skutkuje wykonaniem określonej wizji gminy Orneta w 2024 r., tj. obszar ożywiony społecznie przy zachowaniu zrównoważonego rozwoju.

Dodatkowo zagospodarowanie przestrzeni publicznej do pełnienia nowych funkcji powinno być poprzedzone analizą decyzji przestrzennych wraz ze skutkami zmiany przeznaczenia terenu.

Biorąc pod uwagę wskazane projekty został spełniony wymóg zapewnienia komplementarności.

Mechanizmy komplementarności przestrzennej to: schematy ideowe organizacji przestrzennej projektów, koncepcje zagospodarowania przestrzennego, miejscowy plany zagospodarowania przestrzennego.

Komplementarność problemowa

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Orneta na lata 2016-2021 łączy działania społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno – funkcjonalne i techniczne. Zaplanowane projekty zostały podzielone na główne (bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji,) oraz uzupełniające (projekty o mniejszej skali i oddziaływaniu). Realizacja projektów pozwoli na osiągnięcie założonych celów. Planowane przedsięwzięcia dopełniają się tematycznie i w efekcie końcowym będą skutkowały kompleksowym rozwiązaniem problemów występujących na obszarach zdegradowanych bądź znaczącym zmniejszeniem ich skali.

W aspekcie komplementarności problemowej istotne jest określenie efektów rewitalizacji. Dlatego też w niniejszym dokumencie wskazano do każdego projektu pożądane rezultaty wynikające z jego realizacji, które ułatwią wybór odpowiednik wskaźników osiągnięcia celów.

Mechanizm komplementarności problemowej zastosowany w LPR określa powiązania przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy oraz zwiększa dopasowanie tematyczne projektów realizowanych przez inne podmioty.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalnej

W ramach Programu zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji, który został osadzony w systemie zarządzania rozwojem gminy. W ramach w strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego zostanie wykazana *Grupa robocza ds. rewitalizacji*. System pozwoli na efektywne współdziałanie na rzecz rewitalizacji różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Ponadto w 2015 r. powołano Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji. Po uchwaleniu LPR przewiduje się powołanie Komitetu Rewitalizacji, który będzie pełnił forum dialogu i współpracy i odpowiedzialna jest m.in. za aktualizowanie katalogu projektów i monitorowanie przebiegu procesy rewitalizowanego.

Szczegółowa procedura wdrażania LPR znajduje się w dalszej części niniejszego opracowania.

Komplementarność międzyokresowa

Zaplanowane przedsięwzięcia są komplementarne do już zrealizowanych projektów współfinansowanych z unijnych środków, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2007 – 2013 czy Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 m.in.:

- „Ornecka Starówka - Zintegrowany Projekt Rewitalizacji Społeczno-Urbanistycznej Historycznego Centrum Ornety”,
- „Otwieramy Drzwi w Przyszłość”,
- „Rozbudowa budynku ZSZ CKU w Ornecie”,
- „Szansa dla kobiet”,
- „Indywidualizacja -szansą na sukces ucznia”,
- „Mądre dzieciaki - nowoczesne techniki edukacyjne placówek oświatowych Gminy Orneta”,
- „Czas na zmiany”,
- „Wyśnij lepsze jutro”.

Zrealizowane projekty były zarówno infrastrukturalne np. z działania 4.2 Rewitalizacja miast, jak również tzw. miękkie dotyczące poprawy integracji społeczeństwa oraz aktywizację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji gminy Orneta będą finansowane z różnych instrumentów wsparcia (m.in. EFRR, EFS - pod warunkiem otrzymania dofinansowania), bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Innym źródłem finansowania rewitalizacji jest budżet gminy lub środki własne innych podmiotów realizujących przedsięwzięcia, jak również środki zewnętrzne z innych źródeł.

10. System wdrażania programu rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021 to kompleksowy dokument strategiczny, który diagnozuje sytuację obecną w mieście oraz określa obszary, w których koncentrują się negatywne zjawiska w aspekcie społecznym, środowiskowym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym oraz technicznym. Zadaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji jest przeprowadzenie zaplanowanych zadań naprawczych, które ożywią zdegradowany obszar pod względem wyżej wymienionych aspektów.

W ramach zarządzania LPR można wymienić trzy podstawowe etapy:

- wdrażanie,
- monitorowanie,
- aktualizacja.

W celu prawidłowego wdrożenia zadań i realizacji celów zapisanych w dokumencie, proponuje się, aby zarządzanie Programem odbywało się zgodnie ze Schematem 1.

Schemat 1. Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

Źródło: opracowanie własne

Za wdrażanie LPR odpowiedzialny jest **Burmistrz**, który zatwierdza wybór projektów oraz decyduje o zaangażowaniu finansowym i organizacyjnym Gminy w ramach każdego celu strategicznego.

Natomiast za koordynację przedsięwzięć podejmowanych na obszarze rewitalizacji zapisanych w Programie odpowiada specjalnie powołany **Komitet Rewitalizacji**. W skład Komitetu wchodzić powinni przedstawiciele wybrani przez radę gminy, wskazani przez burmistrza oraz przedstawiciele interesariuszy (mieszkańców, inwestorów, właścicieli nieruchomości i in.). Komitet sprasowuje funkcję podstawowego forum dialogu i współpracy, wspierający proces rewitalizacji na wszystkich etapach.

Zadania Komitetu:

1. Przyjmowanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu;
2. Monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji Programu;
3. Rozpatrywanie wniosków zmian do Programu;
4. Aktualizacja katalogu projektów;
5. Hierarchizacja gminnych projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji;
6. Przedkładanie Burmistrzowi projektów aktualizacji Programu.

Z ramienia Urzędu Miejskiego w Ornece powinno powołać się dodatkowo **Grupę roboczą ds. rewitalizacji** składającej się z pracowników urzędu, którzy będą odpowiedzialni za zbieranie informacji od podmiotów (kierowników projektów) realizujących projekty rewitalizacyjne w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta*. Ponadto Grupa robocza ds. rewitalizacji powinna przygotowywać raporty okresowe i raport końcowy z realizacji Programu. Podmioty zgłaszające swoją chęć przystąpienia do procesu rewitalizacji wyznaczonych obszarów, powinni swoje projekty zgłaszać Grupie roboczej, która następnie wnioskuje o aktualizację Programu do Komitetu Rewitalizacji.

Natomiast **Kierownicy projektów** zarządzają poszczególnymi projektami. Do zadań Kierowników projektu należy:

1. Opracowywanie i składanie wniosków;
2. Kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i zapisami w Lokalnym Programie Rewitalizacji;
3. Zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów;
4. Zlecenie zadań projektowych;
5. Kontrolowanie postępu prac w projekcie w celu utrzymania zgodności projektu z założonym planem;
6. Sporządzanie raportów dotyczących postępów w projekcie;
7. Zarządzanie zmianami;
8. Odbieranie poszczególnych zadań;

9. Rozliczenie projektu.

Informowanie i promocja LPR jest jednym z działań procesu rewitalizacji. Celem informowania społeczeństwa jest w szczególności próba zaangażowania mieszkańców i partnerów w proces rewitalizacji miasta poprzez pozyskiwanie nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dodatkowo należy przekazywać interesariuszom postępy w zakładanych działaniach.

Realizacja *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta* zależy nie tylko od władz Gminy, ale również od mieszkańców miasta, przedsiębiorców i instytucji pozarządowych. Dlatego tak ważne jest uspołecznienie procesów związanych z budową i realizacją LPR, do których można zaliczyć m.in.: spotkania/warsztaty mające na celu wyszczególnienie problemów społeczno-gospodarczych Ornety i wyznaczenie obszarów oraz projektów, utworzenie podstrony internetowej umożliwiającej umieszczanie artykułów i opinii nt. realizowanych projektów, kwestionariusze, obserwacja oraz wywiady. Materiały uzyskane podczas procesu uspołeczniania powinny być na bieżąco analizowane i uwzględniane przez Komitet Rewitalizacji w trakcie ewaluacji lub podczas modyfikacji założonych działań.

W przypadku wymogów wprowadzenia znaczących zmian w dokumencie należy uchwałą Rady Miejskiej zaktualizować zapisy Programu. (tj. np. zmiana obszaru, nowe projekty). Zmiany dotyczące aktualizacji danych w katalogu projektów Komitet Rewitalizacyjny dokonuje okresowe co najmniej raz do roku i podaje do wiadomości publicznej.

Harmonogram realizacji

Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

Ze względu na fakt, iż szczegółowy harmonogram realizacji projektów wymaga aplikowania o środki europejskie zgodnie z harmonogramami naboru wniosków poszczególnych konkursów, poniżej przedstawiono tylko ogólny harmonogram realizacji LPR.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

Tabela 50. Harmonogram realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

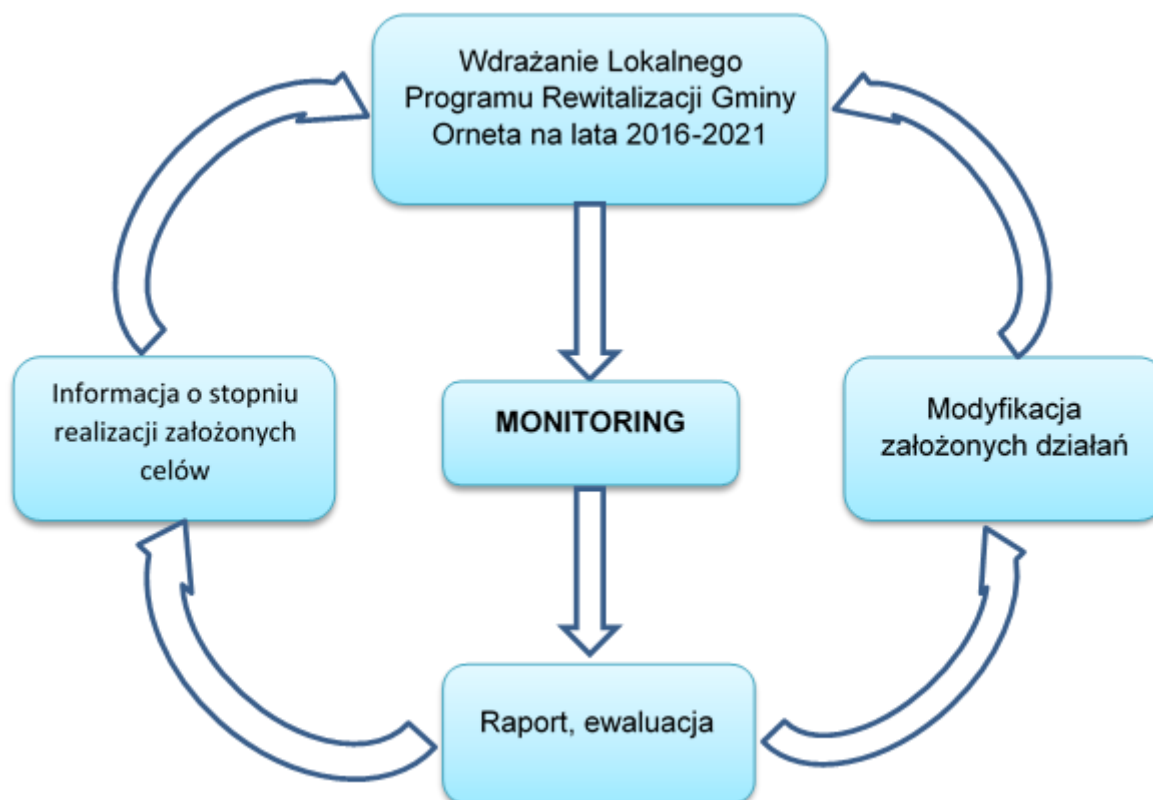
Lp.	Zadanie	Termin	Odpowiedzialny za realizację
1.	Opracowanie „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021” (w tym przeprowadzenie konsultacji społecznych)	09.2015 – 05.2016	Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie
2.	Zarządzenie Burmistrza o przystąpieniu do sporządzenia programu rewitalizacji	10.2015	Burmistrz Ornety
3.	Powołanie Zespołu zadaniowego ds. rewitalizacji	10.2015	Burmistrz Ornety
4.	Podjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia programu rewitalizacji	11.2015	Rada Miejska w Ornece
5.	Przyjęcie „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021”	05.2016	Rada Miejska w Ornece
6.	Powołanie Komitetu Rewitalizacji	06.2016	Burmistrz Ornety
7.	Realizacja zadań objętych „Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021”	2016-2021	Burmistrz Ornety
8.	Dokonywanie corocznych ocen skuteczności realizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021”	Grudzień 2016 – 2020	Komitet Rewitalizacji
9.	Dokonywanie okresowych analiz i uaktualnienie „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021”	Grudzień co dwa lata	Burmistrz Ornety Komitet Rewitalizacji
10.	Aktualizacja planu inwestycyjnego	Co roku	Burmistrz Ornety
11.	Opracowanie końcowego raportu oceniającego realizację LPR ze względu na osiągnięte cele i zrealizowane zadania. Porównanie wielkości nakładów na realizację LPR z uzyskanymi efektami.	IV kwartał 2021	podmiot zewnętrzny/ Komitet Rewitalizacji
12.	Przyjęcie raportu z realizacji LPR i określenie warunków wyjściowych do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na następne lata	Grudzień 2021 r.	Rada Miejska w Ornece

11. System monitorowania Programu

System monitorowania dokumentu powinien odbywać się na bieżąco, natomiast zaleca się sporządzanie rocznych raportów z oceny stopnia realizacji celów i rezultatów. Dokonywanie okresowych analiz i ocen skutków wdrażania zadań pozwoli na szybsze zareagowanie na występujące nieprawidłowości i w miarę możliwości natychmiastową modyfikację założonych działań. W takim przypadku należy opracować system działań naprawczych. Oprócz korygowania poszczególnych elementów w trakcie realizacji projektów, możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań, które również będą wpisywać się w wyznaczonych celach strategicznych.

Monitoring LPR powinien być prowadzony w zakresie rzeczowym i finansowym. Zakres rzeczowy dotyczyć będzie monitorowania postępów we wdrażaniu dokumentu, natomiast zakres finansowy związany będzie z monitorowaniem efektywności i poprawności wydatkowanych środków.

Schemat 2. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021

Źródło: opracowanie własne

Poza bieżącym monitoringiem wdrażania LPR zaleca się dokonywanie ewaluacji dokumentu i wskazanie w niej rezultatów oraz należy ocenić, jaki wpływ na poprawę jakości

życia mieszkańców miały zrealizowane projekty. Ocena ewaluacji powinna opierać się na poniższych kryteriach:

- *trafność* – pozwala ocenić, w jakim stopniu wyznaczone podczas konsultacji społecznych cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom lub potrzebom interesariuszy,
- *skuteczność* – określa stopień realizacji celów,
- *efektywność* – pozwala określić stosunek poniesionych nakładów (finansowe, ludzkie, czas) do osiągniętych rezultatów,
- *oddziaływanie* – określa wpływ osiągniętych rezultatów na grupę interesariuszy,
- *trwałość efektów* – pozwala określić, czy pozytywne efekty mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

Tabela 51. Część raportu ze zrealizowanych wskaźników

Cel strategiczny:				
Cel operacyjny:				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość dla roku bazowego (2015 r.)	Wartość dla roku badanego (..... r.)

Źródło: opracowanie własne

Do efektywnego monitorowania procesów wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji należy posłużyć się wskaźnikami ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) dla projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

EFRR

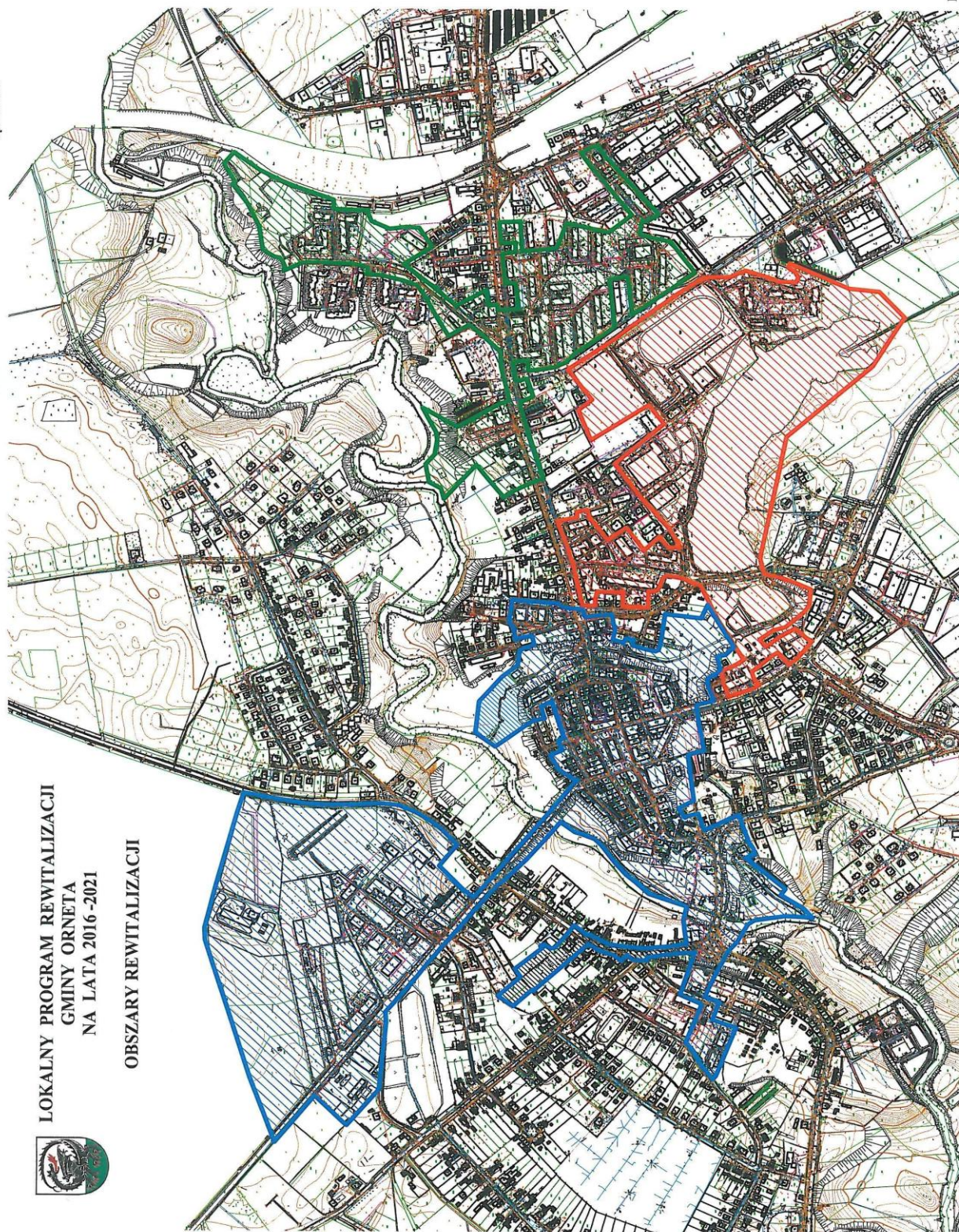
- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]
- Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich [m²]
- Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich [m²]
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]
- Liczba zabytków objętych wsparciem [szt.]
- Liczba wspartych obiektów dziedzictwa kulturowego [szt.]

- Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych [szt.]
- Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji [m²]
- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]

EFS

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.]
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie [osoby]
- Liczba osób biernych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu [osoby]
- Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu [osoby]
- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby]
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby]
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby]
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu [osoby]
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) [osoby]
- Liczba uczestników projektu, którzy po zakończeniu udziału w projekcie dokonali postępu w procesie aktywizacji społ.-zatrudnieniowej i zmniejszenia dystansu do zatrudnienia lub podjęli dalszą aktywizację do 3 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie [osoby]

rysunek 11

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
GMINY ORNETA
NA LATA 2016 -2021

OBSZARY REWITALIZACJI

161

Spis tabel

Tabela 1. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	9
Tabela 2. Powierzchnia geodezyjna gminy Orneta wg kierunków wykorzystania w mieście Orneta (stan na 31.12.2014 r.)	15
Tabela 3. Podział Ornety na osiedla	17
Tabela 4. Liczba ludności gminy i miasta Orneta z podziałem na płeć w latach 2008-2014..	23
Tabela 5. Saldo migracji na pobyt stały w gminie i m. Orneta w latach 2008-2014.....	24
Tabela 6. Struktura wiekowa ludności gminy Orneta w latach 2008-2014.....	24
Tabela 7. Wybrane dane statystyczne dotyczące edukacji w gminie Orneta w latach 2008-2014	27
Tabela 8. Wyniki egzaminów gimnazjalnych w gminie Orneta w porównaniu z wynikami w woj. warmińsko-mazurskim	28
Tabela 9. Powody przyznawania pomocy mieszkańcom gminy Orneta przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2014 r.	37
Tabela 10. Liczba przestępstw i wykroczeń	40
Tabela 11. Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2015.....	41
Tabela 12. Organizacje pozarządowe w gminie Orneta.....	43
Tabela 13. Gospodarstwa rolne w gminie Orneta (stan na 2010 r.).....	47
Tabela 14. Powierzchnia użytków rolnych oraz gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w latach 2012-2014	48
Tabela 15. Dane statystyczne dot. powierzchni lasów w mieście Orneta (stan na 31.12.2014 r.).....	48
Tabela 16. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie i mieście Orneta (stan na 31.12.2014 r.).....	49
Tabela 17. Liczba spółek działających w gminie i mieście Orneta (stan na 31.12.2014 r.)....	50
Tabela 18. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie i mieście Orneta według sekcji PKD 2007.....	51
Tabela 19. Liczba pracujących mieszkańców gminy Orneta w latach 2008-2014	52
Tabela 20. Baza noclegowa w Ornece.....	55
Tabela 21. Tereny zieleni w gminie Orneta	61
Tabela 22. Wykaz istniejących pomników przyrody na terenie Gminy Orneta	62
Tabela 23. Ujęcia wody w Ornece.....	67
Tabela 24. Wybrane dane statystyczne dotyczące wodociągów w latach 2008-2014.....	67
Tabela 25. Wybrane dane statystyczne dotyczące wodociągów w gminie i mieście Orneta w latach 2008-2014.....	68
Tabela 26. Wybrane dane statystyczne dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminie i mieście Orneta w latach 2008-2014.....	69
Tabela 27. Oczyszczalnia ścieków w Ornece	70
Tabela 28. Wybrane dane statystyczne dotyczące gospodarki ściekowej w Ornece w latach 2008-2014.....	70
Tabela 29. Kotłownie w Ornece.....	72
Tabela 30. Wybrane dane statystyczne dotyczące energii elektrycznej w Ornece w latach 2008-2013.....	73
Tabela 31. Wybrane dane statystyczne dotyczące budownictwa w gminie i mieście Ornece w latach 2008-2014	74
Tabela 32. Zasoby mieszkalne w Ornece wg wieku budynków	75
Tabela 33. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne	75
Tabela 34. Liczba mieszkań gminnych i lokali socjalnych w mieście i gminie Orneta.....	76

Tabela 35. Własność gruntów w gminie Orneta	77
Tabela 36. Rodzaje stref ochrony konserwatorskiej	79
Tabela 37. Wybrane dane statystyczne dotyczące służby zdrowia	82
Tabela 38. Analiza SWOT – aspekt społeczny	90
Tabela 39. Analiza SWOT - aspekt gospodarczy	91
Tabela 40. Analiza SWOT – aspekt środowiskowy	92
Tabela 41. Analiza SWOT – aspekt przestrzenno-funkcjonalny	93
Tabela 42. Analiza SWOT - aspekt techniczny	94
Tabela 43. Potencjalne obszary zdegradowane z ulicami i budynkami mieszkalnymi	95
Tabela 44. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – strefa społeczna	96
Tabela 45. Wartości podstawowych kryteriów dla potencjalnych podobszarów zdegradowanych	96
Tabela 46. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – strefa gospodarcza, techniczna	97
Tabela 47. Wartości uzupełniających kryteriów dla potencjalnych podobszarów zdegradowanych	98
Tabela 48. Cele LPR Gminy Orneta na lata 2016-2021	111
Tabela 49. Źródła finansowania	145
Tabela 50. Harmonogram realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021	157
Tabela 51. Część raportu ze zrealizowanych wskaźników	159

Spis wykresów

Wykres 1. Powierzchnia geodezyjna miasta Orneta wg kierunków wykorzystania w mieście Orneta (stan na 31.12.2014 r.)	16
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie i mieście Orneta w latach 2008- 2014	23
<i>Wykres 3. Struktura wiekowa ludności miasta Orneta w latach 2008-2014.</i>	24
Wykres 4. Rodziny w powiecie lidzbarskim wg typów	26
Wykres 5. Wykształcenie ludności w miastach powiatu lidzbarskiego	29
Wykres 6. Liczba bezrobotnych w miejsko-wiejskiej gminie Orneta w latach 2008-2014	30
Wykres 7. Liczba bezrobotnych w miejsko-wiejskiej gminie Orneta wg wieku (31.12.2014r.)	31
Wykres 8. Liczba bezrobotnych w miejsko-wiejskiej gminie Orneta wg wykształcenia (31.12.2014 r.)	32
Wykres 9. Liczba bezrobotnych w miejsko-wiejskiej gminie Orneta wg stażu pracy (31.12.2014 r.)	32
Wykres 10. Liczba bezrobotnych w miejsko-wiejskiej gminie Orneta wg czasu pozostawiania bez pracy (31.12.2014 r.)	33
Wykres 11. Podział powierzchni na użytki rolne w mieście Orneta (stan na 31.12.2014 r.) ..	48
Wykres 12. Udział podmiotów wg rodzajów działalności PKD 2007 (stan na 31.12.2014 r.)	50
Wykres 13. Podmioty wg klas wielkości w Ornece (stan na 31.12.2014 r.)	52
Wykres 14. Liczba pracujących mieszkańców gminy Orneta z podziałem na płeć w latach 2008-2014r.	53
Wykres 15. Ludność powiatu lidzbarskiego wg głównego źródła utrzymania	54
Wykres 16. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w gminie i mieście Orneta w latach 2008-2014	68
Wykres 17. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w Ornece w latach 2008-2013	69

Spis rysunków

Rysunek 1. Mapa województwa warmińsko-mazurskiego z zaznaczeniem Ornety	13
Rysunek 2. Mapa powiatu lidzbarskiego	14
Rysunek 3. Mapa Gminy Orneta.....	15
Rysunek 4. Herb Ornety	22
Rysunek 5. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Ornece	85
Rysunek 6. Sportowa Baza Noclegowa „Olimp”	86
Rysunek 7. Układ komunikacyjny w Ornece.....	88
Rysunek 8. Mapa Obszaru I	99
Rysunek 9. Mapa Obszaru II	103
Rysunek 10. Mapa Obszaru III	106
Rysunek 11. Obszary rewitalizacji.....	161

Spis schematów

Schemat 1. Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021	154
Schemat 2. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Orneta na lata 2016-2021	158

Spis fotografii

Fot. 1. Zabytkowy Ratusz w Ornece (1893 r.).....	20
Fot. 2. Ratusz Miejski w Ornece.....	56
Fot. 3. Gotycki Kościół Farny	56
Fot. 4. Kamieniczki w Ornece	57
Fot. 5. Kaplica Jerozolimska	57